

שלמה לערמאן

אַ קורצע עטימאָלאָגיע פֿון ייִדישע ווערטער

הספר מוקדש לאשתי היקרה והאהובה נעמי

אַ קורצע עטימאָלאָגיע פֿון ייִדישע ווערטער

אטימולוגיה קצרה של מילים ביידיש

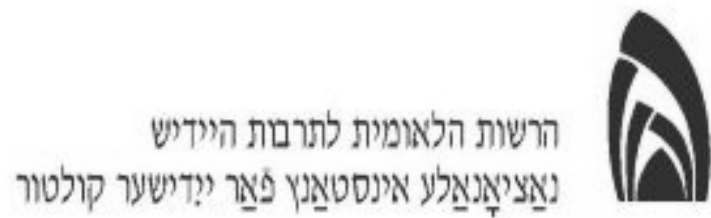
עריכה: ש. לרמן

ירושלים, יוני 2025

Shlomo Lerman

A Brief Etymology of Yiddish Words

© כל הזכויות שמורות

דאָס בוך דערשיינט מיט דער שטיצע פֿון דער נאציאנאלער אינסטיטאנץ
פֿאַר ייִדישער קולטור

ספר זה יצא לאור בתמיכת הרשות הלאומית לתרבות יידיש

2025

אינהאַלט - תוכן

7	-	-	-	אַרײַנפֿיר – מבוא
8	-	-	-	דער אינדאָ-אײראָפּעישער שפּראַך בױם
10	-	-	-	שטאַמבױם פֿון די סעמיטישע שפּראַכן
11	-	-	-	כראָנאָלאָגישער גראַף פֿון סעמיטישע שפּראַכן
12	-	-	-	קירצונגען - קיצורים די ווערטער - המילים:
13	-	-	-	א
20	-	-	-	ב
27	-	-	-	ג
31	-	-	-	ד
35	-	-	-	ה
40	-	-	-	ו
44	-	-	-	ז
46	-	-	-	ח
48	-	-	-	ט
53	-	-	-	י
55	-	-	-	כ
57	-	-	-	ל
61	-	-	-	מ
68	-	-	-	נ
71	-	-	-	ס
74	-	-	-	ע
76	-	-	-	פ
82	-	-	-	פּ
89	-	-	-	צ
92	-	-	-	ק
103	-	-	-	ר
107	-	-	-	ש
118	-	-	-	ש
119	-	-	-	ת
121	-	-	-	לשון קודש (העברעיש - אַראַמעיש) אין ייִדיש
121	-	-	-	ייִדישע ווערטער מיט פּוילישע קאָגנאַטן
122	-	-	-	אינטערנאַציאָנאַלע ווערטער אין ייִדיש
123	-	-	-	דער אינדאָ-אײראָפּעישער צווייג
124	-	-	-	די טעג פֿון דער וואָך
128	-	-	-	עטימאָלאָגיע פֿון די חדשים און מאָנאַטן
129	-	-	-	מקורות -

אַ גרויסן דאַנק די חברים:

תודה גדולה לחברים:

אליעזר ניבאַרסקי
לאה סקיבא
יחיאל שיינטוך
אדם גרוזמאַן

פֿאַר זייער הילף און שטיצע

על העזרה והעידוד

אַרײַנפֿיר

ייִדיש איז שוין טויזנט יאָר אַלט. די שפּראַך איז ווי אַנדערע לשונות (צ'ב, ענגליש) אַ געמיש-שפּראַך. די ווערטער שטאַמען פֿון פֿאַרשידענע מקורות: גערמאַנישע (מיטל-הויך- דייַטש - mhd), לשון קודשע (העברעיִש און אַראַמעיש), סלאַווישע (פּויליש, טשעכיש, אוקראַיניש און רוסיש) און ראַמאַנישע (אַלט פֿראַנצייזיש און אַנדערע). אַ גרויסע צאָל ווערטער זענען אינטערנאַציאָנאַלע, ספּעציעל אין די געביטן פֿון קונסט, וויסנשאַפֿט, טעכניק, טראַנספּאָרט אא"וו , וואָס זענען אויפֿגעקומען אין די לעצטע יאָרהונדערטער.

דער זאַץ : "רבותי, לאָמיר בענטשן האָט געזאָגט דער זיידע" אַנטהאַלט פֿיר עטימאָלאָגישע מקורות:
העברעיִשע: 'רבותי'
גערמאַנישע: 'לאָמיר', 'האַט געזאָגט' 'דער'
ראַמאַנישע: 'בענטשן'
סלאַווישע: 'זיידע'

אין דעם דאָזיקן קורצן גלאַסאַר ווערן געוויזן הונדערטער ייִדישע ווערטער מיט זייער טראַנסקריפציע, און די העברעיִשע איבערזעצונג.

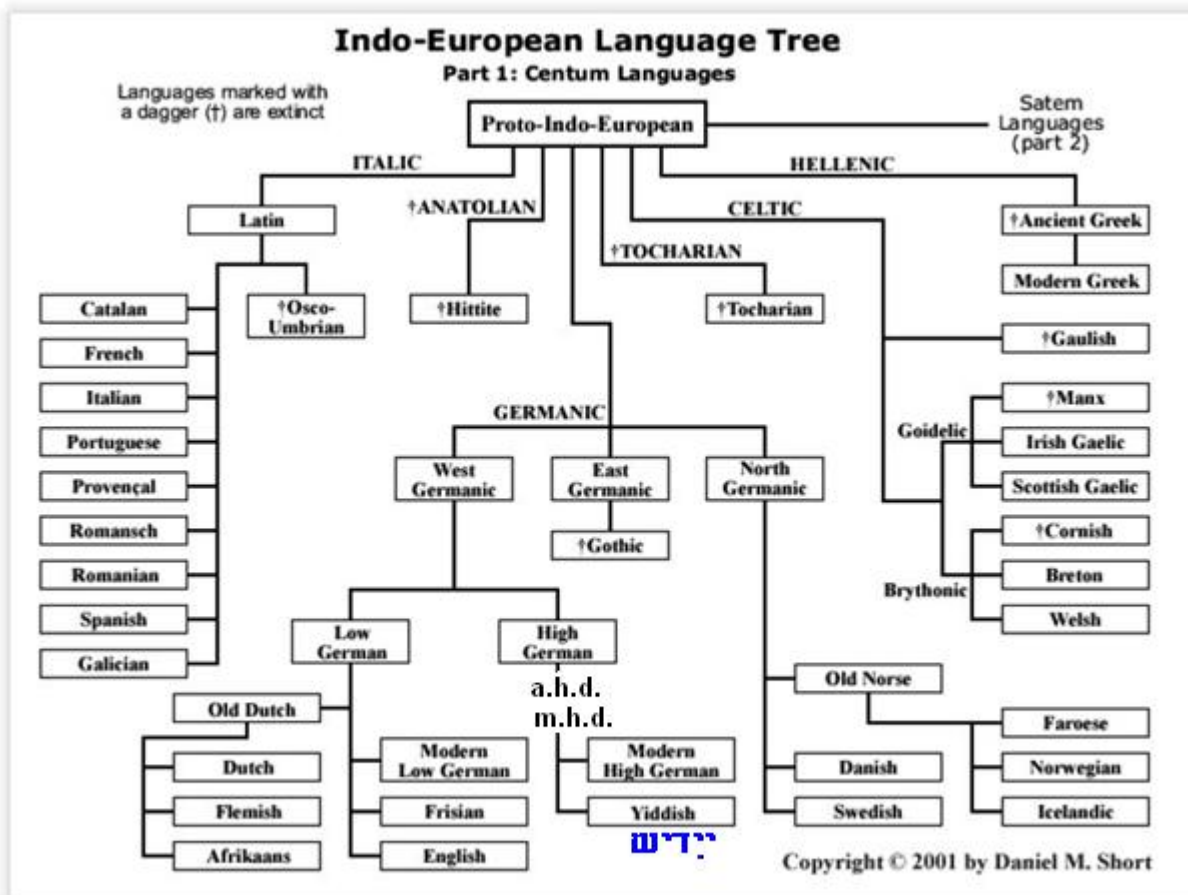
ש. ל.

מבוא

שפת היידיש נולדה לפני אלף שנים. כמו האנגלית, גם היא שייכת לענף הגרמני של השפות ההודו-אירופאיות. מקורה בגרמנית הגבוהה של ימי הביניים (מיטל-הוך-דויטש m.h.d.) במקביל לשפה הגרמנית העכשווית. בניגוד מוחלט לדעה המוטעית שידיש היא דיאלקט הנגזר מהגרמנית של היום, מתברר ששתיהן הן בנות של המיטל-הוך-דויטש. לידיש שולבו מילים מעברית וארמית (המכונות ביחד 'לשון-קודש'), מהשפות הסלביות, כמו פולנית, אוקראינית, צ'כית ורוסית וגם נמצאות מילים ממוצא לטיני כמו איטלקית וצרפתית עתיקה. כמו בהרבה שפות מערביות, במאות השנים האחרונות התווספו לידיש מילים בינלאומיות ממוצא לטיני ויווני, בתחום המדע, הטכניקה, האומנות, האופנה ועוד. בגלוסר קצר זה, המכיל מאות מילים ביידיש. הובאו התעתיק והתרגום לעברית.

ש.ל.

דער אינדא-אייראפעישער שפראך בויס
(די centum גרופע)

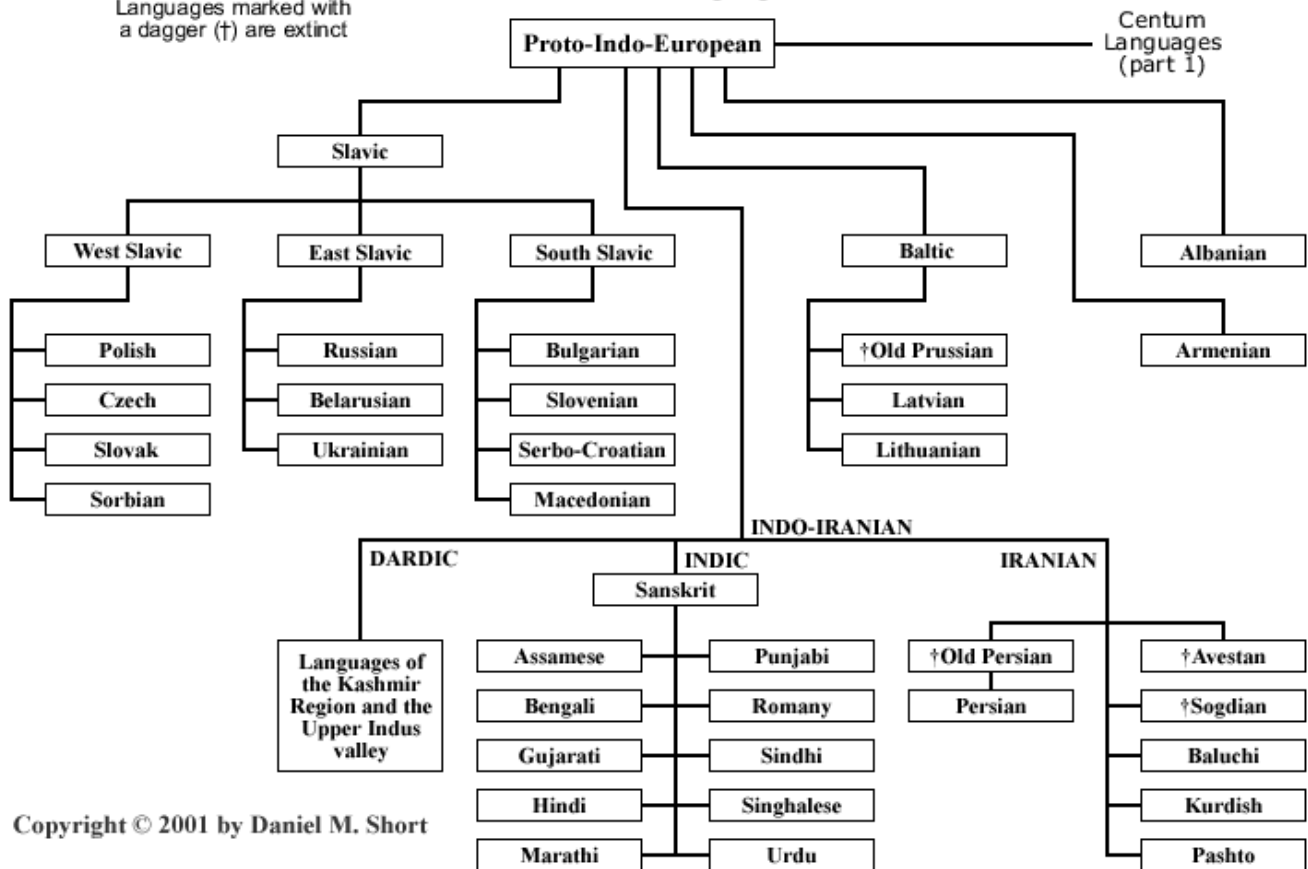
i-e * > pg.* > ahd. > mhd. > יידיש
(- 2000 / - 500) (- 500 / 500) (750/ 1050) (1050/1350) (1050/ 2020)

(די סאטעם גרופע)

Indo-European Language Tree

Part 2: Satem Languages

Languages marked with a dagger (†) are extinct

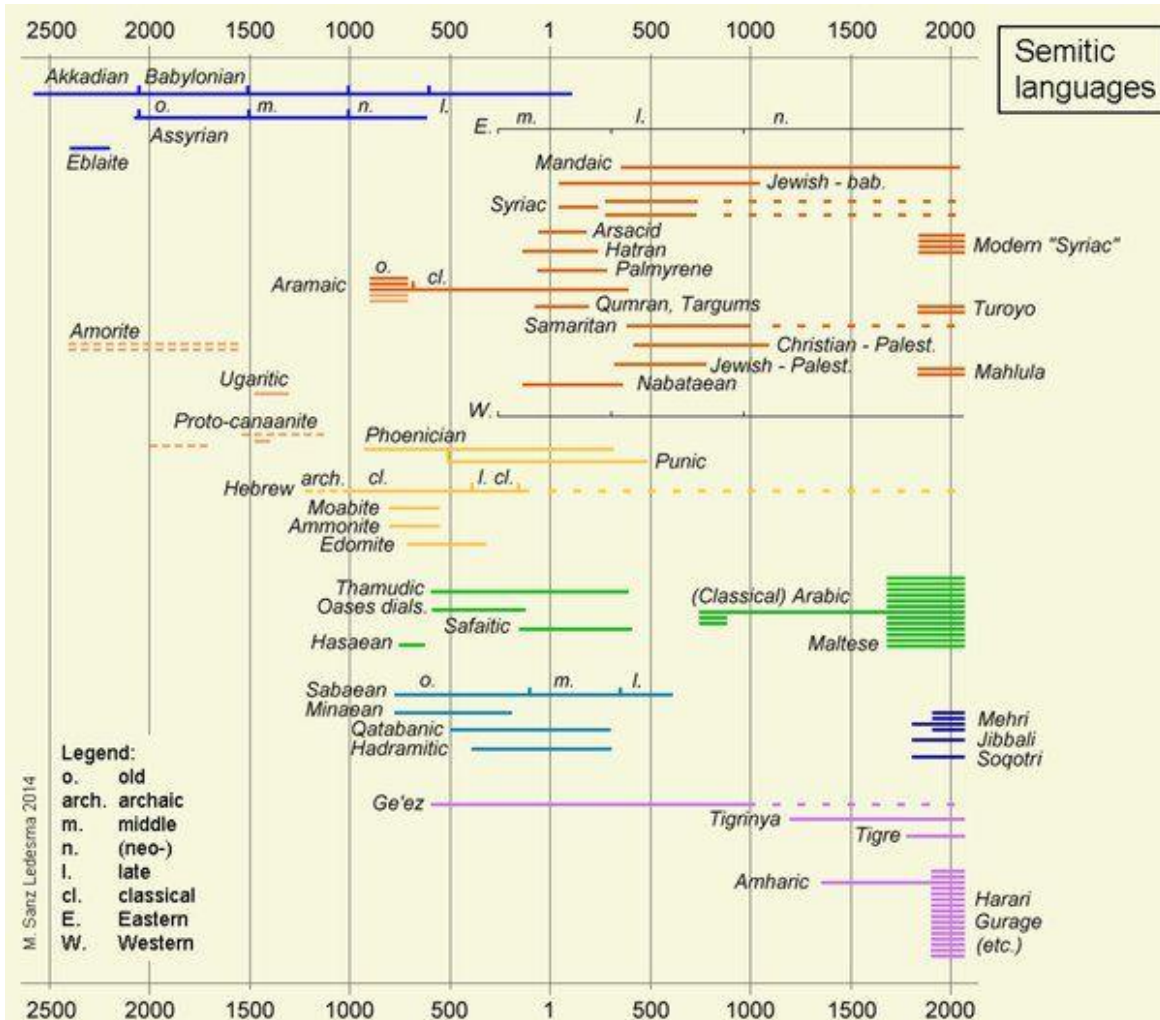

Copyright © 2001 by Daniel M. Short

Centum vs. Satem

- All Proto-Indo-European languages can be divided into two major groups:
 - Centum—the Western European languages
 - Satem—the Eastern European and Asian languages
- Difference between groups comes in pronunciation of the word meaning "one hundred"

כראנאלאגישער גראף פון סעמיטישע שפראכן

The seven groups of Semitic languages are shown in different colours.
There is not clear distinction between Aramaic and Cananaean in the earliest known documents.
Some of the languages listed are more likely to be dialects, notably in the Aramaic group.
Broken lines reflect ancient languages still used.

קירצונגען – קיצורים

ahd. : אַלט הויך דײַטש (500/ 1050)

akad. : אַכאַדיש

d. : דײַטש

fr. : פֿראַנצײזיש

grk. : גריכיש

i-e : פֿראַטאָ-אינדאָ-אייראָפּעיִש (-500 / -2000)

lat. : לאַטיין

mhd. : מיטל הויך דײַטש (1050/1350)

pg. : פֿראַטאָ גערמאַניש (500 / -500)

pol. : פּויליש

rus. : רוסיש

אַראַמ. : אַראַמעיש

>: שטאַמט פֿון

* : היפּאָטעטישע השערה

??? : נישט באַקאַנט

א

אַזַּיז (oasis) נווה > d.: oasis > fr.: oasis > coptic: wahe, ouahe > [=] אן אַרט וווּ מען וווינט

אַבאַזשור (abazhur) אהיל > pol.: abazur > fr.: abat-jour > [=קעמפן (די ליכט פון) טאָג]

אַבאַע (oboe) אבוב (כלי נגינה) > d.: oboe > it.: oboe > fr.: haut bois > [=הויכער האַלץ]

אַבאָרט (abort) הפלה > rus.: a6opt > lat.: abortus > ab + orire > [=פאַרלירן + געבורט]

אַבדיקירן (abdikirn) להתפטר משלטון > d.: abdizieren > lat.: ab + dicare > [=אַפּ+זאָגן]

אַבי (abi) סתם, ובלבד ש- > pol.: aby

אַביטוריענט (abiturient) > אַביטור (abitur) בוגר בית ספר > pol.: abitur > lat.: abitur =
וואָס גייט אוועק]

אַבלאַווע (oblave) פשיטה של משטרה > pol.: oblawa

אַבער (ober) אבל > mhd.: aber > ahd.: avur > i-e: *apo

אַבצאַס, אַפּצאַס (obtsas, optsas) עקב נעל > pol.: obcas

אַגבֿ (agev) > (פֿון העברעיש) [=זייטיק, צופֿעליק] [אות-באות: 'אַ גבֿ' [=אויף דעם רוקן, אויף דער זייט]

אַגער (oger) סוס > pol.: ogier

אַגראָד, אַגאַראָד (ogrod, ogorod) גינה ביתית > pol.: ogród

אַגראַפּקע (agrafke) סיכת בטחון > pol.: agrafka

אַגריקולטור (agricultur) חקלאות > lat.: agricultura > agro > [=פֿעלד] colere + [פֿלעגן] >
i-e: *agro

אַגרעס (agres) דומדמנית > pol.: agrest

אַדוואָקאַט (advokat) עורך דין > advocatus > lat.: ad+vocare > i-e: *wekw > [רופֿן = vocare]

אַדעקאָלאָן (odekolon) מי קולוניה > fr.: eau de Cologne = 'וואָסער פֿון דער דייטשישער
שטאָט קעלן' וווּ דער איטאַליענישער כעמיקער J. M. Farina האָט געשאַפֿן דעם פאַרפֿום אין 18-טן
י"ה.

אַדלער (odler) נשר > mhd.: adel-ar[e] > mhd.: edelaar > pg.: *aran

אָדער (oder) וריד > pg.: *et > ahd.: ad[e]ra > mhd.: ader
 אָדער (oder) או > ahd.: odar > mhd.: oder
 אָדרבה (aderabe) > (פֿון העברעיש) אדרבה, אדרבא [=פֿאַרקערט] > אַראַמ.: אדרבא
 אָדרעס (adres) כתובת > pol.: adres > fr.: adresse > lat.: ad + directus > i-e: *reg
 אַוואָקאָדאַ (avocado) אבוקדו > sp.: aguacate > aztekish: auacatl [=שעפסן ביצה]
 אָוונט (ovn) ערב > mhd.: äbent > ahd.: aband > pg.: *æbando
 אוגערקע (ugerke) מלפפון > pol. ogorek > mitl grk: agouros = ניט רייף
 אוואַר (uzat) הוזר, סוג חייל > pol.: wzor
 אויב (oyb) אס > mhd.: ob(e) > ahd.: oba > pg.: *ja-ba > i-e: *i
 אויבן (oybn) למעלה > ahd.: oban > pg.: *ufon > i-e: *upo
 אויג (oyg) עין > mhd.: ouge > ahd.: ouga > pg.: *augo > i-e: *okw < a. ind.: aksi
 אויגוסט (oygust) אוגוסט > lat. augustus > (פֿון קייסער אַקטאַוויאַנוס)
 אויוון (oyvn) תנור > mhd.: oven > ahd.: ovan > pg.: *ukhnaz > i-e: *aukw
 אויך (oykh) גם כן > mhd.: ouch > ahd.: auh
 אויס (oys) חוץ מ- > ahd./mhd.: uz > pg.: *ut > i-e: *ud
 אויער (oyet) אוזן > mhd.: öre > ahd.: ora > pg.: *auso > i-e: *ous
 אויף (oyf/af) על > ahd./mhd.: uf > pg.: *uberi > i-e: *up(o)
 און (un) ו- > mhd.: und(e) > ahd.: unta > pg.: *unda > i-e: *en
 אונדז (undz) לנו > ahd./mhd.: uns > pg.: *ns > i-e: *nes
 אונטער (unter) מתחת ל- > mhd.: under > ahd.: untar > pg.: *under > i-e: *ndher
 אוניווערסיטעט (universitet) אוניברסיטה > ווו מען לערנט אַלעס = lat.: universitas > דאָס גאַנצע =
 lat.: universus
 אוצר (oytser) > (פֿון העברעיש) אצר [=פֿאַרמאַכט]
 אורטייל (urteil) פסק-דין > ahd./mhd.: urteil > pg.: *swalikaz

אורלויב (*urloyb*) חופשה > ahd./mhd.: *urloup* [= דערלויבן]

אוניווערסיטעט (*universitet*) אוניברסיטה, מכללה > *lat.: universitas magistrorum et scholarium* = 'א' בולל פֿון לערערס און תלמידים' (א באַגריף פֿון דער מיטל-עלטער עפאָכע)

אות (*os*) (פֿון העברעיש); אַראַמ.: אתא

אַזאַ (*aza*) כזה, כזו > ahd./mhd.: *soso*

אַזוי (*azoy*) כך > ahd./mhd.: *so* > pg.: **swalikaz*

אַזערע (*ozere*) אגם > slav. *ozero*

אַזש (*azh*) אפילו > pol.: *aż*

אַט (*ot*) הנה > pol.: *ot*

אַטאָם (*atom*) אטום > grk.: *atomos* [נישט צו צעטיילן]

אַטאַק (*atak*) מתקפה > pol.: *atak* > fr.: *attaque(r)* > it.: *attaccare*

אַטעם (*otem*) נשימה > mhd.: *atem* > ahd.: *atum* > pg.: **edhma* > i-e.: **etmo*

איבער (*iber*) מעל > mhd.: *über* > ahd.: *ubar*

איזאָלאַציע (*izolatsye*) בידוד > לאַטיין: *insula* [=מאַכן אַן אינדזל]

איי (*ey*) ביצה > mhd.: *ei* > ahd.: *ei* > pg.: **ajja* > i-e.: **oi*

אייביק (*eybik*) נצחי > mhd.: *ewic* > ahd.: *ewig* > i-e.: **aiu*

אייגן (*eygn*) עצמי > mhd.: *aigen* > ahd.: *aigan* > pg.: *aiganaz* > i-e.: **aik*

אייזל (*eydl*) עדין > mhd.: *edel(e)* > ahd.: *edili*

אייזעם (*eydem*) חתן\בעל של הבת > d.: *Eidam*

אייז (*ayz*) קרח > mhd.: *is* > ahd.: *is* > pg.: **is* > i-e.: **eis*

אייזל (*ayzl*) חמור > mhd.: *esel* > ahd.: *esil* > pg.: *asiluz* > *lat.: asinus, asilus*

אייזן (*ayzn*) ברזל > mhd.: *ise[r]n* > ahd.: *iss[r]n* > pg.: **isarn* > i-e.: **eis*

אייכל (*eykhl*) אלון > mhd.: *eich(e)* > ahd.: *eih* > pg.: **aiks*

איייל (*eyl*) שמן > alt fr.: *uile, oile* > *lat.: oleum* > grk.: *elaion*

אייניקל (*eynikl*) נכד > mhd.: *eninkel* > ahd.: *enikel*

איינס (eyns) אחת > mhd.: ein > ahd.: ein > pg.: *ainas > i-e: *oi-no-s

אייקאליפט (eykalipt) איקליפטוס > i-e: *kel > eukaliptus > lat.: eucaliptus > grk.: eu+ kalyplos
[גוט באַדעקט]

איך (ich) אני > mhd. Ich > ahd.: ih > pg.: *ek > i-e: *eg(o)

אין (in) ב- > ahd./mhd.: in > pg.: *in > i-e: *en

אינדול (indzl) אי > lat.: insula

אינדיק (indik) הודו > pol. indyk [= עוף פֿון אינדיע]

אינזעקט (inzekt) חרק < lat. insectum > i-e: *en + *sec

אינזשעניר (inzhenir) מהנדס < lat.: ingenium < i-e: *gene [= מוליד זיין]

אינטוויציע (intuitsye) אינטואיציה < lat.: in + tueri [= אַרײַנקוקן]

אינסטיטוט (institut) מכון > pol.: instytut > institutum > lat.: instatuare > i-e: *en + *sta

אינסעקט (insekt) חרק > pol.: insekt > lat.: insectum > i-e: *en + *sek [= שניידן]

איצט (itst) עכשיו > mhd.: ietzo,

אכזר (akhzer) > (פֿון העברעיש) כזר ; אַראַמ.: כזריא [= אָן רחמנות]

אַכט (akht) שמונה < mhd.: aht > ahd.: ahto > gp.: *akhto > i-e: *oktou

אַכט (akht) תשומת-לב > mhd.: ahte > ahd.: ahta > pg.: *ahto > i-e: *ok

אַלט (alt) ישן \ זקן < mhd.: alt > ahd.: alt > pg.: *althaz > i-e: *al

אַלמן (almen) אלמנה (almone) > (פֿון העברעיש) אלמן ; akad.: almattu ; אַראַמ.: ארמלתא

אַלמער (almer) ארון > mhd. almer > fr.: armoire > lat. armarium/almarium

אַלס (als) כ-, בתור > ahd./mhd.: also

אַלע (ale) כולם > ahd./hd.: al > pg.: *alnaz > i-e: *alno

אַלעע (alee) שדרה > pol.: aleja > fr.: allée (ווי מען גייט fr. aller)

אַלץ (alts) הכל > mhd.: al > ahd.: alle > pg.: *allaz > i-e: oljoi

אַם (am) אומנת, מינקת > mhd.: amme > ahd.: amma

אַמאַזאָנע (amazon) אַמזאָניט > (מיטאַלאָגישע קעמפֿערין 'אַן אַ ברוסט') grk.: a-mazon

אַמאַל (amol) פעם לפני זמן > ahd./mhd.: ma > i-e: *me

אַמט (amt) משרד, משרה > mhd.: amb(e)t > ahd.: ambaht(i)

אַמת (emes) > (פֿון העברעיש) אמת > ? אמן [= מען קען גלויבן]

אַמפּערן זיך (ampern zikh) לריב > fr.: s'emparrer

אָן (on) בלי > mhd.: an(e) > ahd.: ano > i-e: *enu

אַנאַליז (analiz) בדיקה, ניתוח > rus.: анализ (analiz) > grk./lat.: analysis > i-e: *leu

אַנאַנאַס (ananas): אַננס < sp. ananas (פֿון אַמעריקע)

אַנגינע (angine) דלקת גרון > pol.: angina > lat.: angina > grk.: ankhone > i-e: *ang

אַנגל (angl) קרס לדוג > mhd.: angel > ahd.: angl > i-e: *ank, *ang

אַנגסט (angst) חרדה > mhd.: angest > ahd.: angust > pg.: *anghos-ti > i-e: *angh

אַנדער (ander) אחר > mhd.: ander > ahd.: andar > pg.: *anthera > i-e: *an

אַנטאָלאָגיע (antologye) אנתולוגיה > גריכיש: antos [= בלום] + logia [= זאַמלען]

אַנטיק (antik) עתיק, נדיר, טוב > pol.: antyk > fr.: antique > lat.: antiquus > i-e: *ant + *okw
[= פֿריער + געזען]

אַנקדאָט (anekdot) אנקדוטה > rus.: анекдот (anekdot) > grk.: an-ekdotos > [נישט מאַכן באַקאַנט]

אַנקעטע (ankete) שאלון > rus.: анкет (anket) > fr.: question > enquête > [פֿראַגע]

אַנקער (anker) עוגן > mhd.: anker > lat.: ancora > i-e: *ang

אַסטראָנאָמיע (astronomye) אסטרונומיה > גריכיש: אַסטראָן = שטערן + נאָמאָס [= געזעץ, אָרדענונג]

אַסטראָלאָגיע (astrologye) אסטרוֹלוגיה > גריכיש: אַסטראָן = שטערן + לאָגאָס [= וויסנשאַפֿט, געשפּרעך]

אַפּריל (april) אפריל > lat.: aprilis > [געוויידמעט צו אַפּראָדיטע Aphrodite]

אַפּריקאָז (aprikoz); מישמש < fr. apricot [= פֿריציײַטיק פֿרוכט]

אָפֿט (*oft*) שכיח, בשכיחות > mhd.: *oft(e)* > ahd.: *ofto* > pg.: **ufta*

אָפֿילו (*afile*) > (פֿון העברעיש) אָף [= אויך] + אִילו [= אויב]

אָפֿשער (*efsher*) אולי > (פֿון העברעיש) אָפֿשער [= מאַכן מעגלעך]

אַקאַדעמיע (*akademye*) אַקדמיה > גריכיש: דער גאַרטן פֿון אַקאַדעמוס, וווּ פּלאַטאָן האָט געלערנט מיט די תלמידים, אַקאַדעמוס איז געווען אַ העלד אין דער מלחמה פֿון טראַיאַ,

אָקטאָבער (*oktober*) אוקטובר > lat.: *october* [= אַכטער מאָנאַט]

אַקס (*aks*) ציר > mhd.: *achse* > ahd.: *ahsa* > i-e: **ages*

אָקס (*oks*) שור, פר > mhd.: *ohse* > ahd.: *ohso* > pg.: **ukhson* > i-e: **ugh*

אַקסל (*aksl*); כתף > mhd.: *ahsel* > ahd.: *ahsla* > pg.: **ahslo* > i-e: **ag*

אָקעאַן (*okean*) אוקינוס > rus.: *okean* > grk.: *okeanos*

אָקעוויט (*okevit*) יין שרף - יי"ש > pol.: *okewit* > fr.: *eau-de-vit* [= וואַסער פֿון לעבן]

אַקער (*aker*) מחרשה >+ mhd.: *acker* > ahd.: *ackar* > pg.: **akra* > i-e: **agro*

אַקציע (*aktsye*) מבצע, מניה, פעולה > lat.: *actio* [= טעטיקייט]

אַראַנגוטאַן (*orangutan*) אורנגוטן > פֿון מאַלאַיש: 'ווילדער מענטש' = *orang+hutan*

אַרבוז (*arbuz*) אבטיח > pol.: *arbuz*

אַרבל (*arbl*) שרוול > mhd.: *ermel* > ahd.: *armilo*

אַרבעט (*arbet*) עבודה > mhd.: *ar[e]beit* > ahd.: *ar[a]beit* > pg.: **orbho* > i-e: **orbho*

אַרבעס (*arbes*); אפונה < mhd.: *arwez*, *arwez*, *arwez* > ahd./mhd.: *arewez*, *arwez*, *arwez* > pg.: **arwait*

אָרגאַן (*organ*) אבר > pol.: *organ* > *organum* > lat.: *organa* > grk.: *organon* > i-e: **werg*

אָרגאַניזאַציע (*organizatsye*) אירגון > pol.: *organizacja* [זע: 'אָרגאַן']

אָרגעל (*orgel*) אורגן > mhd.: *orgel* > ahd.: *orgela* > lat.: *organum*

אָרדענונג (*ordenung*) סדר > alt fr.: *ordre* > lat.: *ordinem* > i-e: **ar*

אַרויס (*aroyts*) החוצה > ahd./mhd.: *uz* > pg.: **ut* > i-e: **ud*

אַרום (*arum*) מסביב > d.: *herum*

אַרונטער (*arunter*) מתחת ל- > mhd.: *under* > ahd.: *untar* > i-e: **ndher*
 ארחי-פרחי (*orkheporkhe*) > פֿון אַראַמעיש : געסט וואָס פֿאַרשווינדן ("אורחים פורחים")
 אָרט (*ort*) מקום > ahd./mhd.: *ort* > pg.: **uzda*
 אָרטאָגראַפֿיע (*ortografye*) אורתוגרפיה > "ריכטיקע שריפט" > grk.: *orthographia*
 אָרטאָדאָקס (*ortodoks*) אורתודוקס > "ריכטיקע מיינונג" > grk.: *orthodoxos*
 אַרטיסט (*artist*) אומן > fr.: *art* > *artiste* > lat.: *ars/ artem* > grk.: *artizan* > i-e: **ar* > *ar(e)ti*
 אַרטיקל (*artikl*) מאמר > d.: *Artikel* > lat.: *artus* > *articulus* > i-e: **ar*
 אַריבער (*ariber*) מעל > ahd.: *über* > ahd.: *ubar* > i-e: **uper(i)*
 אָריגאַן (*organ*) אָרְגָנוֹ > sp.: *oregano* > lat.: *organum* > oregainon (*oros + ganos*) > grk.:
 (אויף גריכיש: 'אַראָס' = באַרג + 'גאַנאָס' = גלאַנץ)
 אָריגינאַל (*original*) מקורי > d.: *original* > lat.: *orire* > *originem* > *originalis* > i-e: **heri*
 אַריטמעטיק (*arimetik*) חשבון > d.: *Arithmetik* > grk.: *arithmetike* > i-e: **erei-dhmo*
 אַרײַן (*arayn*) פנימה > ahd./mhd.: *in*
 אַרכיוו (*arkhiv*) גנזך, ארכיון > fr.: *archif* > lat.: *archivum* > grk.: *arkheia* [= דער ערשטער]
 אַרכיטעקט (*arhitekt*) אדריכל > fr.: > lat.: *architectus* > grk.: *arkhi + tekton*
 (*architecte* [= גלאַוונער בילדער])
 אַרכעאָלאָגיע (*arkheologye*) ארכאולוגיה > grk.: *arkheia* [= אַלט] + grk.: *logo* [= לעערע]
 אַרמיי (*armey*) צבא > fr.: *armee* > lat.: *arma* > *armata* [= געווער]
 אָרן (*arn*) להיות איכפת > mhd.: *arnen*
 אָרעם (*orem*) זרוע > ahd./ mhd.: *arm* > pg.: **armaz* > i-e: **ar[e]*
 אָרעם (*orem*) עני > ahd./ mhd.: *arm* > pg.: **ardhma* > i-e: **orbhmo*
 אָרקעסטער (*orkester*) תזמורת > lat.: *orchestra* > grk.: *orkhestra* [= אָרט צו טאַנצן]
 אַרשעניק (*arshenik*) ארסן [As_2S_3] > pol.: *arsen* > grk.: *arsenikon*
 > alt iran.: **zarna* = "golden" > pers.: *zarnik*
 אַש (*aš*) אפר < mhd.: *asche* > ahd.: *asca* > pg.: **asko* > i-e: **as*
 אַתרוג (*esreg*) אתרוג < פֿון העברעיש דורך אַראַמעיש > arab.: *usruj* > pers.: *turunj*

ב

בָּאָב (*bob*) שועית > pol.: bob / rus.: боб (bob) > i-e: *bha-bha

בָּאָבֶע (*bobe*) סבתא > slav. baba

בָּאָבֶע מעשה (*bobe mayse*) סיפור סבתא > אליה בחור (1468-1549) כתב באיטליה, רומן אבירים ביידיש בשם "בָּאָבֶא ד'אַנטאָנאָ" בספר מתואר גיבור חזק מאוד ומלחמותיו נגד אויבים ומפלצות. הסיפורים היו רחוקים מאוד מהמציאות. עם הזמן השם של הספר במהדורות שונות הפך ל: "בָּאָוּאָ בוך" ואחרי כן ל: "בָּאָוּאָ-מעשיות". בגירסאות מאוחרות יותר הפך בטעות ל: "בָּאָבֶע-מעשיות". וכך, כאשר מישהו סיפר דברים לא מציאותיים כינו אותם כמו הספר המפורסם. הכל היא תוצאה של שיבוש לשוני: הם לא סיפורים של סבתא אלא סיפורים של בָּאָבֶא, האביר מהמאה ה-15 שבספר שכתב אליה בחור.

בָּאָגִינֶען (*baginen*) עם עלות השחר > mhd.: beginnen > ahd.: biginnan > pg.: *ghenuo

בָּאָגָזש (*bagazh*) מטען, כבודה > pol.: багаż > fr.: bagage

בָּאָד (*bod*) > mhd.: bat > ahd.: bad > pg.: *badan > i-e: *bhe + *thuz

בָּאָדִי (*boday*) רק אָם > pol.: bodaj

בָּאָדִינג (*bading*) תנאי > mhd.: beding > mhd.: dinc > ahd.: ding > pg.: *dhingaz > i-e: *ten

בָּאָדֶן (*bodn*) קרקע > mhd.: bodem > ahd.: bodam > i-e: *bhudh-men

בָּאָדנֶער (*bodner*) בונה חביות > pol.: bednarz

בָּאָוּל (*bawl*) כותנה > pol.: bawelna > mhd.: boumwolle [= וואָל פֿון אַ בויים]

בָּאָזָר (*bazar*) שוק > pol.: bazar > fr.: bazar > pers.: bazar

בָּאָזִילִיקוּם (*bazilikum*) ריחן (בזיליקום) > (קעניג) basilikos > grk.;

בָּאָזֶע (*baze*) יסוד > pol.: baza > grk./lat.: basis

בָּאָטשאַן / בוטשאַן (*botshan*) חסידה > pol.: bocian

בָּאָל (*bal*) נשף > fr.: bal

בָּאָלאַגאַן (*balagan*) אי סדר, מבנה עץ ביריד > pol.: balagan > pers.: balachane [=באָלאַקאַן]

בַּאֵלֶד (*bald*) מייד, עוד מעט > mhd.: *balde* > ahd.: *baldo* > pg.: **bhol* > i-e: **bhel*

בַּאֲלִזָּאָם (*balzam*) משחה > mhd.: *balsam(e)* > ahd.: *balsamo* > lat.: *balsamum* >
> העבר.: בושם.

בַּאֲלֵעֲבָאָס (*balebos*) בעל בית > (פֶּון העברעיש) [=האַר + הויז]

בַּאֲלֵעָם (*balem*) כדור > fr.: *ballon*

בַּאֲלֵקָאָן (*balkon*) מרפסת > pol.: *balkon* > fr.: *balcon* < it.: *balcone*

בַּאֲלֵקָן (*balkn*) קורה (זע: בַּאֲלֵקָאָן)

:

בַּאָמֶבֶע (*bombe*) פצצה > pol.: *bomba* > fr.: *bombe* > lat.: *bombus* > grk.: *bombos*

בַּאָן (*ban*) רכבת > mhd.: *ban[e]* > ahd.: *bano*

בַּאָנֶד (*band*) סרט, רצועה > ahd./mhd.: *bant* > pg.: **bindan* > i-e: **bendh*

בַּאָנֶק (*bank*) ספסל, בנק > ahd./mhd.: *banc* > it.: *banco*

בַּאָנֶקֶע (*banke*) צינצנת > pol.: *banka*

בַּאָנֶקֶס (*bankes*) כוסות רוח > [זע: 'בַּאָנֶקֶע']

בַּאָנֶקֶרָאָט (*bankrot*) פשיטת רגל > ('ספסל שבור' של שולחן מחליפי בסף) it.: *banco rotta*

בַּאָסִיין (*baseyn*) כיוור, בריכה > pol.: *basen* > fr.: *bassin*

בַּאָפֶּעֶל (*bafel*) פקודה > mhd.: *bevel* > ahd.: *bifel* > pg.: **bifelh-*

בַּאָק (*bak*) לחי > mhd.: *backe* > ahd.: *backo* > pg.: **bhagon* < i-e: **bagh*

בַּאָק (*bok*) תיש > ahd./mhd.: *boc* > pg.: **bukkon* > i-e: **bhugo*

בַּאָקוועם (*bakvem*) נוח > mhd.: *bequæme* > ahd.: *biquami*

בַּאָקָן (*bakn*) לאפות > mhd.: *bachen* > ahd.: *bahhan* > pg.: **bakon* > i-e: **bheg*

בַּאָקֶע (*boke*) הצד של הגוף > pol.: *bok*

בַּאָרָאָט (*barot*) שמירה, הגנה, עצה > d.: *Rat*

בַּאָר(נע) (*bar(ne)*) אגס > mhd.: *bir[e]* > ahd.: *bira* > lat.: *pirum*

בַּאָרָאָן (*baran*) אייל > pol.: *baran*

i-e: *bhergos > pg.: *bergaz > ahd.: berg > mhd.: berc > באַרג (*barg*) הר
 i-e: *bhergh > pg.: *burg > ahd.: boragen > mhd.: bergen > באַרגן (*borgn*) להליות
 i-e: *bhardha > pg.: *bard > ahd.:/ mhd.: bart > באַרד (*bord*) זקן
 > [fr. bordel = הויז פֿון ברעטער] > pol. burdel > (bordel) בית זונות, ברדק > lat.: borda >
 באַרוועס (*borves*) יחף > mhd.: barvuoz [נאַקעט + פֿוס]
 > lat.: barca > fr.: barge > ru: баржа (*barzha*) דוברה > koptish: bari > grk: baris >
 באַרקע (*barke*) כתף > pol.: bark
 באַרשט (*barsht*) מברשת brush
 באַרשט (*borsht*) מרק סלק > pol.: barszcz
 באַשערט (*basher*) מיועד > ahd.: scerjan > mhd.: schern > mhd.: beschert
 בהמה (*beheyme*) [פֿון העברעיִש]; אוגרית.: בהמת
 בודע (*bude*) בוטקה, מלונה, קיוסק > mhd.: buode > pg.: *bowan > i-e: *bheue
 בוזעם (*busem*) חזה של אישה > mhd.: buosem > ahd.: buosam > i-e: *bhau
 בוידעם (*boydem*) עלית גג > mhd.: bodem > ahd.: bodam > pg.: *budhma
 i-e: *bhudhm(e)n >
 בויגן (*boygn*) קשת > mhd.: boge > ahd.: bogo > pg.: *bheug > i-e: *bheug
 בויך (*boykh*) בטן > mhd.: buch > ahd.: buh > pg.: *bhug > i-e: *bhu
 בויים (*boym*) עץ > mhd.: boum > ahd.: bauma > pg.: *bauma
 בוימל (*boym*) שמן > בויים + אייל
 בויען (*boyen*) לבבות > mhd.: buwen > ahd.: buan > pg.: *buthla > i-e: *bheu
 בויערן (*boyern*) לחורר, לקדוח > mhd.: born > ahd.: boron > pg.: *bhorh > i-e: *bhorh
 בוך (*bukh*) ספר > mhd.: buoch > ahd.: buoh > pg.: *bok(o) > i-e: *bhago
 בולבע (*bulbe*) תפוח אדמה > pol.: bulba
 בולקע (*bulke*) לחמניה > pol.: bułka

בורזשוי (*burzhuy*) בורגני > fr.: **bourgeois** > frank.: **burg** > i-e: ***bhergh** [=שטאַט] [הויך]

בוריק (*burik*) סלק > pol.: **burak**

בורלעסק (*burlesk*) בורלסק > fr. **burlesque** > it.: **burla** > [שפּאַס] lat.: **burra** [=נאַרישקייט]

ביאַדרע (*byodre*) מותן > pol.: **biodro**

ביבער (*biber*) בונה > mhd.: **biber** > ahd.: **bibar** > pg.: ***bebruz** > i-e: ***bhebhru-s**

בידע, בידנע (*bidne*) עני, מסכן > pol.: **bieda** [זע: 'אַרעם']

ביז (*biz*) עד > mhd.: **biz** > ahd.: **bi ze**

ביזאַר (*bizar*) מוזר > d.: **bizarr** > fr.: **bizarre** > it.: **bizzarro** [אַפּש פֿון דער עטרוסקישער שפּראַך]

ביטער (*biter*) מר > mhd.: **bitter** > ahd.: **bittar** > pg.: ***bitras** > i-e: ***bheid**

ביי (*bay*) ליד, על ידי, אצל > ahd./mhd.: **bi** > i-e: ***bhi**

ביידע (*beide*) שניהם > ahd./mhd.: **bede, beide** > pg.: ***bai** > i-e: ***bho[u]**

בייטל (*baytl*) ארנק, שק > mhd.: **biutel** > ahd.: **butil**

בייטש (*baytsh*) שוט > pol.: **bicz**

בייז (*beyz*) במואס > ahd.: **bosi**

ביין (*beyn*) עצם > ahd. / mhd.: **bein** > pg.: ***bainan**

בייסן (*baysn*) לנשוך > mhd.: **bizen** > ahd.: **bizzan** > pg.: ***beitanan** > i-e: ***bheidh**

ביישפיל (*bayshpil*) דוגמה > ahd./mhd.: **bi-spel** > pg.: ***spell** > i-e: ***(s)pel**

בילד (*bild*) תמונה > mhd.: **bilde** > ahd.: **bilidi** > pg.: ***bil**

ביליק (*blik*) זול > mhd.: **billich** > ahd.: **billih**

בין (*bin*) דבורה > mhd.: **bin[e]** > ahd.: **bini** > pg.: ***bion** > i-e: ***bhei**

בינדן (*bindn*) לקשור > mhd.: **binden** > ahd.: **bintan** > pg.: ***bindanan** > i-e: ***bhendh**

בינע (*bine*) במה > mhd.: **büne** > lat.: **podium ?**

lat.: **bis coctus** (gekokht tsvey mol) > it.: **biskvitt** (ביסקוויט, אפיפית) > fr.: **biscuit**
biscotto

> lat.: **episcopus** > pol.: **biskup** > בישקופ, בישעף (*biskup, bishef*) > grk.: **ἐπίσκοπος** (*episkopos*) >

ביק (*bik*) פר, שור > pol.: **byk** [זע: 'אָקס']

lat.: **pyx** > ahd.: **buhsa** > mhd.: **bühse** > d.: **Büchse** > ביקס (*biks*) רובה

i-e: ***po-i** > pg.: ***beuwoz** > ahd.: **bior** > mhd.: **bier** > ביר (*bir*) בירה

lat.: **burgos** > ahd.: **bur(u)g** > **burgari** > mhd.: **burger** > בירגער (*birger*) אזרח

i-e: ***bhel** > pg.: **blæwaz** > ahd.: **blao** > mhd.: **bla** > בלאַ\בלוי (*blo/bloy*) כחול

ahd.: **blāsan** > mhd.: **blāsen** > בלאָזן (*blozn*) לנשוף

i-e: ***bhle-to** > pg.: ***blada** > ahd. / mhd.: **blat** > בלאַט (*blat*) עלה

pol.: **bloto** > בלאַטע (*blote*) בוץ

pol.: **blądzić** > בלאַנדזשען (*blondzhen*) לאבד כיוון

pol.: **bląkać się** > בלאַנקען (*blonken*) לאבד כיוון

i-e: ***bhel** > mhd.: **blas** > בלאַס (*blas*) חיוור

ahd.: **bloh(h)** > mhd.: **bloch** > בלאַק (*blok*) בלוק

fr.: **blouse** > pol.: **bluza** > בלוזע (*bluze*) חולצה

i-e: ***bhlotō** > pg.: ***blodam** > ahd. / mhd.: **bluot** > בלוט (*blut*) דם

i-e: ***bhel** > pg.: ***blaewaz** > ahd.: **blao** > mhd.: **bla** > בלוי (*bloy*) כחול

ahd./mhd.: **bloz** > בלויז (*bloyz*) רק

ahd.: **bloz** > mhd.: **bloz** > בלויס (*blois*) ערום

i-e: ***bhle** > pg.: ***blomon** > ahd.: **bluoma** > mhd.: **bluome** > בלום (*blum*) פרח

i-e: ***bhiel** > pg.: ***bliwa** > ahd.: **blio** > mhd.: **bli** > בליי (*blay*) עופרת

pg.: ***liban** > ahd.: **biliban** > mhd.: **beliben** > בלייבן (*blaybn*) להישאר

בלייער (*blayer*) עיפרון > זע: 'בליי'

i-e: *bhel > pg.: *blindaz > ahd. / mhd.: blint > בלינד (*blind*) עיוור
 rus.: блинты (*blintse*) > חביתית (*blintse*) בלינצע
 mhd.: blitze > בליץ (*blits*) ברק
 ahd.: bliceh > mhd.: blic > בליק (*blik*) מבט
 ahd.: bleh > mhd.: blech > בלעך (*blekh*) פח
 [אָן קינדער] pol.: bezdizetna > בעזדיטניצע (*bezditnitse*) אישה בלי ילדים
 ahd.: bes[a]mo > mhd.: bes[e]me, besem > בעזעם (*bezem*) מטאטא
 i-e: *bhedh > pg.: *badja > ahd.: betti > mhd.: bet[te] > בעט (*bet*) מיטה
 lat.: bitumen > fr.: béton > pol.: beton > בעטאָן (*beton*) בטון
 pg.: *beth > ahd./mhd.: bitten > בעטן (*betn*) לבקש
 ahd.: behhari > mhd.: becher > בעכער (*bekher*) גביע
 בעלפֿער (*belfer*) עוזר למלמד ב"חדר" > באַהעלפֿער
 [זאָגן גוט] lat.: benedicare > בענטשן (*bentshn*) לברך
 בענקען (*benken*) להתגעגע > ???
 pg.: *bat>*batizon > ahd.: bezzist > mhd.: best > בעסט (*best*) הכי טוב
 lat.: bestia > mhd.: bestie > בעסטיע (*bestye*) בהמה גסה
 lat.: bacinum > ahd.: beckin > mhd.: becken > בעקן (*bekn*) אגן, כיור
 i-e: *bher > pg.: *beranan > ahd.: bero > mhd.: ber > בער (*ber*) דוב
 [זעקל מיט געלט] fr.: bourse > lat.: bursa > ru.: биржа (*birzha*) > בערזע (*berze*) בורסה
 בקשה (*bakoshe*) > (פֿון העברעיִש)
 (זע: 'ברודער') pol.: brat > בראַט (*brat*) אח
 ahd.: bratan > mhd.: braten > בראָטן (*brotn*) לצלות על אש
 [וויין וואָס ברענט] d.: Branntwein > בראָנפֿן (*bronfn*) יין שרף
 i-e: *preu > pg.: *fruska > ahd.: frosk > mhd.: vrosch > בראָסקע (*broske*) צפרדע

i-e: ***bhrater** > pg.: ***brothar** > ahd. / mhd.: **bruoder** > ברודער (*bruder*) אח
 i-e: ***bhreu** > pg.: ***breutham** > ahd.: **prot** > mhd.: **brot** > ברויט (*broyt*) לחם
 i-e: ***bher** > pg.: ***brunaz** > ahd. / mhd.: **brun** > בריון (*broyn*) חום
 i-e: ***bher** > ahd.: **brunno** > mhd.: **brunne** > ברונעם (*brunem*) באר
 i-e: ***bhreus** > pg.: ***bhreust** > ahd./mhd.: **brust** > ברוסט (*brust*) חזה, שד
 בריה (*berye*) בריה > (פֿון העברעיש) ; אַ פֿעיקע באַלעבאַסטע, אַ פֿעיקע פֿרוי, אַ פֿעיקער מאַן
 בריוו (*briv*) מכתב > ahd./mhd.: **brief** > lat.: **breve** [= קורץ]
 ברייט (*breyt*) רחב > ahd./mhd.: **breit** > pg.: ***braida**
 ברילן (*briln*) משקפיים > mhd.: **berillius, berille, barille** > grk: **beryllos**
 בריליאַנט (*brilyant*) יהלום > pol. **brylant** > brillant > fr.: **briller** > lat.: **beryllus** > grk.: **beryllos**
 בריק (*brik*) גשר > mhd.: **brücke, brucke** > ahd.: **brucca** > pg.: ***brugjo** > i-e: ***bhru**
 ברכה (*brokhe*) > [ווי העברעיש] ברך ; akad.: **karabu** [=בענטשן]
 ברעג (*bzheg*) חוף > pol.: **brzeg**
 ברעט (*bret*) קרש > ahd./mhd.: **bret** > pg.: ***burdam**
 ברעכן, צעברעכן (*brekhn*) לשבור > ahd.: **brehhan** > pg.: ***bhreg** > i-e: ***bhreg**
 mhd.: **brechen** >
 ברעם (*brem*) גבה > mhd.: **bra** > ahd.: **bra(wa)** > pg.: ***brus** > i-e: ***bhru**
 ברענגען (*bringen*) להביא > mhd.: **bringen** > ahd.: **bringan**
 ברענען (*brenen*) לבעור > mhd.: **brennen** > ahd.: **brennan** > pg.: ***brennana** > i-e: ***bher**

ג

גאווה (*gave*) > (פֿון העברע'יש) גאווה [=שטאַלצקייט] ; אַראַמ.: גיוּתאַ

גאַזע (*gaze*) גזה > arab.: *gazz* > pers.: *qazz* [אָדער פֿון העבר.: 'עוז' = כּוח ???]

גאָט (*got*) אל > ahd. / mhd.: *got* > pg.: **guthan* > i-e: **ghut*

גאַטקעס (*gatkes*) תּחתונים > pol.: *gatki, gacie*

גאַל (*gal*) מרה, כיס מרה > mhd.: *galle* > ahd.: *galla* > pg.: **gallon* > i-e: **ghel*

גאַלאַקסיע (*galaksye*) שביל החלב > (מילך =) grk: *gala* [=מילך + וועג]

גאָלד (*gold*) זהב > mhd.: *golt* > ahd.: *gold* > pg.: **ghultan* > i-e: **ghel*

גאָלן (*goln*) לגלח > pol.: *golić*

גאָמבע (*gombe*) סנטר > pol. *gęba*

גאַנדז (*gandz*) אווז > ahd. / mhd.: *gans* > pg.: **gans* > i-e: **ġhans*

גאַנץ (*gants*) שלם > ahd. / mhd.: *ganz*

גאַס (*gas*) רחוב > mhd.: *gazze* > ahd.: *gazza*

גאַסט (*gast*) אורח > ahd. / mhd.: *gast* > pg.: **gastiz* > i-e: **ghos-ti*

גאַפל (*gopl*) מזלג > mhd.: *gabel[e]* > ahd.: *gabala*

גאַרטל (*gartl*) חגורת בד > mhd.: *gürtel* > ahd.: *gurttil* > pg.: **gertu* > i-e: **gher*

גאָרטן (*gortn*) גן > mhd.: *garte* > ahd.: *garto* > pg.: **gardan* > i-e: **ghordi*

גבֿיר (*gevir*) עשיר > (פֿון העברע'יש) גבר [=שטאַרק] ; akad.: *gabar* [=איבערמעכטיקן]

גוט (*gut*) טוב > ahd. / mhd.: *guot* > pg.: **godaz* > i-e: **ghedh*

גוטעסבוים (*gutesboym*) חבוש > mhd.: *quiten* > ahd.: *qitina*

גוי (*goy*) > (פֿון העברע'יש) גוי [=פֿאַלק]

גולם (*goylem*) > (פֿון העברעיִש) גלם [=איינוויקלען]; אַראַמ.: גולמא

גומע (*gume*) גומי > fr.: gomme > lat.: cummi, gummi > grk.: kommi

גומען (*gumen*) חר > mhd.: goume > ahd.: goumo > i-e: ghieh

גורל (*goyrl*) > (פֿון העברעיִש) > grk.: korallion [=קליין שטיינדל געוואָרפֿן צו וויסן צוקומפֿט]

גזלן (*gazlen*) > (פֿון העברעיִש) גזל; אַראַמ.: גזל

גט (*get*) > (פֿון העברעיִש) גט; akad.: gittu

גיטאַרע (*gitare*) גיטרה > sp.: guitarra < arabish: qitara < grk: kithara

גיין (*geyn*) ללכת > mhd.: gen > ahd.: get/gengit > pg.: *ganan > i-e: *ghe[i]

גייסט (*gaist*) רוח, רוח רפאים > ahd./mhd.: geist > pg.: *gaistaz > i-e: *gheis

גיך (*gikh*) מהיר > mhd.: gach > ahd.: jagon > pg.: *yago > i-e: *yek

גימנאַזיע (*gimnazye*) גימנדיה, בית ספר תיכון > > grk.: gymnos > i-e: *nogw-o
 פֿלאַץ וווּ יונגע מענער האָבן געמאַכט פֿיזישע איבונגען נאָקעטערהייט. דאָרט האָט מען אויך זיך געלערנט. דאָס וואָרט 'גימנאַסטיק' (התעמלות) שטאַמט פֿון זעלבן שורש.
 =gymnasion > lat.: gymnasium gymnos . דער גריכישער גימנאַסיאָן איז געווען אַ

גיפס (*gips*) גבס > ahd.: gips > lat.: gypsum > grk: gypsos

גיפֿט (*gift*) רעל > ahd./mhd.: gift

גיריק (*girik*) להוט > mhd.: giric > ahd.: girig

גירלאַנדע (*girlande*) זר פרחים > fr.: guirlande > it.: ghirlanda

גלאָז (*gloz*) זכוכית \ כוס > ahd. / mhd.: glas > pg.: *glasam > i-e: *ghel

גלאַט (*glat*) חלק > ahd./mhd.: glat > pg.: *gladaz > i-e: *ghel

גלאַמב (*glomb*) גבעול > pol.: głąb

גלאַנץ (*glants*) ברק > ahd./mhd.: glanz > > i-e: *ghel

גלאַק (*glok*) פעמון > mhd.: glocke > ahd.: glocca

גלויבן (*gloybn*) להאמין > mhd.: gelouben > ahd.: gilouben > pg.: *galaubjan
 i-e: *leubh >

גליאַנדער (*gliander*) כוסברה > grk.: koliandro

גליטשן (*glitschn*) להחליק > mhd.: *gliten* > ahd.: *glitan*
 גלייך (*glaykh*) ישר > mhd.: *gelich* > ahd.: *galih* > pg.: **ga* + **lika*
 גליק (*glik*) אושר > mhd.: *g(e)lücke*
 גנב (*ganev*) גנב > (פון העברעיש)
 געבן (*gebn*) לתת > mhd.: *geben* > ahd.: *geban* > pg.: **ghabh*
 געגנט (*gegnt*) אזור > 'קעגן' (*kegn*) נגד > mhd.: *gegen* > ahd.: *gagan, gegin*
 געדערעם (*gederem*) מעיים > mhd.: *gedärm* > ahd.: *darm*
 געווירץ (*gevirts*) תבלין > mhd.: *wurz* > ahd./mhd.: *wurz* > pg.: **uerdes* > i-e: **u[e]rad*
 געזונט (*gezunt*) בריא > mhd.: *gesund* > ahd.: *gisunt* > pg.: **sunda*
 געל (*gel*) צהוב > mhd.: *gel* > ahd.: *gelo* > pg.: **ghelwaz* > i-e: **ghel*
 געלט (*gelt*) כסף > mhd.: *gelt* > ahd. / mhd.: *gelt* > i-e: **ghel*
 געלונגען\געלינגען (*gelingen*) להצליח > mhd.: *gelingen* > ahd.: *gilingan* > pg.: **linghtaz* > i-e: **legwh*
 געלענק (*gelenk*) מפרק > mhd.: *gelenke* > mhd.: *lanke* > ahd.: *[h]lanka* > i-e: **kleng*
 געמיינ (*gemein*) פחת ערך > mhd.: *gemein(e)* > ahd.: *gimeini* > pg.: **ga-mainz* > i-e: **mai*
 גענוג (*genug*) מספיק > mhd.: *genuoc* > ahd.: *ginoug* > pg.: **ganog* > i-e: **[e]nek*
 גענוי (*genoy*) מדויק > mhd.: *genau*
 גענאָסע (*genose*) עמית, שותף > mhd.: *genoz(o)* > ahd.: *[gi]nozz(o)* > i-e: **neud*
 געניסן (*genisn*) ליהנות > mhd.: *[ge]nozzo* > ahd.: *[gi]niozan* > i-e: **neud*
 געצעלט (*getselt*) אוהל > mhd.: *zelt* > ahd./mhd.: *zelt*
 גערן (*gern*) ברצון > mhd.: *gerne* > ahd.: *gerno* > i-e: **gher*
 גערשט (*gersht*) שעורה > mhd.: *gerste* > ahd.: *gersta* > pg.: **gherzda*
 געשיכטע (*geshikhte*) סיפור, היסטוריה > mhd.: *geschiht* > ahd.: *gisciht* > [א] געשעענע זאך
 גראַ \ גרוי (*gro/groy*) אפור > mhd.: *gra* > ahd.: *grao* > pg.: **grewa* > i-e: **ghre*

גראָב (*grob*) עבה, גס, שמן > mhd.: *grop* > ahd.: *g(e)rob*
 גראַבליע (*grablye*) מגרפה > pol.: *grabie*
 גראָבן (*grobn*) לחפור > mhd.: *graben* > ahd.: *graban* > pg.: **grabana*
 גראַד (*grad*) מעלה > lat.: *gradus*
 גראַד (*grad*) ישר > mhd.: *gerat, gerade* > ahd.: *girat*
 גראַז (*groz*) דשא > ahd. / mhd.: *gras* > pg.: **grasan* > i-e: **ghra*
 גראַטש (*gratsh*) שריטה > pol.: *gracz*
 גראַם (*gram*) גרם: > grk./lat.: *gramma*
 גראַמאַטיק (*gramatik*) דיקדוק > grk./lat.: *gramma*
 גרויס (*groys*) גדול > ahd. / mhd.: *groz* > i-e: **greu*
 גרוס (*grus*) דרישת שלום > mhd.: *grüeze* > ahd.: *gruoze*
 גרופע (*grupe*) קבוצה > fr.: *groupe*
 גרייז (*grayz*) שגיאה > mhd.: *kraus ?*
 גרייט (*greyt*) מוכן > mhd.: *bereit* > ahd.: *bereiti*
 גרינג (*gring*) קל > mhd.: *geringe* > ahd.: *giringi*
 גרין (*grin*) ירוק > mhd.: *grüene* > ahd.: *gruoni* > pg.: **groni* > i-e: **ghre*
 גרינדן (*grindn*) לייסד > ahd. / mhd.: *grunt*
 גריפע (*gripe*) שפעת > fr.: *grippe*
 גרענעץ (*grenets*) גבול > pol.: *granica*
 גרעפצן (*greptsn*) לגהק > [זע: 'גראָב']

ד

- דאָ (do) כאן, פה > mhd.: da > ahd: tho, do
- דאגה (dayge) > (פֿון העברעִיש)
- דאָברע (dobre) טוב > pol.: dobre
- דאָוונען (davnen) להתפלל > lat.: davovre ?
- דאַטע (date) > lat.: datum > i-e: *da
- דאַטשע (datshe) בית קיץ > pol. dacza/ rus: Дача
- דאַך (dakh) גג > mhd.: dach > ahd.: dah > pg.: *togo
- דאָך (dokh) בכל-זאת > mhd.: doch > ahd.: doh < pg.: *dhau > i-e: *tou
- דאַכטן זיך (dakht zikh) נדמה ש- > d.: dachten
- דאַמף (damf) אד, קיטור > mhd.: dampf, tampf > ahd.: dampf > i-e: *dhem[e]
- דאָנערשטיק (donershtik) יום ה' > mhd.: donerstac > Thor = Donar=Jupiter
- דאַנק (dank) תודה > ahd./mhd.: danc > pg.: *thanjojanan > i-e: *tong
- דאָס (dos) זה > d.: das > pg.: *dhat > i-e: *tod
- דאָקטער (dokter) דוקטור > lat.: doctor > i-e: *dek
- דאַר (dar) רזה, בחוש > mhd.: dürre > ahd.: durri > i-e: *ters
- דאָרט (dort) שם > mhd.: dort > ahd.: dar > pg.: *thaer > i-e: *to
- דאָרן (dorn) קוץ > ahd./mhd.: dorn > pg.: *thurnin > i-e: *trnus
- דאָרף (dorf) כפר > mhd.: dorf > ahd. / > pg.: *thurpa > i-e: *treb
- דאָרפֿן (darfn) צריך > mhd.: durfen > ahd.: durfan > pg.: *dherban/dhurfan > i-e: *terp
- דאָרשטיק (dorshtik) צמא > mhd.: durstec > ahd.: durstac > pg.: *thurstu > i-e: *ters

i-e: *tu > pg.: *dhu > ahd./mhd.: du > דו (du) אתה, אתה
 lat.: durare > mhd.: türen, düren > דויערן (doyern) להימשך
 i-e: *tel > ahd./mhd.: dulten > דולדן (duldn) לסבול
 i-e: *[s]tene > pg.: *thunraz > ahd.: donar > mhd.: doner > דונער (duner) רעם
 דור (dor) > פון העברעיש
 i-e: *tere > pg.: *thurx > ahd.: dur[u]h > mhd.: dur[ch] > דורך (durkh) מבעד, דרך
 pol.: duren > דורען (duren) טיפש
 i-e: *ters > pg.: *thurs > ahd./mhd.: durst > דורשט (dursht) צמאה
 slav.: dushni > דושנע (dushne) מחניק
 pol.: dziegieć > דיעגעץ (dzyegets) זפת
 turk.: divan > fr.: divan > דיוואן (divan) ספה
 pol.: dzieża > דייזשע (deyzhe) גיגית
 ahd.: dihton > mhd.: tihten > דיכטער (dikhter) משורר
 i-e: *tel > ahd.: dilla > mhd.: dil(l)e > דיל (dil) רצפה
 grk.: adamas > lat.: adamas > adiamas > fr.: diamant > דימאנט (diment) יהלום
 i-e: *tnu > pg.: *thunni > ahd.: dunni > mhd.: dünne > דין (din) דק
 i-e: *ten > pg.: *dHINGA > ahd.: dingon > mhd.: dingon > דינגען (dingen) לשכור
 pol.: dynia > דיניע (dinye) דלעת
 altd.: dingstac > mhd.: ziestac > דינסטיק (dinstik) יום ג'
 i-e: *tek > pg.: *dhewa > ahd.: dionon > mhd.: dienen > דינען (dinen) לשרת
 lat.: dis + quare > discussio > דיסקוסיע (diskusye) ויכוח, דיון
 [פאָפּיר געבויגן אויף צוויי] grk./lat.: di+ploma > דיפּלאָם (diplom) תעודה
 i-e: *tegu > pg.: *thiku > ahd.: dicki > mhd.: dic(ke) > דיק (dik) שמן, עבה
 i-e: *deik > lat.: dicere > dictare > dictator > דיקטאַטאָר (diktator)

דירה (*dire*) > (פֿון העברעײַש) דור [=וויינען] *akad.: duru, daru*; [פֿעסטונג, אייביקע זאך]

דירעקט (*direkt*) ישיר > *lat.: dis+regere > directus* > *i-e: *reg*

דישל (*dishl*) הגה > *pol.: dyszel*

דלָאָניע (*dlonye*) כף יד > *pol.: dłoń*; *bulg.: dlan*

דנָאָ (*dno*) תחתית, קרקעית > *rus.: дно (dno)*

דעה (*deye*) > (פֿון העברעײַש) ידע [=ווייסן] *akad.: idu*; [=ווייסן]

דעטאַל (*detal*) פרט > *fr.: de+tailler > détail* > *lat.: talea > taliare*

דעלעגאַט (*delegat*) ציר, שליח > *fr.: delegat* > *lat.: de+legare* > *i-e: *leg*

דעלפֿין (*delfin*) דולפֿין > *grk.: δελφίνι (delphini)*

דעמאָלט (*demolt*) אז > {זע: 'אַמאָל'} > *ahd.: danne* > *pg.: *thana* > *i-e: *to*

דעמאָנסטראַציע (*demonstratsye*) הפגנה > *lat.: de+monstrare* > *i-e: *men>*moneie*

דעמאָקראַטיע (*demokratye*) דמוקרטיה > גריכיש: דעמאָס [=פֿאַלק] + קראַטאָס [=קראַפֿט]

דעמב (*demb*) אלון > *pol.: dąb*

דען (*den*) אז > *mhd.: dan(ne)* > *ahd.: danne* > *pg.: *thana* > *i-e: *to*

דעסערט (*desert*) קינוח > *fr.: dessert*

דעצידירן (*detsidirn*) להחליט > *fr.: decider* > *lat.: de+caedere* > *i-e: *kae-id*

דעצעמבער (*detseember*) דצמבר > *lat.: december* (10-טער מאָנאַט)

דעקל (*dekl*) מכסה > *ahd./mhd.: deck* > *ahd./mhd.: *thakjan* > *i-e: *s]teg*

דעקלינאַציע (*deklinatsye*) נטיה > *fr.: decliner > declination* > *lat.: de + clinare* > *i-e: *klei*

דעקע (*deke*) שמיכה > *ahd./mhd.: deck* > *ahd./mhd.: *thakjan* > *i-e: *s]teg*

דערבֿײַ (*derbay*) על-יד > *mhd.: bi* > *pg.: *bi*

דראָט (*drot*) חוט-ברזל, תיל > *ahd./mhd.: drät*

דראַמע (*drame*) דרמה > *lat.: drama* > *grk./lat.:*

דראָנג (*drong*) גזע עץ > *pol.: drag*

pg.: *treu > ahd.: drouwen > mhd.: drowen > דראָען (*droen*) לאייים

ahd./mhd.: druc > דרוק (*druk*) לחץ

'דרוק' > דרוקן (*drukn*) להדפיס

i-e: *trejes > pg.: *thrijiz > ahd. / mhd.: dri > דריי (*dray*) שלוש

[זע: 'דרייען'] > דריידל (*dreydl*) סביבון

ahd.: dreist > דרייסט (*dreyst*) אומץ

i-e: *ter[e] > ahd.: dräen > mhd.: drae(je)n > דרייען (*spin*) לסובב

ahd.: dringan > mhd.: dringen > דרינגלעך (*dringlekh*) דחוף

(זע: 'טרוים') > דרעמלען (*dremlen*) לנמנם

i-e: *ster > ahd./mhd.: drec > דרעק (*drek*) צואה

ה

- i-e: *kap > pg.: *habejanan > ahd./mhd.: haben > ... להיות בעל (*hobn*) האָבן
- i-e: *habra > ahd.: habaro > mhd.: habere > שיבולת שועל (*hober*) האָבער
- i-e: *kaghlo > pg.: *haglaz > ahd.: hagal > mhd.: hagal > בוד (*hogl*) האָגל
- pol.: hodować > לגדל, להאכיל (*hatshek*) האָטשעק
- i-e: *kap > pg.: *hab[a]no > ahd./mhd.: aven > נמל (*havn, hafn*) האָוון, האָפֿן
- i-e: *khas > pg.: *hasan > ahd.: haso > mhd.: hase > ארנבת (*hoz*) האָז
- pol.: haczyk > וו (*hatshek*) האָטשעק
- i-e: *skel > pg.: *halba > ahd.: halb > mhd.: halp > חצי (*halb*) האַלב
- i-e: *kʰel > pg.: *halsaz > ahd./mhd.: hals > צוואר \ גרון (*haldz*) האַלדז
- i-e: *kel > ahd.: haltan > mhd.: halten > להחזיק (*haltan*) האַלטן
- ukr.: goloveshka > גחל, אוד, אוד (*holoveshke*) האָלעוועשקע
- i-e: *kel < *kvolso > pg.: *halsa > ahd./mhd.: holz > עץ (החומר) (*holts*) האַלץ
- grk.: kammaros > ndrl.: hummer > d.: Hummer > לובסטר, סרטן, סרטן (*homar*) האָמאַר
- mhd.: hamen > לעצור (*hameven*) האַמעווען
- i-e: *ak > *akmen > pg.: *hamaraz > ahd.: hamar > mhd.: hamer > פטיש (*hamer*) האַמער
- ahd.: hant > hantal > mhd.: hand > handel > מסחר (*handl*) האַנדל
(דער האַנט)
- i-e: *man > pg.: *handuz > ahd./mhd.: hant > יד (*hant*) האַנט
- [='האַנט' + 'טור'] > מגבת (*hantekh*) האַנטעך
- i-e: *keneko > pg.: *hunaga > ahd.: hona[n]g > mhd.: honee > דבש (*honik*) האָניק
- lat.: honores > כבוד (*honer. honor*) האָנער, האָנאַר

הַאָס (*has*) שינאה > ahd./mhd.: *haz* > pg.: **hatis* > i-e: **kados*

הַאָפּקען (*hopken*) לקפוץ על חבל > mhd.: *hopfen, hüpfen* > pg.: **hupnojan*

הַאָפֿן (*hofn*) לקוות > mhd.: *hoffen*

הַאָפּערדיק (*hoferdik*) בטוח בעצמו > mhd.: *höchvart*

הַאָק (*hak*) גרזן > mhd.: *ackes, ax[t]* > ahd.: *ackus* > pg.: **akusjo* > i-e: **ag(w)esi*

הַאָק, הַאָקוּן (*hok(n)*) קרס, וו > mhd.: *hake(n)* > ahd.: *hako* > pg.: **hokaz* > i-e: **keg*

הַאָקוס – פֿאָקוס / פֿאָקוס > *hocus-pocus* אַ פֿאַראַדיע פֿון לאַטײַן “Hoc est corpus meum” =
 'דאָס איז מיין קערפּער' וואָס ווערט געזאָגט אין דער קריסטלעכער מעסע.

הַאָקוּן (*hakn*) לחטוב, להכות > mhd.: *hacken* > ahd.: *hacchon*

הַאָר (*har*) אדון, מר > mhd.: *herre* > ahd.: *herro*

הַאָר (*hor*) שיער > mhd.: *här* > ahd. / mhd.: *här* > pg.: **heran* > i-e: **gher(s)*

הַאָרַב (*harb*) בצורה קשה > ???

הַאָרַבסט (*harbst*) סתיו > mhd.: *herb[e]st* > ahd.: *herbist* > pg.: **harbitas* > i-e: **kerp*

הַאָרט (*hart*) קשה > mhd.: *hert[e]* > ahd.: *herti* > i-e: **kart*

הַאָרכיק (*horkhik*) ממושמע > mhd.: *horch* = לשמוע (*hören*)

הַאָרמאַט (*harmat*) תותח > pol.: *harmata*

הַאָרמאַשקע גאַרמאַשקע (*harmoshke, garmoshke*) הרמוניקה > grk.: *harmonozein*

הַאָרמידער (*harmider*) תוהו ובוהו > pol.: *harmider*

הַאָרמל (*harmil*) סמור > lat.: *mus armenicus* (אָ פעלצל פֿון דער פֿעל פֿון אַ מויז פֿון לאַנד אַרמעניע)

הַאָרן (*horn*) קרן > mhd.: *horn* > ahd. / mhd.: *horn* > pg.: **hurnan* > i-e: **ker(e)*

הַאָרף הַאָרפֿע (*harf, harfe*) בל > mhd.: *harfe* > ahd.: *har{p}fa*

הַאָרץ (*harts*) לב > mhd.: *herz[e]* > ahd.: *herza* > pg.: **hertan* > i-e: **kerd*

הובל (*hubl*) מקצועה < mhd.: *hobel, hovel*

ahd./mhd.: **huot** > **הוט** (*hut*) **כובע**

pol.: **hojda** > **הוידע** (*hoyda*) **נדנדה**

i-e: ***[s]keu** > pg.: ***husan** > ahd./mhd.: **hus** > **הויז** (*hoyz*) **בניין, בית**

i-e: ***[s]ken** > pg.: ***huson** < ahd.: **hosa** > mhd.: **hose** > **הויזן** (*hoyzn*) **מכנסיים**

i-e: ***keudh** > pg.: ***hudiz** > grk.: **kitos** > ahd./mhd.: **hut** > **הויט** (*hoyt*) **עור**

i-e: ***kouko** > pg.: ***hahua** > ahd.: **hoh** > mhd.: **ho(ch)** > **הויך** (*hoykh*) **גבוה**

i-e: ***keu** > ahd./mhd.: **hof** > **הויף** (*hoyf*) **חצר**

ahd.: **hufo** > mhd.: **hufe** > **הויפן** (*hoyfn*) **ערמה**

mhd.: **hoger, hocker** > **הויקער** (*hoyker*) **גיבנת**

pol.: **hultaj** > **הולטיִ** (*hultay*) **הולל**

pol.: **hulac** > **הוליען** (*hulyen*) **להולל**

i-e: ***kan** > pg.: ***hanujo** > ahd.: **henna** > mhd.: **henne** > **האָן** (*hon*) **תרנגול**

i-e: ***kenk** > pg.: ***hungraz** > ahd.: **hungar** > mhd.: **hunger** > **הונגער** (*hunger*) **רעב**

i-e: ***k_emton** > pg.: ***hunds-ratha** > ahd.: **hunt** / mhd.: **hund** > **הונדערט** (*hundert*) **מאה**

i-e: ***kunos** / ***kwon** > pg.: ***hundaz** > ahd. / mhd.: **hunt** > **הונט** (*hunt*) **כלב**

i-e: ***kues** > ahd.: **huosto** > mhd.: **huoste** > **הוסט** (*hust*) **שיעול**

??? > **הורט** (*hurt*) **בסיטונאות**

היזק (*ezek*) **נזק** > (פֿון העברעיִש)

ahd.: **huotan** > mh.: **hüeten** > **היטן** (*hitn*) **לשמור**

ahd.: **houwl** > mhd.: **hoü [we]** > **היי** (*hey*) **חציר**

ahd.: **hevanna** > **hebanne** > **hebamme** > **הייבאַם** (*heybam*) **מילדת**

ahd.: **huba** > mhd.: **hube** > **הייבל** (*heybl*) **שבֿיס**

i-e.: ***kap** > ahd.: **hevan** > mhd.: **heben** > **הייבן** (*heyb*) **להרים**

ahd.: **heis[i]** > mhd.: **heis[er]** > **הייזעריק** (*heyzerik*) **צרוד**

ahd.: **holi, hui** > mhd.: **hüle, höle** > הייל (hey) מערה
 pg.: ***hails** > ahd.: **heilag** > mhd.: **heilec** > הייליק (heylik) קדוש
 pg.: ***hails** > ahd./mhd.: **heulen** > היילן (heyln) לרפא
 i-e: ***kei** > pg.: ***haimaz** > ahd./mhd.: **heim** > היים (heym) בית
 lat.: **ho-die** > ahd.: **hiu-tage**, ahd.: **hiutu** > mhd.: **hiute** > היינט (haynt) היום
 pg.: ***haita** > ahd./mhd.: **heiz** > הייס (heys) חם
 i-e: ***kei-[d]** > ahd.: **heizzan** > mhd.: **heizen** > הייסן (heysn) להורות, לתת פקודה
 nederlands.: **haai** > הייפיש (hayfish) כריש
 i-e: ***kei + *redh** > pg.: ***heiwa + *redan** > ahd./mhd.: **hirat** > הייראט (heyrat) נישואים
 ahd.: **hewiscrecko** > mhd.: **höuschricke** > היישעריק (eyscherik) ארבה
 [אין היי] = שפרינגער
 i-e: ***kel** > ahd./mhd.: **hel** > הילכיק (hilkhik) בקול רם
 ahd.: **hilfa** > mhd.: **hilfe** > הילף (hilf) עזרה
 i-e: ***kem** > pg.: ***hibin** > ahd.: **himil** > mhd.: **himel** > הימל (him) שמיים
 ahd.: **hinta** > mhd.: **hinde** > הינד (hind) איילה
 i-e: ***[s]keng** > ahd.: **hinkan** > mhd.: **hinken** > הינקען (hinken) לצלוע
 mhd.: **hub[e]sch** > d.: **hubsch** > היפש (hipsh) במידה ניכרת
 i-e: ***ker, *keru** > pg.: ***herutaz** > ahd.: **hir[u]z** > mhd.: **hirz** > הירש (hirsh) צבי
 i-e: ***kel** > ahd./mhd.: **hel** > העל (hel) בהיר
 mhd.: **held** > העלד (held) גיבור
 akad.: **pilu** ; heb.: **pil** > ahd.: **elafant** > mhd.: **elefant** > העלפאנד (helfand) פיל
 pg.: ***helpanan** > ahd.: **helfan** > mhd.: **helfen** > העלפן (helfn) לעזור
 i-e: ***kem** > ahd.: **hemidi** > mhd.: **hem[e]de** > העמד (hemd) חולצה גברית

הענגען (*hengen*) לתלות > mhd.: *hangen* > ahd.: *hangen* > pg.: **hankan* > i-e: **konk*

הענטשקע (*hentshke*) כפפה > זע: 'האַנט'

העפֿט (*heft*) מחברת > mhd.: *hefte* > ahd.: *hefti* > i-e: **kap*

העפֿטן (*heftn*) לרקום > ahd./mhd.: *heften*

העפֿלעך (*heflekh*) אדיב > 'הויף' [זיך פֿירן ווי אין אַן אַריסטאָקראַטישן הויף]

הערינג (*hering*) דג מלוח > mhd.: *hæring* > ahd.: *harinc*

הערן (*hern*) לשמוע > > ahd.: *horan* > pg.: **hausijanan* > i-e: **gheu(s)*
mhd.: *hoeren*

הערצאָג (*hertsog*) דוכס > mhd.: *herzoge* > ahd.: *herzogo*

I

וואָג (vog) משקל > mhd.: wage > ahd.: waga > pg.: *wihti > e-i: *uegh

וואָגאַן [זע: וואָגן]

וואָגן (vogn) עגלה > mhd.: wagen > ahd.: wagan > pg.: *wagna > i-e: *wogh-no

וואָזשנע (vazhne) חשוב > pol.: ważny [= וויכטיק]

וואַטיקאַן (vatikan) וטיקן > etrusk: Vatika (וואַטיקאַ איז געווען אַ געטין פֿון די עטרוסקן וואָס האָט געשיצט די טויטע אין דעם בית-עולם אין דער אַמאָליקער שטאָט רוים. יאָרן שפּעטער איז דאָס בערגל, Colina Vaticana, געוואָרן אַ צירק. לויט די קירכע, איז פעטער [דער ערשטער פּויפּסט] דאָרט געהרגעט געוואָרן. דעריבער האָט דער קייסער קאָנסטאַנטין דאָרט געהייסן בויען אַ הייליק תּפֿילה הויז. מיט דער צייט איז דאָס אָרט געוואָרן דער וויכטיקסטער צענטער פֿון דער קאָטוילישער קירכע ביז היינט.)

וואָיען/ווייען (voyen) לילל > pol.: wyc

וואָך (vokh) שבוע > mhd.: woche > ahd.: wohha > pg.: *wiko > i-e: *weik

וואַכט (vakht) משמר > ahd.: wahta > pg.: *wakjan > i-e: *weg

וואָל (vol) צמר > mhd.: wolle > ahd.: wolla > pg.: *wulno > i-e: *ulna

וואָלד (vald) יער > mhd.: walt > ahd.: widu > pg.: *widhu > i-e: *widhu

וואַליזקע (valizke) מזוודה > fr.: valise > it.: valigia > lat.: valisia

וואָלף (wolf) זאב > mhd.: wolf > ahd.: wulfaz > pg.: *ulkos > i-e: *ulkos

וואַלפֿיש (valfish) לווייתן > ahd./mhd.: wal + fish > pg.: *hwalaz > i-e: *(s)kwal

וואָלקן (volkn) ענן > mhd.: wolke > ahd.: wolcan > pg.: *wulkana > i-e: *uelg

וואַנט (vant) קיר > mhd.: want > ahd.: walso > i-e: *walso

i-e: *kwod > pg.: *hwat d.: was > ahd.: hwaz > mhd.: was > וואָס (vos) מה

i-e: *wed > pg.: ahd.: wazzar > mhd.: wazzer > וואָסער (vaser) מים
*wator >

lat.: vagina > sp.: vaina > vainilla > וואַניל (vanil) וניל

pol.: wąsy > וואָנצע (vontse) שפם

i-e: *were > pg.: *wurda > mhd.: wort > וואָרט (vort) מילה

i-e: *weg > pg.: *what > ahd./mhd.: warten > וואַרטן (varntn) להמתין

i-e: *gwher > pg.: *warmaz > ahd./mhd.: warm > וואַרעם (varem) חמים

i-e: *uer/ *gwher > pg.: *wurmiz > ahd. / mhd.: wurm > וואַרעם (vorem) תולעת

rus.: варенье varenye > וואַרעניע (varenye) ריבה

pg.: *werpana > ahd.: werfan > mhd.: werfen > וואַרפֿן (varfn) לזרוק

i-e: *wrad > pg.: *wrots > ahd.: wurzala > mhd.: wurzel > וואַרצל (vorts) שורש

mhd.: werkstat > pol.: warsztat > וואַרשטאַט (varshtat) סדנה

> pg.: *watskan > ahd.: wascan > mhd.: waschen > וואַשן (vashn) לרחוץ, לכבס
i-e: *wed >

i-e: *kwo > pg.: *hwar > ahd.: (h)war > mhd.: wa > וואַ (vu) איפה

pg.: *wundran > ahd.: wuntar > mhd.: wunder > וואַנדערבאַר (vunderbar) פלאי

ahd./mhd.: wurst > וואַרשט (wursht) נקניק

i-e: *kwo > pg.: *hwo > ahd.: (h)wio > mhd.: wie > ווי (vi) איך

fr.: violett > וויאַלעט (vyolet) סגול

pol.: wiosła > וויאַסלע (vyosle) משוט

וויג (vig) עריסה > mhd.: wige > (באַוועגן)

pol.: wygoda/wygodni > וויגאָדע (vigode) נוח

ahd.: widimen > mhd.: widemen > ווידמען (vidmen) להקדיש

ahd.: wadel > mhd.: wedel > וויידל (veydl) זנב

ווייט (vayt) רחוק > ahd./mhd.: wit > i-e: *ui-tos

ווייך (veykh) רך > mhd.: weich > ahd.: weih

ווייל (vayl) כי > > mhd.: weil > ahd.: wanta > pg.: *hwande

וויין (vayn) יין > ahd. / mhd.: win > Arab.: wayin > heb.: yayin > etiop.: wayn; grk.: oinos; lat.: vinum; armen.: gini; eng.: wine; rus.: vino; akad.: inu; אוגרית: ינ

ווייניק (veynik) מעט > mhd.: weinic, wenec > ahd.: wenag

ווייס (vays) לבן > mhd.: wiz > ahd.: (h)wiz > pg.: *hwitaz > i-e: *kweid

ווייץ (veyts) חיטה > mhd.: weize > ahd.: weizzi > pg.: *hwaitjaz > i-e: *kweid

וויכטיק (vikhtik) חשוב > mhd.: wihtec > (וואָס האָט אַ געוויכט)

ווינדל (vindl) חיתול > mhd.: windel > ahd.: windila

ווינדע (vinde) מעלית > pol.: winda

ווינט (vint) רוח > mhd.: vint > ahd.: wind > pg.: *winda > i-e: *we

ווינטער (vinter) חורף > mhd.: winter > ahd.: wintar > pg.: *wintruz > i-e: *wend

וויסן (visn) לדעת > mhd.: wizen > ahd.: wizzan > pg.: kunnana > i-e: *ueid

וויפל (vifl) כמה > ווי + פֿיל

ווירע (vire) סרגל > alt fr.: guier > sp.: guiar

ווישן (vishn) לנגב > ahd.: wischen > ahd.: wisken

וועבן (vebn) לסרוג > mhd.: weben > ahd.: weban > pg.: *weban > i-e: *uebh

וועג (veg) דרך > mhd.: wec > ahd.: weg > pg.: *wega > i-e: *uegh

וועוויק (veverik) סנאי > czech: veverka

וועטער (veter) מזג אוויר > mhd.: weter > ahd.: wetar > pg.: *wedra > i-e: *we

וועטשערע (vetshere) ארוחת ערב > pol.: wieczerza

וועלט (velt) עולם > mhd.: we[r]lt > ahd.: weralt > i-e: *wer + *ald

וועלכע (velkhe) איזה > mhd.: wel(i)ch > ahd.: (h)welich

i-e: *kwo > pg.: *hwan > ahd.: hwanne, hwenne > mhd.: wenne > ווען (ven) מתי

ווענדקע (vendke) חקה לדייג > pol.: wędka

i-e: *wospa > pg.: *wafsa > ahd.: wefsa > mhd.: wefse, wespe > וועספ (vesp) צירעה

וועקסלען (vekslen) להחליף > mhd.: wehselen > ahd.: wehsalon

i-e: *kwo > pg.: *hwas > ahd.: (h)wer < mhd.: wer > ווער (ver) מי

ז

- זאָגן (*zogn*) להגיד > ahd./mhd.: *sagen* > pg.: **sagjanan* > i-e: **seqw*
- זאָדאַטעק (*zadatek*) תשלום, הפקדה > pol.: *zadatek*
- זאָדיק (*zodik*) ישבן > pol.: *zadek*
- זאָטל (*zotl*) אוכף > mhd.: *satel* > ahd.: *satal* > pg.: **setjan* > i-e: **sed*
- זאָלץ (*zalts*) מלח > ahd./mhd.: *salz* > pg.: **salton* > i-e: **sal*
- זאַמד (*zama*) חול > ahd./mhd.: *sant* > pg.: **sandaz* > i-e: **bhs-amdho*
- זאַנגוויל (*zangvil*) זנגביל > hebr. *zangvil* < aram.: *zangvila* < grk.: *dzingiberi*
[סינאָנים: אינגבער]
- זאַפֿט (*zaft*) מיץ > mhd.: *saf[t]* > ahd.: *saf*
- זאַפֿרען (*zafren*) זעפרן, כורכום > (פֿון העברעיש, און דאן דורך אַראַביש און שפּאַניש, אין אײראָפּע)
- זאַראַז (*zaraz*) הדבקה במחלה > pol.: *zaraz*
- זוזע (*zuze*) רוטב > fr. *sauce* > lat.: *sal* [=זאַלץ]
- זוימען (*zoymen*) זרע > mhd.: *same* > ahd.: *samo* > pg.: **sediz, *semo* > i-e: **se* > *semn*
- זומער (*zumer*) קיץ > mhd.: *sumer* > ahd.: *sumar* > pb.: **sumra* > i-e: **sem*
- זון (*zun*) בן > mhd.: *sun, son* > ahd.: *sun[u]* > pg.: **sunus* > i-e: **sunu-s*
- זון (*zun*) שמש > mhd.: *sunne, sun* > ahd.: *sunna* > pg.: **sunnon* > i-e: **sawel*
- זונטיק (*zuntik*) יום א' > mhd.: *sun[nen]tac* > lat.: *solis* [=זאָג פֿון גאָט זון]
- זופ (*zup*) מרק > pol.: *zupa* > lat.: *suppa* > i-e: **sub*
- זיבן (*zibn*) שבע > mhd.: *siben* > ahd.: *sibun* > pg.: **sebun* > i-e: **septm*
- זייגער (*zeyger*) שעון > pol.: *zegarek*

זייד (zayd) משי > mhd.: side > ahd.: sida > sp.: seda > it.: seta
 זיידע (zeyde) סבא > pol. dziadunio
 זייף (zeyf) סבון > mhd.: seife > ahd.: seipfa > pg.: *saipon > i-e: *seib
 זילבער (zilber) כסף > mhd.: silber > ahd.: sil[a]bar > pg.: *silabur
 זיצן (zitsn) לשבת > mhd.: sitzen > ahd.: sizzen > pg.: *sitjana > i-e: *sed
 זעברע (zebre) זברה > (שטאַמט פֿון אַ דרום-אַפֿריקאנישע שפּראַך)
 זעג (zeg) מסור: > mhd.: sege > ahd.: sega > pg.: *sago > i-e: *sek
 זעגל (zeg/) מפרס > mhd.: segel > ahd.: segal > pg.: *seglom > i-e: *sek
 זעלנער (zelner) חייל > pol.: żołnierz
 זען (zen) לראות > mhd.: sehen > ahd.: sehan > ahd.: sehwanan > i-e: *seku
 זענעף (zenef) חרדל > mhd.: sen(e)f > ahd.: senef > grk.: sinapi
 זעקס (zeks) שש > ahd. / mhd.: sehs > pg.: *seks > i-e: *s[u]eks
 זשאַבע (zhabe) צפרדע > pol. żaba ; ukr.: жаба (zhaba)
 זשאַווער (zhaver) חלודה > pol.: rdza > rus.: ржавчина
 זשאַלודיע (zhaluzye) תריס > pol.: żaluzja > fr.: jalousie [=קינאה]
 זשאַלעווען (zhaleven) לקמצן, להתלונן > pol.: żalować (=להתלונן, להצטער ?)
 זשאַנגליר (zhonglir) להטוטן > pol.: żongler > fr.: jongleur > lat.: jocolatorum
 זשעדנע (zhedne) רודף בצע > rus.: Жадный (zhedni)

ח

חַבֵּר (*haver*) חֵבֶר > (פֿון העברע'יש) ; akad.: **eberu, ebru** = [פֿאַראייניקן]

חגא (*hoge*) חג נוצרי > חג > (פֿון העברע'יש) חג [=פֿעסטיוואָל בײַ קריסטן]

חד-גדיא (*hadgadye*) כלא, בית מעצר, בית סוהר [מילולית בארמית: 'גדי אחד' = איין ציגעלע, (פיוט בהגדת פסח)] > rus.: **xadegadya** > rus.: **ka'dega'dya** > rus.: **kordegadya** > pol.: **kordegarda** > fr.: **corps-de-garde** [= מיליטער איינהייט צו היטן] ("יידישע שפראך" באַנד 12 נומער 1, ז' 113)

חדר (*heyder*) > (פֿון העברע'יש) ; אוגריט.: **חדר** [= צימער] ; akad.: **adru** [=פֿאַרצוימט]

חֹב (*hoyv*) חוב > (פֿון העברע'יש) ; אַראַמ.: **חוב** [=פֿאַרבונדן לעגאַליש, זײַן שולדיק]

חודש (*hoydesh*) > (פֿון העברע'יש) **חדש** [= נײַ, ווען די לבנה ווערט ווידער נײַ]

חוזק (*hoyzek*) לעג > (פֿון העברע'יש) > [??? די עטימאָלאָגיע פֿון 'שפּאַט' איז ניט קלאָר]

חומש (*humesh*) > חמש > (פֿון העברע'יש) 5

חורבן (*hurbn*) > (פֿון העברע'יש) **חרב** ; akad.: **harabu** [=צעשטערן, צעשמעטערן]

חושד (*hoyshed*) > (פֿון העברע'יש) **חשד** ; אַראַמ.: **חשד** [=פֿאַרדאַכט]

חזיר (*hazer*) חזיר > (פֿון העברע'יש) ; אוגריט.: **חזר**, עטיאָפּ.: **hanzir**

חזן (*hazn*) חזן > (פֿון העברע'יש) **חזן** ; akad.: **hazanu** [=הויפט מאַגיסטראַט אין אַ דאָרף]

חטא (*het*) > (פֿון העברע'יש) **חטא** [=זינד] ; akad.: **hatu** [=זינד]

חידוש (*hidesh*) הפתעה > (פֿון העברע'יש) **חדש**

חיה (*haye*) חיה > (פֿון העברע'יש) **חי** [=לעבעדיק]

חלב (*heylev*) > (פֿון העברע'יש) **חלב** [=פֿעטקײט] ; אַראַמ.: **חלבא**

חלה (*hale*) > (פֿון העברע'יש)

חלה (כאַלע) איז אַ געפֿלאַכט ברויט וואָס איז געבאַקן באַזונדער אויף שבת און יום טוב .יעדע חלה ווערט געפֿלאַכטן ווי אַ צאַפּ. דער שטאַם איז פֿון דער גערמאַנישער פּאָגאַנישער טראַדיציע. אין די צײַטן ווען די קריסטלעכע רעליגיע האָט נאָך נישט געהערשט בײַ די גערמאַנישע שבטים האָט געהערשט דער גלויבן אין דער געטין האַלע (האַלע) Holle. אין געוויסע ראַיאָנען האָט

מען איר געקענט מיטן נאָמען **פּערקטאַבערכטאַ** Perchta/Berchta . פֿרויען פֿלעגן שענקען די געטין מיט זייערע אָפּגעשניטענע געפֿלעכטע צעפּ. (די אלמנות האָבן די צעפּ אַרײַנגעלעגט אין די קברים פֿון זייערע געשטאַרבענע מענער). מיטן אויפֿקומען פֿון קריסטענטום איז דער פּאַגאַנישער קולט געוואָרן פֿאַרבאַטן. און אַנשטאָט צעפּ פֿון האָר, האָט מען געוואָרפֿן ברויט אין די ברונעמס [דער ווײַן-אַרט פֿון די געטין]. דאָס ברויט האָט געהײסן "ברעכטברויט" און געווען געפֿלאַכטן ווי צעפּ. די טראַדיציע איז געוואָרן טאַלערירט פֿון דער קירכע. די געטין "האַללע" איז געוואָרן אַ לעגענדע מיטן נאָמען "פּראָו האַללע". אין 15-טן י"ה האָבן די אשכנזישע ייִדן אַדאַפּטירט דאָס "ברעכטברויט" אַלס "האַלע-ברויט" מיטן נאָמען חלה . { סינאָנים: **קוילעטש** }

חלום (*holem*) > (פֿון העברעיִש) **חלם** ; אוגרית: **חלם** [=טרוים]

חלוץ (*holets*) > (פֿון העברעיִש) **חלץ** [= אַרויס ראָטעווען]; akad.: **ḥalṣu** [= לײַטערן]

חלק (*heylek*) > (פֿון העברעיִש) **חלק** [= אַ טייל]

חלשן (*haleshn*) **להתעלף** > (פֿון העברעיִש) **חלש** [= שוואַך]

חמץ (*homets*) > (פֿון העברעיִש) **חמץ** [=זויער]

חן (*heydn*) **חן** > (פֿון העברעיִש) **חנן** [= האָבן רחמנות] ; אוגרית: **חנב**

חנוכה (*hanuke*) > (פֿון העברעיִש) **חנך** [= ווידמען, לערנען]

חנפֿן (*hanfen*) > (פֿון העברעיִש) **חנף** [= ניט הייליק]; akad.: **ḥanpu** [=גראַבקיט]

חסיד (*hosid*) > (פֿון העברעיִש) **חסד** ; אַראַמ.: **חסד** [=גוטקייט, באַרעמהאַרץ]

חסרון (*hisorn*) > (פֿון העברעיִש) **חסר** ; אַראַמ.: **חסר** [= ווילן אַ זאַך]; אוגרית: **חסר**

חרטה (*harote*) > (פֿון העברעיִש) **חרט** ; arab.: **inḥaraṭa**

חרם (*heyrem*) > (פֿון העברעיִש) **חרם** [= הייליק, פֿאַרבאַטן]; akad.: **ḥarimtu** [=הייליק]

חרפה (*harpe*) > (פֿון העברעיִש) **חרף** [= שאַרף (זאָגן שאַרפֿע ווערטער, באַליידיקן, שאַנדע]

חשבון (*heshbn*) > (פֿון העברעיִש) **חשב** ; אַראַמ.: **חשב** ; akad.: **epeshu** [=פּראָדוצירן]

חשובֿ (*hoshev*) > (פֿון העברעיִש) **חשב** ; akad.: **epeshu** [=פּראָדוצירן]

חשק (*heyshek*) > (פֿון העברעיִש) ; אַראַמ.: **חשק** ; akad.: **eshequ** [= בונד, צוזאַמען]

חתונה (*hasene*) > (פֿון העברעיִש) **חתן** ; akad.: **ḥatanu**

חתימה (*hasime*) > > (פֿון העברעיִש) **חתם** ; אַראַמ.: **חתם** [=שטעמפל, מיט אַ פֿינגערל]

חתן (*hosn*) **חתן** > (פֿון העברעיִש) ; אוגרית: **חתנ** ; akad.: **ḥatanu**

ט

טאָ (to) אז > pol. to

טאַבורעטקע (taburetke) שרפרף > rus.: табуретка taburetkā

טאָג (tog) יום > mhd.: tac > ahd.: tag > pg.: *dages > i-e.: *dhegh

טאָוול (tovl) לוח > mhd.: tavel(e) > ahd.: taval

טאַטע (tate) אבא > pol. tata

טאַטער (toter) טרטרי > pol.: tatar > d. Tatar

טאָכטער (tokhter) בת > ahd./mhd.: tohter > pg.: *dokhter > i-e.: *dhug[h]ater

טאָל (tol) עמק > mhd.: tal > ahd. / pg.: *dalaz > i-e.: *dhel ahd.

טאַלאַנט (talant) כישרון > pol.: talent > fr.: talent > lat.: talentum > grk.: talanton > i-e.: *tele

טאָמער (tomer) אם > (פֿון העברעיש 'תאמר') ???

טאָן (ton) לעשות > ahd./mhd.: tuon > pg.: *doanan > i-e.: *dhe

טאַנטע (tante) דודה > d.: Tante > fr.: tante > alt fr.: ante > lat.: amare > [ליבן] [סינאָנים: מומע]

טאַנץ (tants) ריקוד > mhd.: tanz > fr.: danse

טאָפּ (top) סיר > mhd.: topf

טאַפּן (tapn) למשש > mhd.: tape

טאַץ (tats) מגש

טאַקע (take) אמנם > pol.: taki, tako

טאַקער (toker) חרט > pol. tokarz

טאַרבע (torbe) שק > pol. torba

טאַש (tash) כּיס > mhd.: tasche > ahd.: tasca > it.: tasca

טֵבֶע (teve) אופי > (פֿון העברעיִש) טבע [=נאָטור] ; אַראַמ.: טבעא [=נאָטור]

טובה (toyve) > (פֿון העברעיִש) טוב ; akad.: tabu [=גוט]

טוונג (tuung) פעולה > [=טוען] > ahd./mhd.: tuon > pg.: *doanan > i-e: *dhe

טוי (toy) טל > ahd./mhd.: tou > pg.: *dheu > i-e: *dheu

טויב (toyb) יונה > mhd.: tobe > ahd.: tuba > pg.: *dubon

טויב (toyb) חרש > mhd.: toup > ahd.: toub > pg.: *daubaz > i-e: *dheubh

טויגן (toygn) להתאים, טוב ל- > mhd.: tougen > ahd.: touk

טויזנט (toyznt) אלף > mhd.: tusunt > ahd.: dusunt > pg.: *thusundi > i-e: *teue + *dekm

טויט (toyt) מת \ מוות > mhd.: tod > ahd.: tot > pg.: *dauthuz > i-e: *dheu

טויער (toyer) שער > ahd./mhd.: tor > pg.: *dur > i-e: *dhwer

טוך (tukh) סדין > ahd./mhd.: tuoch ; [טיכל (tikhl) מטפחת]

טומאן (tuman) ערפל > slav.: tuman

טומאָר (tumor) טומור > lat.: tumor > i-e: *teue = געשוואַלן

טומל (tumI) רעש > mhd.: tumult > lat.: tumere > tumultus

טונעל (tunel) מנהרה > fr. tonnelle

טונקל (tunkl) אפל, כהה

טונקער (tunker) צללן > mhd.: tunken > ahd.: thunkon > i-e: *teng

טוץ (tuts) תריסר > mhd.: totzen > lat.: duo-decim = 12

טוריסט (turist) תיר > fr.: tourist > זיך אויסדרייען = fr.: tourner

טורמע (turme) בלא > (זע: 'טורעם').

טורעם (turem) מגדל > mhd.: turn > ahd.: torn

טיגער (tiger) נמר > d.: tiger > fr.: tigre > grk./lat.: tigris > alt pers.: tigra

טיטון (titun) סוג של טבק > pol.: tytuń > turk: tütün

טיטל (titl) כותרת > lat.: titulus

טיי (tey) תה > chin.: te

טייג (teig) בצק > mhd.: teig > ahd.: teic > pg.: *daigaz > i-e: *dheigh

טייוול (tayvl) שטן > mhd.: tiuvel > ahd.: tiufal > gothic: **diabaulus** > alt lat.: **diabolus**
[אין דער אינדישער מיטאָלאָגיע איז "דיעאוס" געווען דער גאָט פֿון דער ליכט פֿון פֿרימאָרגן. די
מאָנאָטעיִסטישע קירכע האָט פֿאַרבאָטן דעם היידישן קולט און פֿאַרוואַנדל דעם נאָמען אַלס סינאָנים
פֿון שלעכטס: "דיאַבאָלוס"] > sanskrit: **dyaus** > proto indo iranian: *dyawsh > i-e: *Dyeus

טייטל (taytl) תמר > mhd.: dactel, dattel > lat.: dactylus > grk.: daktylos ; [עברית: דקל]

טייטן (teytn) להמית, להרוג > mhd.: tœten > pg.: *daudijanan

טייטש (taytsh) משמעות, פירוש > קיצור של 'יידיש-דייטש' [= יהודית גרמנית]

טייך (taykh) נהר > mhd.: tich > i-e: *dheig

טיילן (teyln) לחלק > ahd./mhd.: teilen

טייסטער (tayster) ארנק > ukr./pol: таїстра/ tajstra

טייער (tayer) יקר > mhd.: tiure > ahd.: tiuri > pg.: *deurja

טימיאן (timian) קורניט > alt fr.: tym > grk: thymon > i-e: *dheu

טינט (tint) דיו > d.: Tinte

טינק (tink) טיח > pol.: tynk

טיף (tif) עמוק > mhd.: tief > ahd.: tiof > pg.: *dheub > i-e: *dheub

טיש (tish) שולחן > mhd.: tisch > ahd.: tisc > lat.: discus

טעות (toes) > (פֿון העברעיִש טעה ; אַראַמ.: טעי

טעלער (teler) צלחת > d. Teller > mhd.: talier > a fr.: tailleor

טעם (taam) > (פֿון העברעיִש ;) > akad.: temu

טעמע (teme) נושא > belr.: tema > fr.: thème > grk./lat.: thema > dem-mn > i-e: *dhe

טעמפ (temp) קהה, לא חד > pol.: tempy

טענה (tayne) > (פֿון העברעיִש טען > ???

טעפער (tepekh) שטיח > ahd.: tep(p)ich > ahd.: tep(p)ih > lat.: tapete

טעקע (*teke*) תיק > i-e: *dhe > grk.: theke > lat.: theca > belr: teka

טערמין (*termin*) מועד > i-e: *ter-men > lat.: terminus > pol.: termin

טראָגן (*trog*) לשאת\לבוש\להיות בהריון > ahd.: tragan > mhd.: tragen

טראָטואַר (*trotuar*) מדרכה > fr.: trottoir > pol.: trotuar

טראַכטן (*trakhtn*) לחשוב > ahd.: trahton > mhd.: trahten

טראָן (*tron*) כס מלכות > altfr.: tron > mhd.: t(h)ron

טראַנספּאָרט (*transport*) תחבורה > i-e: *tra + *per > lat.: transportare > pol.: transport

טראַסק (*trask*) קול נפץ, מהלומה > pol.: traskać

טראָפּ (*trop*) דגש > pol.: trop

טראָפּן (*tropn*) טיפה > ahd.: tropfo > mhd.: tropfe > d.: Tropfen

טראַפּעז (*trapez*) טרפז > grk: [קליינער טיש] טראַפּעז (*trapezio*) > d.: Treff [?]

טרוים (*troym*) חלום > pg.: *draugmas > ahd. / mhd.: troum

טרויער (*troyer*) עצב > ahd./mhd.: truren

טרומיט (*trumeyt*) חצוצרה > fr.: trompette

טרוּמנע (*trumne*) ארון קבורה > pol.: trumna

טרוסקאַווקע (*truskavke*) תות > pol.: truskawka

טרוקן (*trukn*) יבש > pg.: *drugiz > ahd.: trucchan > mhd.: trucken

טרייַבל (*traybl*) צינורית, שפופרת > belr.: трыбе/ trube

טרייַבן (*traybn*) לגרש > ahd.: triban > mhd.: triben

טרייסט (*treyst*) נחמה > ahd./mhd.: tröst

טרינקען (*trinken*) לשתות > pg.: *drenk > ahd.: trinkan > mhd.: trinken

טרעטן (*tretn*) לדרוך > ahd.: tretan > mhd.: treten

טרעמע (*treme*) התקף עצבים > pol.: trema

lat.: trahere > tagere > fr.: trainer > d.: trainieren > **טרענירן** (*trenirn*) **לאמן**

mhd.: treppe > **טרעפ** (*trep*) **מדרגה**

ahd.: treffen > mhd.: treffen > **טרעפן** (*trefn*) **לפגוש, לקלוע, לנחש**

i-e: *drakru > grk.: dakryon a > ahd.: trahan > mhd.: trene > **טרער** (*trer*) **דמעה**

slav.: tshaber > **טשאַבער** (*tshaber*) **צתרה**

[ט"י] rus.: tshay > **טשייניק** (*tshaynik*) **קומקום**

altfr.: chalt, chalent (= חם= *chaud*,) > pol.: czulent > **טשאַלנט** (*tsholnt*) **חמין**

pol.: cwiek > belor.: тшвiк (*tsvik*) > **טשוואַק** (*tshvok*) **מסמר**

pol.: ciekawy > **טשיקאָווע** (*tshikave*) **סקרן**

slav.: čamadan > **טשעמאָדאָן** (*tshemodan*) **מזוודה**

pol.: czepic > **טשעפּען** (*tshepen*) **לנגוע \ להטריד**

pol.: czerep > **טשערעפּ** (*tsherep*) **גולגולת**

slav.: čerepaxa > **טשערעפּאַכע** (*tsherepakhe*) **צב**

i-e: *si/ *es > pg.: *sijai > ahd. / mhd.: ja > יא (yo) כן

slav.: yagoda > יאגדע/ יאגעדע (yagde) גרגר יער

turk: yogurt > יאגורט (yogurt) יוגורט

pg.: *jakkona > ahd.: jagon > mhd.: jagen > יאגן (yogn) לצוד, לרדוף

יאט (yat) בחורטשיק > ייד [=יהודי]

pol.: jatka > יאטקע (yatke) אטליז

i-e: *iugo > pg.: *yukam > ahd.: joh > mhd.: joch > יאך (yokh) עול

ahd.: jamar > mhd.: jamern > יאמערן (yomern) לקונן

יאנאָר (yanuar) יאנואר > lat. ianuarius [= געווינדמעט דעם רוימישן גאָט יאָנוס, מיט צוויי פנימער: איינס אויף צוריק און איינס פֿאַרויס]

i-e: *iero-s > pg.: *jer > ahd. / mhd.: jar > יאָר (yor) שנה

pol.: jarmulka > יאַרמלקע (yarmlke) כיפה

ידיעה (yedye) > (פֿון העברעיִש) ידע ; akad.: idu [=קענען]

יוון (yovn) יוני [=גריך] > grk.: iaon ; "אַלע ייוניגס האָבן דעם זעלבן פנים" [=רוסן, ווייל דער נאָמען "איוואָן" (יוחנן) איז אָפֿט, די כוונה איז אַז אַלע רוסן זענען די זעלבע אַנטיסעמיטן]

ייד (yid) יהודי > (פֿון העברעיִש) > יהודה, יעקבֿס זון.

יוועליר (yuvelir) תכשיטן > d.: Juwelier > תכשיט = altfr.: joël > שפּאַס = lat.: iocus

יויך (yoykh) מרק זך > pol.: jucha

יולי (yuli) יולי > lat.: iulius [=פֿון קייסער יוליוס]

יום-טובֿ (yontef) חג > יום + טוב > (פֿון העברעיִש) [=טאָג + גוט]

יונג (yung) צעיר > mhd.: junk > ahd.: jung > pg.: *junga > i-e: *ieuun

יוני (yuni) > lat. Iunius [געווידמעט די רוימישע געטין יונא Juno]

יונקער (yunker) > d.: Junker > mhd.: junc-herre [= יונגער האַר] > fr.: jupe

יופקע, יופע (yupke. yupe) > rus.: yubka > fr.: jupe

יושר (yoysher) > (פֿון העברעיִש) ישר ; akad.: esheru [=זײַן גלײַך, אויפֿריכטיק]

יחסן (yahsn) > (פֿון העברעיִש) יחס > יחש [=רעלאַטיוו צו] ; אַראַמ.: יחסותא

יִדיש (yidish) > יהודי > (פֿון העברעיִש)

יִנגל (yingl) > נער > (זע: 'יונג')

ים (yam) > (פֿון העברעיִש); akad.: iamu

יעדער (yeder) > כל אחד > mhd.: ieder > ahd.: ioweder

יענער (yener) > ההוא > d.: jener

יקרות (yakres) > יוקר > (פֿון העברעיִש) יקר akad.: aqaru [=טײַער]

יריד (yarid) > יריד > (פֿון העברעיִש) ירד [=אַראָפֿגײן (צו אַ פּלאַץ כדי צו האַנדלען)]

ירושה (yerushe) > ירושה > (פֿון העברעיִש) ירש ; אַראַמ.: ירית ; אוגרית.: ירת ; etiop.: warasa

יתום (yosem) > (פֿון העברעיִש) ; אַראַמ.: יתמא

כ

באיָר [זע: 'קאיָר']

כבוד (koved) > (פֿון העברעיִש) כבד ; akad.: kubbutu [=אָפּדיִיד, האָנאָר]

כדאי (keday) > (פֿון העברעיִש) כ + די [=אָזוי + גענוג]

כוונה (kavone) > (פֿון העברעיִש) כונה > כּוּן ; akad.: kanu [=זיין שטרענג]

כוח (koyah) > (פֿון העברעיִש) כח אַראַמ.: כּוּחַ [=שטאַרקייט]

כישוף (kishef) קסם > (פֿון העברעיִש) [זע: כּשף]

כלבֿטע (klatfe) כלבתא > כלבה > כלב [אַראַמעִיש וואָרט] [=הונט]

כלה (kale) > (פֿון העברעיִש) כלה ; אַראַמ.: כלתא ; akad.: kallatu [=כלה, שנור]

כלומרשט (kloymersht) בביכול, כאילו > (פֿון העברעיִש) כלומר > אַראַמ.: כלומר [=דאָס הייסט]

כלי (makhshir) מכשיר > (פֿון העברעיִש) ; אַראַמ.: כליא [=אַ מיטל צו מעסטן]

כלי-זמר (klezmer) מנגן עממי, קלזמר > (פֿון העברעיִש) כלי + זמר [=אינסטרומענט + געזאַנג]

כסדר (keseyder) בקביעות > (פֿון העברעיִש) סדר [=אָרדענונג]

כעס (kaas) > (פֿון העברעיִש) ; אַראַמ.: כּעס

כ

בֶּאֱטַע (*khate*) ביקתה > pol.: *chata*

בֶּאֱטֶשׁ/בֶּאֱטֶשְׁבִּי (*khotsh[bij]*) אפילו ש- > pol.: *choć/ choćby*

בֶּאֱלָאָט (*khalat*) חלוק > slav.: *xalat*

בֶּאֱלֹפֶּע (*khakupe*) בקתה עלובה > pol.: *chalupa*

בֶּאֱלִיאָסְטֶרֶע (*khalyastre*) חבורה > pol.: *halastra*

בֶּאֱלֵעֻוֹע (*choleve*) חלק עליון של מגף > pol.: *cholewa*

בֶּאֱלֵרֶע (*kholere*) כולרה > fr.: *cholera* > grk.: *χολέρα* (*cholera*) > grk.: *khole* = גֶּאֵל > i-e: * *ghel* [=גרין]

בֶּאֱפֶן (*khapn*) לתפוס, לחטוף > pol.: *chapać*

בֶּאָר (*khor*) מקהלה > pol.: *chór* > lat.: *chorus*

בוֹאָלִיע (*khvalye*) גל > belorus: *хвалыа* (*khvalya*)

בוֹלִיגָאָן (*khuligan*) בריון > slav.: *khuligan*

בִּיטֶרֶע (*khitre*) ערמומי > slav.: *khitri*

ברֶאָמְסְקֶע (*khromske*) סחוס > pol.: *chrząstka*

ברֶאָפֶן (*khropn*) לנחור > pol.: *chrapać*

ברִיין (*khreyn*) חזרת > pol.: *chrzan*/ rus.: *хрен*

ל

pol.: lobuz > לאָבּוּז (lobuz) פּרַחַח

ahd.: laga > לאָגע (lage) מַצַּב

ahd.: legar > mhd.: leger > לאָגער (lager) מַחֲנֶה

d.: fensterladen > לאָדן (lodn) תְּרִיס

i-e: *le(i)d > pg.: *letan > ahd.: lazzan > mhd.: lazen > לאָזן (lozn) לְהַרְשׁוֹת

pol.: fata > לאָטע (late) טְלָאִי

ukr.: latka > לאָטקע (latke) לְבִיבָה אַדָּמָה

latsh > d.: Latsch[e] > לאָטש (latsh) נַעַל נוֹחָה

ahd.: loh > mhd.: loch > לאָך (loch) חוֹר

i-e: *kleg > pg.: *klakhjan > ahd.: lahhan > mhd.: lachen > לאַכן (lakhn) לְצַחֵק

pg.: *lambaz > ahd.: lamb > mhd.: lamp > לאַם (lam) טֵלָה

longobardi > Lombardia (איטליע: lombard) slav.: lombard > לאַמבאַרד (lombard) בֵּית עֲבוֹט
[= לאַנגע בערד]

lat.: lampas > fr.: lampe > mhd.: lampe > לאַמפ (lomp) מְנוֹרָה

i-e: *dlonghos > pg.: *langaz > ahd.: lanc > mhd.: lang > לאַנג (lang) אַרוֹךְ

> pg.: *langa > ahd.: lang > langsam > mhd.: lantsam > לאַנגזאַם (langzam) לֵאט
i-e: *dlonghos >

pg.: *landja > ahd./mhd.: lant > לאַנד (land) אֶרֶץ

slav.: lan > pol.: łąka / belorus: lonka > לאַנקע (lonke) אַחוּ

i-e: *leit > pg.: *laitho > ahd.: (h)ladan > לאָסט (last) עוֹמֵס

pol.: laska > לאַסקע (laske) טוֹבָה, מַחֲוָה, חֶסֶד

pol.: leptać > לאָפטשען (*loptshen*) לטעום קצת
 pol.: lapa > לאָפע (*lape*) כף רגל של חיה
 pol.: lopata > לאָפעטע (*lopete*) את, טוריה
 pol.: lopatka > לאָפעטקע (*lopetke*) שכב
 mhd.: lugge, lücke > לאָקערל (*lokerl*) פיתיון, קרס
 ukr./ belorus.: шакот (*lokš*) > לאָקש (*loksh*) אטריה
 lat.: laurus > fr.: laurier > לאַרבער (*larber*) דפנה
 [לִבְנָה (= ווײַס)] > לבנה (*levone*) ירח
 ahd.: lobon > mhd.: loben > לויבן (*loybn*) לשבח
 i-e: *lus > pg.: *lus > ahd./ mhd.: lus > לויז (*loyz*) כינה
 i-e: *kleu > ahd.: (h)lut > mhd.: lut > לויט (*loyt*) בהתאם, לפי
 i-e: *kleu > ahd.: hluttar > mhd.: luter > לויטער (*loyter*) טהור
 i-e: *lau > ahd./ mhd.: lon > לויין (*loyn*) שכר
 ahd.: (h)louf(f)an > mhd.: loufen > לויפֿן (*loyn*) לרוץ
 i-e: *legwh > pg.: *lunganjo > ahd.: lunga > mhd.: lunge > לונג (*lung*) ריאה
 i-e: *las > pg.: lustuz > ahd./ mhd.: lust > לוסט (*lust*) תשוקה
 pg.: luftuz > ahd./ mhd.: luft > לופֿט (*luft*) אוויר
 pol.: lalka > ליאַלקע (*lyalke*) בובה
 i-e: *leubh > pg.: *lubo > ahd.: liub > mhd.: liep > ליבע (*libe*) אהבה
 i-e: *leugh > pg.: *leuganan > ahd.: lugina > mhd.: lügen(e) > ליגן (*lign*) שקר
 i-e: *leggh > pg.: *legjan > ahd./ mhd.: ligen > ליגן (*lign*) לשכב
 pg.: *leuthan > ahd.: liod > mhd.: liet > ליד (*lid*) שיר
 pol.: lulka > ליולקע (*lyulke*) מקטרת
 lat.: littera > it.: letteratura > pol.: literatura > ליטעראַטור (*literatur*) ספרות

ליטקע (*litke*) שוק > pol.: *tydka*
 לייב (*leyb*) אריה, לביא > ahd.: *lewo* > mhd.: *lewe* > פֿון העברעיש: לביא
 לייב (*layb*) גוף, בשר > mhd.: *lip* > ahd.: *lib* > pg.: **leiban* > i-e: **leip*
 לייגן (*leygn*) להניח > [זע ליגן]
 ליידיק (*leydik*) ריק > mhd.: *laere* > ahd.: *lari*
 לייזן (*laydn*) לסבול > mhd.: *liden* > ahd.: *lidan* > i-e: **leith*
 לייזן (*leyzn*) לפתור > mhd.: *loesen* > ahd.: *losen*
 לייט (*layt*) אנשים > mhd.: *liute* > ahd.: *liuti* > i-e: **leudh*
 לייטער (*leyter*) סולם > mhd.: *leiter[e]* > ahd.: *leitara* > pg.: **hlaidri* > i-e: **klei*
 לייכט (*laykht*) קל במשקל > mhd.: *lihtl* > ahd.: *liht(i)* > pg.: **lingkhtaz* > i-e: **legwh*
 ליילעך (*laylekh*) סדין > mhd.: *lachen* > ahd.: *lahhan* > pg.: **lakana* > i-e: **(s)leg*
 ליים (*leyrn*) טיט > ahd./mhd.: *lim*
 ליינען (*layen*) להלוות, ללוות > mhd.: *lehenen* > ahd.: *lehanon* > pg.: **laihwnjan*
 ליינענען (*leyenenen*) לקרוא > ahd./mhd.: *lesen*
 לייץ (*leyts*) מושבה > pol.: *lejce*
 ליכט (*likht*) אור > mhd.: *licht* > ahd.: *lioht* > pg.: **leukhtam* > i-e: **leuk*
 לימוד (*limud*) > (פֿון העברעיש) למד; akad.: *lamadu* [=לערנען]
 לימענע (*limene*) לימון > (limon) חמוץ > rus./ukr > pers.: *limun* > malay: *limaw*
 ליניע (*linye*) שורה > pol.: *linia* > lat.: *linea*
 לינק (*link*) שמאל > mhd.: *link* > ahd.: *lenka*
 ליסטע (*liste*) רשימה > mhd.: *liste* > ahd.: *lista* > pg.: **liston* > i-e: **leizd*
 ליפ (*lip*) שפה > mhd.: *lipe* > ahd.: *lefs* > pg.: **lepjan*
 ליקווידירן (*likvidirn*) לחסל > rus.: *likvidirovat* > lat.: *liquidus* > *liquidare*
 לכתחילה (*lekhashile*) בהתחלה > (פֿון העברעיש) תחילה [=אָנפֿאַנג]

למשל (*lemoshl*) לדוגמה > (פֿון העברעײַש) משל ; akad.: mashalu [=זיין ענלעך]

לעבל (*lebl*) כיכר לחם > mhd.: leip > ahd.: hleib > pg.: *khlaibuz > [pol.: *chleb*]

לעבן (*lebn*) חיים > ahd. / mhd.: leben > pg.: *leiban > i-e: *[s]lei, *leip

לעבן (*lebn*) על יד > mhd.: leben > ahd.: lib > leben > pg.: *leiban > i-e: *leip

לעבער (*leber*) כבד > mhd.: leber[e] > ahd.: lebara > pg.: *libro > i-e: *leip

לעדער (*leder*) עור מעובד של בעל חיים > mhd.: leder > ahd.: ledar > pg.: *lethran > i-e: *letro

לעמפערט (*lempert*) ברדלס > pol.: lampart > grk.: λεοπάρδαλη (*leopardali*)

לענדן (*lendn*) מותן, חלץ > mhd.: lende > ahd.: lentl > pg.: lende > i-e: *lendh

לענטע (*lente*) סרט > rus.: lenta

לעפֿל (*lefl*) כף > mhd.: leffel > ahd.: leffil > i-e: *labh

לעצטער (*letzster*) אחרון > mhd.: lezzist > ahd.: lazzost, lezzist

לעקן (*lekn*) ללקק > mhd.: lecken > ahd.: lecchon > pg.: *likkon > i-e: *(s)leigh

לעקציע (*lektsye*) שיעור > pol.: lekcja > lectionem > legere > lat.: leg > i-e: *

לערער (*lerer*) מורה > mhd.: lerære > ahd.: lerari > pg.: *lisnojanan

לשון (*loshn*) דיבור > (פֿון העברעײַש) לשון [=צונג] ; אוגרית.: לשנ ; akad.: lishanu [=צונג]

מ

מָאָגֶן (*mogn*) קיבה > mhd.: *mage* > ahd.: *magō*

מַאָגְנָט (*magnat*) עשיר, טייקון > pol.: *magnat* > lat.: *magnus* = גדול

מַאָגְנֶט (*magnet*) מגנט > pol.: *magnes* > lat.: *magnete* > grk.: *μαγνήτης* (*magnetis*)
[פֿון מאָגנעזיע, אַ געגנט אין גריכנלאַנד וווּ מען האָט געפֿונען אַ שטיין וואָס ציט צו מעטאַלן]

מַאָגֶר (*moger*) רזה > ahd.: *mager* > ahd.: *magar* > pg.: **mak*

מַאָדְנֶה (*modne*) מוזר > pol.: *modny*

מַאָהֶן (*mohn*) פֿרג > mhd.: *man, mahen* > ahd.: *maho, mago* > grk.: *mekon*
'מַאָהֶן טאַשן' - אַ דריַיקאַנטיק געבעקס אָנגעפֿילט מיט מאָהן ספּעציעל אין פֿורים - האָט זיך
פֿאַרוואַנדלט אין 'המֶן טאַשן' און אויף העברעיִש געוואָרן 'אוזני המֶן' [= אויערן פֿון המֶן
הרשע.]

מאַטאָר (*motor*) מנוע > pol.: *motor* > lat.: *movere* > i-e: **meue*

מאַטערן (*matern*) לענות, להציק > mhd.: *martern* > ahd.: *martiron* > lat. *martyrium*:
grk.: *martyrion* >

מאַטראָס (*matros*) מלח, ספֿן > nederlands: *matroos*
(שטאַמט פֿון 'maat' = שלאָפֿן אין דער שיף. דער וואָס בליַיבט וואָך ווען אַלע אַנדערע גייען שלאָפֿן)

מאַטראַץ (*matrats*) מזרן > mhd.: *materaz* > it.: *materazzo*

מאַיאָווע (*mayove*) של חודש מאי > pol.: *majowy*

מאַיאָנטעק (*mayontek*) רכוש גדול > pol.: *majątek*

מאַיאָראַן (*mayoran*) מיוֹרן > mhd.: *maioran* > ahd.: *maiolan* > it.: *maggiorana*
lat.: *majorana* >

מאָך (*mokh*) אזוב, טחב > ahd./mhd.: *mos* > pg.: **musan* > i-e: **meus*

מאַכט (*makht*) שלטון, כוח > ahd./ mhd.: *maht*

מאַכל (*maykhl*) > (פֿון העברעיִש) אכל [=עסן] ; akad.: *akalu* [=עסן]

מאַכן (*makhn*) לעשות > mhd.: *machen* > ahd.: *mahhon* > pg.: **makojanan* > i-e: **mag*

מאלינע (maline) פטל > pol.: malina
 מאליער (malyer) צבע > [זע: 'מאָלער']
 מאָלן (moln) לטחון > i-e: * [s]mel > lat.: mola, molina > ahd.: malan > mhd.: malen
 מאָלן (moln) לצייר > i-e: *mel > pg.: *mela > ahd.: malon > mhd.: malen
 מאָלער (moler) צייר > i-e: *mel > pg.: *mal > ahd.: mali > mhd.: mal > pol.: malarz
 מאָלפע (malpe) קוף > pol.: malpa
 מאָלציט (moltsayt) ארוחה > i-e: *me > pg.: *mela > d.: mahl + zeit
 מאָמעליגע (mamelige) דיסה מתירס > pol.: mamalyga
 מאָמענט (moment) רגע > i-e: *meue > lat.: movere > momentum > slav.: момент
 מאָן (man) איש, גבר, בעל > i-e: *manu/*monu > pg.: *mann > ahd./mhd.: man
 מאָנאַט (monat) חודש, ירח > ahd.: manod > mhd.: manot, monot > i-e: *menot [=לבנה]
 מאָנאַרכיע (monarkhye) מונרכיה > grk.: [אליין'] + אַרכעין [=הערשן]
 מאָנאָלאָג (monolog) מונולוג > גריכיש: מאָנאַס [=אליין] + לאָגאָס [=רעדע]
 מאָנגל (mangel) מחסור > ahd.: mang(e)len > mhd.: mangel
 מאָנדאַרינקע (mandarinke) מנדרינה > fr.: mandarine. > pol.: mandarynka
 מאָנדל (mandl) שקד > grk: amygdalo > lat.: amygdala > ahd.: mandala > mhd.: mandel
 מאָנטיק (montik) יום ב' > lat.: luna [=לבנה]
 מאָנטל (mantl) מעיל > lat.: mantellum > ahd.: mantal > mhd.: mantel
 מאָנען (monen) לדרוש > i-e: *mene > ahd.: manon > mhd.: manen
 מאָנע-קאַשע (mane-kashe) דיסת סולת > pol.: manna + kasza
 מאָס (mos) מידה > i-e: *me > ahd.: maza > mhd.: maze > maz
 מאָסט (mast) תורן > i-e: *mazdo > pg.: *mastaz > ahd./mhd.: mast
 מאָסקע (maske) מסכה > arab.: másxara > span.: máscara > fr.: masque
 מאָפע (mape) מפה > lat.: mappa > fr.: mappe > pol.: mapa

מאַראַנץ (*marants*) פאַמעראַנץ (*pomerants*) תפוז > czech: pomeranč / pol.: pomarańcza .
פֿון טעלוגאַ נאַרימזשאַ (nāriṇja نارنج), אַריבער צו סאַנסקריט: נאַראַנג (narang नारङ्ग); און דאַן
צו פערסיש: נאַראַנזשי (naranji نارنجی). ווייטער אַריבער צו אַלט-אַראַביש: נאַראַנג' (naranj); און דאַן
אויף שפּאַניש: נאַראַנחאַ (naranja) און צו אַלט-איטאַליעניש: אַראַנטשאַ (arancia); פֿון איטאַליעניש צו
פֿראַנצויזיש: pomme d'orange = 'עפל פֿון אַראַנזש' און שפּעטער געוואָרן pomme d'or = 'עפל פֿון
גאָלד', דעריבער אויף העברעיש: 'תפוז זהב' און בקיצור 'תפוז'. פֿון פֿראַנצויזיש צו דײַטש: פאַמעראַנצע
(Pomeranze) און אויף ייִדיש: פאַמעראַנץ. פֿון פֿראַנקרײַך קײַן ענגלאַנד איז געוואָרן: אַראַנזש orange ,
אַבער אין האַלאַנד: אַראַניע oranje . אויף האַלענדיש האָט מען געמיינט אַז דער פֿרוכט שטאַמט פֿון כינע,
דעריבער: אַפּעלסין appelsien (=עפל פֿון כינע) און צו רוסיש איז אַריבער אַפּעלסין (apel'sin анпельсин).
אויף טשעכיש: pomeranč און אויף סלאָוואַקיש איז געוואָרן: פאַמאַראַנטש pomaranč און צום סוף אויך
אויף ייִדיש: מאַראַנץ.

מאַראַריטקע (*margaritke*) מרגלית > fr.: marguerite > grk: μαργαριτες (margarites) [=פערל]

מאָרגן (*morgn*) בוקר > mhd.: morgen > ahd.: morgana > pg.: *murgana > i-e: *mer

מאַריאַנעטקע (*marionetke*) בובה על חוטים > marionette > fr. Marie > Marionette

מאַרך (*markh*) מח עצם > mhd.: marc > ahd.: mar(a)g > pg.: *mazga > i-e: *mozgo

מאַרמאָר (*marmor*) שיש > mhd.: marmel > ahd.: marmul > lat.: marmor

מאַרץ (*marts*) מרס / מערץ (*merts*) מרס > lat.: martius [פֿון מלחמה-גאָט "מאַרס"]

מאַרציפּאַן (*martsipan*) מרציפן > it.: marzapane > 'ברויט פון מאַרקוס' (פאַטראָן פֿון
Marci panis : ווענעציע)

מאַרק (*mark*) שוק > mhd.: mark(e)t > ahd.: markat > lat.: mercatus

מאַרקע (*marke*) בול > pol.: marka > mhd.: marc > ahd.: marag > i-e: *merg > pg.: *marko

מאַרשאַלעק (*marshalek*) בדרן, מנהל בידור > pol.: marszalek

מאַרשאַל (*marshal*) קצין גבוה > ahd.: marah + skalk [=פֿערד + קנעכט]

מאַשין (*mashin*) מכונה > pol.: maszyna > fr.: machine > it.: macchina > i-e: *magh-ana > grk.: makhana

מבול (*mabl*) > (פֿון העברעיש) יבל [=פֿליסן, פֿאַרפֿלייצן]; akad.: nabulu [=צעשטערן]

מבֿין (*meyvn*) מומחה > (פֿון העברעיש) בין [=פֿאַרשטיין]

מגפה (mageyfe) > (פֿון העברע'יש) נגף [=קלאַפּן, שלאָגן]

מוזע (muze) מוזה > lat.: musa > grk.: mousa > i-e: *men = 'trakhtn' .
די 9 מוזעס (טעכטער פֿון זעוס און מנעמאָסינע), האָבן געשטיצט און אינספּירירט 9 קונסטן לויט דער גריכישער מיטאָלאָגיע: קאַליאַפּע (עפּישע פּאַעזיע), קליאַ (געשיכטע), עראַטאַ (ליבע פּאַעזיע, ליריק), עאָוטערפּע (מוזיק), מעלפּאַמענע (טראַגעדיע), פּאַלימניאַ (הימנען), טערפּסיקאַרע (טענץ), טאַליאַ (קאָמעדיע) און אוראַניאַ (אַסטראָנאָמיע).

מוזעום (museum) מוזיאון > > grk.: mousa > mouseion (bibliotek in Aleksandrie) > lat.: museum
דער בנין אין אַלעקסאַנדריע (ביבליאָטעק און קונסט שולע), איז געווען דער טעמפל פֿון די 9 מוזעס.

מוח (moyax) מוח > (פֿון העברע'יש) מֶח [=געהירן] akad.: muhhu ; [שאַרבן]

מוט (mut) אומץ, מרץ > ahd./mhd.: muot > i-e: *me

מוטער (mame; muter) אמ > mhd.: muoter > pg.: *moder > i-e: *mater

מוטשען זיך (mutshen zikh) לסבול > pol.: męczyć [sie]

מויד (moyd) נערה (בתולה) > mhd.: maget > [דימינוטיוו: 'מיידל', 'מיידעלע']

מויז (moyz) עכבר > ahd. / mhd.: mus > i-e/ pg.: *mus

מויל (moyl) פה > mhd.: mul[e] > ahd.: mul[a] > pg.: *muntha > i-e: *mu

מויער (moyer) כותל > ahd.: mure > ahd.: mura > lat.: murus

מומע (mume) דודה > mhd.: muome < ahd.: muoma

מוסטער (muster) דגם > d.: Muster > it.: mostra > lat.: monstrare

מורא (moyre) > (פֿון העברע'יש) ירא [=שרעקן זיך]

מוראַשקע (muraške) נמלה > belorus.: murashka

מושל (mushl) צדף > mhd.: muschel > ahd.: muscula > lat.: muscula

מושקעט (mushket) אגוז מוסקט > fr.: noix mugue [= אַ נוס מיט אַ ריח פֿון מאָך]

מזוזה (mezuze) מזוזה > [פֿון העברע'יש] akad.: nazazu ; [=וואָס שטייט]

מזומן (mezumen) > (פֿון העברע'יש) זמן [=צייט (צוגעגרייט געלט צו דער צייט)]

מזל (mazl) מזל > (פֿון העברע'יש) קאַנסטעלאַציע – [לויט די אַסטראָלאָגן האָבן די שטערן אַ ווירקונג אויף דעם שיקזאַל פֿון מענטשן]. מזל = קבוצת כוכבים. (קדמונים האמינו שמיקום ושעת ההופעה של הכוכבים קובעים גורל של אדם, ועל כן נוצר הביטוי: 'אין אַ גוטער שעה', בשעה שהמזל הטוב יתאים לאירוע: לידה, חתונה, וכד')
64

מחבר (*meḥaber*) > (פֿון העברע'יש) **חבר** [=פֿאַראייניקן] ; akad.: **eberu** ; [=בינדן צוזאַמען]

מחמת (*maḥmes*) **משום מה** > (פֿון העברע'יש) > אַראַמ.: **מה + חמה** [=אויסזען]

מטבע (*matbeye*) > (פֿון העברע'יש) **טבע** [=איינדרוקן]

מי (*mi*) **מאמץ** > mhd.: **müeh** > ahd.: **muo** > i-e: ***mo**

מיאוס (*mies*) **מכוער** > (פֿון העברע'יש) **מאס** [=עקלדיק] ; akad.: **mashu**

מיד (*mid*) **עוף** > mhd.: **müede** > ahd.: **muodi**

מיזינעק/ מיזינקע (*mizinek/mizinke*) **בן/ בת הצעיר/ה ביותר** > pol./ukr.: **misynek** [*kleyner finger*]

מיזרח (*mizreh*) **מזרח** > (פֿון העברע'יש) **זרח** [=הייבן זיך (די זון)]

מיט¹ (*mit*) **עם** > mhd.: **mite** > ahd.: **miti**

מיט² (*mit*) **אמצע** > mhd.: **mitte** > ahd.: **mitta** > pg.: ***medj** > i-e: ***medhio**

מיטוואַך (*mitvokh*) **יום ד'** > mhd.: **mit[te]woche** [=מיטן + וואָך (אמצע שבוע)]

מַי (*may*) **מאי** > lat. **maius** > **magnus** [=געווינדמעט צו רוימישן גאָט יופיטער, מאַגנוס (גרויסער)]

מיידל (*meydl*) **נערה, עלמה, בחורה** > mhd.: **magetlin** > pg.: ***magadin** > i-e: ***magh**

מילד (*mild*) **רך, מתון, עדין** > mhd.: **milde** > ahd.: **milti** > i-e: ***meldh**

מילך (*milkh*) **חלב** > mhd.: **milch** > ahd.: **miluh** > pg.: ***meluk** > i-e: ***melg**

מילץ (*milts*) **טחול** > mhd.: **milze** > ahd.: **milzi** > pg.: ***miltjo** > i-e: ***mel**

מינהג (*minheg*) > (פֿון העברע'יש) **נהג** ; אַראַמ.: **נהג** [=פֿירן]

מינוט (*minut*) **דקה** > pol.: **minuta** > fr.: **minut** > latina.: **minuta** > i-e: ***mei**

מינטערן (*mintern*) **לעורר** > mhd.: **munter** > ahd.: **muntar** > i-e: ***mendh**

מיסחר (*misḥer*) **מסחר** > (פֿון העברע'יש) **סחר** ; akad.: **saḥaru** [=אַרומפֿאַרן]

מיסט (*mist*) **זבל, אשפה** > ahd./mhd.: **mist**

מיען זיך (*miyen zikh*) **להשתדל** > [זע: 'מי']

מיענטע (*miente*) **נענע** > mhd.: **minz[e]** > ahd.: **minza** > latina.: **menta**

מיר (mir) אנחנו > ahd.: wir > pg.: *wejez > i-e: *we

מירע (mire) מור > mhd.: mirre > ahd.: myrra > grk.: myrrha > akad.: murru > semit.: mor

מישב זיין (meyashev zayn) לשקול בדעתו > (פֿון העברעיש) ישב ; akad. washabu [=זיצן]

מישן (mishn) לערבב > mhd.: mischen > ahd.: miskan > lat.: miscere > i-e: *meik

מישפט (mishpet) > (פֿון העברעיש) שפט ; akad.: shapatu

מכבד זיין (mekhbed zayn) > לכבד > (פֿון העברעיש) כבד

מכה (make) מכה > (פֿון העברעיש) נכה [=שלאָגן, קלאַפֿן]

מכשפה (makhsheyfe) מכשפה > (פֿון העברעיש) כשף ; akad.: kushshupu

מלאך (malakh) מלאך > (פֿון העברעיש, סינאָנים פֿון 'שליח') לאַך [=שיקן]

מלאכה (melokhe) > (פֿון העברעיש) לאַך [=שיקן, מיסיע]

מלוכה (melukhe) > (זע: 'מלך')

מלחמה (milhome) > (פֿון העברעיש) לחם > ???

מלך \ מלכה (meylekh/malke) > (פֿון העברעיש) [=קעניג]

ממזר (mamzer) > (פֿון העברעיש) מזר [=פֿוילן] ; אַראַמ.: מדר [=פֿוילן]

ממילא (mimeyle) > (פֿון אַראַמעיש) מילא

מסור (moser) מלשין > (פֿון העברעיש) מסר [=איבערגעבן] ; akad.: mushuru [=אָוועקשיקן]

מסכים (maskim) > (פֿון העברעיש) סכּם ; אַראַמ.: סכּם [=רעכענונג וואָס שטימט]

מסתמא (mistame) כנראה > (פֿון העברעיש-אַראַמעיש): מן סתמא

מעגן (megn) רשאי, מותר > mhd.: mügen > ahd.: mugan > pg.: *mag > i-e: *magh

מעדאַל (medal) מדליה, עטור > pol.: metal

מעדיצין (meditsin) רפואה > pol.: medycyna > fr.: medicine > lat.: medicus > i-e: *med

מעווע (meve) שחף > pol.: mewa

מעטאַל (metal) מתכת > pol.: metal > fr.: metal > lat.: metallum > grk.: metallon

מעל (*mel*) קמח > mhd.: mel > ahd.: melo
 מעלאן (*melon*) מלון > it.: mellone
 מעלדן (*meldn*) להודיע > mhd.: melden > ahd.: meldon
 מעלקן (*melkn*) לחלוב > [זע: 'מילך']
 מענטש (*mentsh*) בן אדם, אנוש > mhd.: mensch[e] > ahd.: mennisco
 מעסער (*meser*) סכין > mhd.: mezzzer > ahd.: mezzira[h]s
 מעקן (*mekn*) למחוק > ???
 מערב (*mayrev*) > (פֿון העברעיִש) ערב [=אָוונט]; akad.: erebu [=אָוונט]
 מערדער (*merder*) רוצח > > mhd.: mort > ahd.: mord > pg: *murthran > i-e: *mere
 מעשה (*mayse*) סיפור > (פֿון העברעיִש) עשה; אוגרית: עשי [=מאָכן]
 מעת-לעת (*mes-les*) יממה > (פֿון העברעיִש) עת; akad.: enu [=צײַט]
 מפלה (*mapole*) > (פֿון העברעיִש) נפל; אוגרית: נפל [=פֿאַלן]
 מצבה (*matseyve*) > (פֿון העברעיִש) נצב [=שטיין]; akad.: *naṣabati* [=זײַלן]
 מקנא זײַן (*mekane zayn*) לקנא (פֿון העברעיִש) קנא; אוגרית: קנא; אַראַמ: קנא
 משוגע (*meshuge*) > (פֿון העברעיִש) שגע; akad.: *shegu* [=זײַן אין בעס]
 משפחה (*mishpoḥe*) משפחה > (פֿון העברעיִש) שפח; ugarit.: *shph* [=פֿאַמיליע]
 מת (*mes*) > (פֿון העברעיִש) מות [=טויט]; akad.: *matu*
 מתנה (*matone*) > (פֿון העברעיִש) נתן; akad.: *nadanu* [=געבן]

נ

נא (na) הנה, קח > sl.: na

נאָגל (nogl) ציפורן > mhd.: nagel > ahd.: nagal > pg.: *naglaz > i-e: *nogh

נאָדל (nodl) מחט > mhd.: nadel[e] > ahd.: nad[a]la > pg.: *naethlo > i-e: *s-ne

נאָוועמבער (november) נובמבר > lat.: november [=כַּיִי־נִטְעַר מֵאָנָאָט]

נאָווענע (novene) חידוש > pol.: nowina [זע: 'ניי]

נאָז (noz) אף > mhd.: nase > ahd.: nasa > pg.: *naso > i-e: *nas

נאָט (nat) קח, הנה > pol.: na

נאָטור (natur) טבע > mhd.: nature > ahd.: natura > lat.: natura > i-e: *gene

נאָטע (note) תו > rus.: нота (nota) > lat.: nota

נאָיוו (naiv) תמים > pol.: naiw(ny) > fr.: naif > lat.: nativus

נאָך (nokh) עוד > mhd.: nāch > ahd.: nah

נאָכט (nakht) לילה > ahd./mhd.: naht > pg.: *nahts > i-e: *nokw(t)

נאָמען (nomen) שם > mhd.: name > ahd.: namo > pg.: *namo > i-e: *no-men

נאָס (nas) רטוב > ahd.\mhd.: naz

נאָענט (noent) קרוב > mhd.: nāch > ahd.: nah

נאָפל (nopl) טבור > ahd.: nebul > mhd.: nebel > pg.: *nabalan > i-e: *nebh

נאָפֿט (naft) נפט > pol.: nafta > grk.: naphta > pers.: neft

נאָציע (natsye) אומה > pol.: nacja > nationem < natus> lat: gnasci > i-e: *gene

נאָקן (nakn) עורף > mhd.: nac[ke] > ahd.: [h]nach > pg.: *hnekk > i-e: *knok

נאָקעט (naket) ערום > mhd.: nacket > ahd.: nachot > pg.: *nakwadaz > i-e: *nog

נאָר (nar) טיפש > mhd.: narre > ahd.: narro

נאָרמע (*norme*) נורמה > pol.: *norma* > lat.: *norma*

נאַשן (*nashn*) לנשנש > mhd.: *naschen* > ahd.: *naskon*

נביא (*novi*) > (פֿון העברעיִש) נבא [=רופֿן, פראָקלאַמירן]; אַראַמ.: נביא

נדבֿה (*nedove*) > (פֿון העברעיִש) נדב [=טאָן מיט גוט ווילן]; אַראַמ.: נדב

נדן (*nadn*) נדוניה > (פֿון העברעיִש) > nadunnu > akad.: *nadanu* [=געבן]

נודנע (*nudne*) משעמם > pol.: *nudny*

נויט (*noyt*) מצוקה > ahd./mhd.: *not* > pg.: **nautiz/*naudiz*

נול (*nul*) אפס > belr.: *нul* (нul) > lat.: *nullus* > i-e: **ne*

נומער (*numer*) מספר > pol.: *numer* > lat.: *numerus* > i-e: **nem*

נוס [וועלשנוס] (*velshnus*) אגוז מלך > d.: *Welshenus* > i-e: **kneu*

נוץ (*nuts*) תועלת > ahd./mhd.: *nuz*

נחת (*nahes*) > (פֿון העברעיִש) [=פֿאַרגעניגן] > נוח [=רוען באַקוועם]; akad.: *nahu*

נידעריק (*niderik*) נמוך > mhd.: *nider* > ahd.: *nidar* > i-e: **ni*

ניוואַ (*nivo*) רמה, מפלס > d.: *Niveau* > fr.: *niveau* > sp.: *nivel* > alt fr.: *livel* > lat.: *libella*

ניט (*nit*) לא > [זע: 'ניין']

ניטל (*nitl*) חג מולד > it.: *natale*

ניין (*neyn*) לא > mhd.: *nein* > ahd.: *ne* > i-e/pg.: **ne*

ניי (*nay*) חדש > mhd.: *niuwe* > ahd.: *niuwi* > pg.: **neuja* > i-e: **newo*

נייגעריק (*naygerik*) סקרני > ahd.: *neu + gierig* [=וויל (פֿאַרלאַנגט) וויסן נײַעס]

נייטיק (*neytik*) נחוץ > [זע: 'נויט']

ניין (נayn) תשע > mhd.: *niun* > pg.: **newun* > i-e: **newn*

נייען (*neyen*) לתפור > mhd.: *næjen* > ahd.: *näjen* > i-e: **[s]ne*

ניר (*nir*) כיליה > mhd.: *nier[e]*

נישקשה (*nishkoshe*) לא רע > (פֿון העברעיִש: לא קשה [=נישט שווער])

נס (nes) > (פֿון העברעיִש) > ???

נעגליזשע (neglizhe) חלוק [בית] > fr.: negligé [=פֿאַרנאַכלעזיקט, ניט אָפֿיציעל]

נעבאַך, נעבעך (nebekh, nebakh) מסכן > pol.: nieboze

נעגעלע (negele) ציפורן > [זע: 'נאָגל']

נעגער (neger) כּושי > lat.: niger [=שוואַרצער]

נעכטן (nekhtn) אתמול > נאַכט

נעמען (nemen) לקחת > mhd.: nemen > ahd.: neman > i-e: *nem

נעסט (nest) קן > ahd./mhd.: nest > pg.: *nistaz > i-e: *nizdo

נעפל (nepf) ערפל > mhd.: nebel > ahd.: nebul > i-e: *[e]nebh

נעץ (nets) רשת > mhd.: netze > ahd.: nezzi > pg.: *netjo > i-e: *ned

נעקטאַר (nektar) נקטר [משקה אלוהי] > pol.: nektar > grk.: νέκταρ (nektar)

נקמה (nekome) > (פֿון העברעיִש)

נערוו (nerv) עצב > pol.: > lat. nervus > grk.: neuron > sanskr.: snavan > i-e: *(s)neu
nerw

נשמה (neshome) נשמה > (פֿון העברעיִש) נשם [=אַטעמען]

ס

slav.: sad > סָאָד (sod) בוסתן

pol.: sowa > סָאָווע (sove) ינשוף

lat.: solidus > soldarius > it.: soldato > rus.: солдат (soldat) > סאָלדאַט (soldat) חייל
[= וואָס קריגט באַצאָלט מיט האַרטע ('סאָליד') מטבעות]

pol.: sematocha > סאַמאַטאָכע (samatokhe) אי סדר גדול

pol.: sam > סאַמע (same) הכי, בדיוק, עצמו

(6=] alt grk.: hexamitos > mhd.: samit > סאַמעט (samet) קטיפה

grk.: σανδάλιο (sandalio) > סאַנדאַל (sandal) סנדל

i-e: *seh-no > lat.: sanus > sanitas > fr.: sanitaire > pol.: > סאַניטאַר (sanitar) חובש
sanitar

pol.: sosna > סאָסנע (sosne) אורן

arab.: suffah > turk.: sofa > it.: sofa > pol.: sofa > סאָפּע (sofe) ספה

pol.: sok > סאָק (sok) מיץ

i-e: *ser > lat.: sors > sortem > pol.: sort > סאָרט (sort) סוג

[איינאָרדענען] akad.: sadaru ; סדר (פֿון העברעיִש) סדר > סדר (seyder)

[געהייס, ראָט] (פֿון העברעיִש) סוד (sod) >

i-e: *su > pg.: *sweina > ahd./ mhd.: swin > pol.: świniak > סוויניאַק (svinyak) חזיר

pg.: *swaitian > eng.: sweat=('shvitsn') > סוועטער (sveter) אפודה

akad.: saḥaru ; [אַרומפֿאַרן] סחר (פֿון העברעיִש) סחר > סוחר (soyher)

pol.: suchota > סוכאָטע (sukhote) שחפת

akad.: shamas shamnu > grk.: sesamon > lat.: sesamus > סומסום (sumsum) שומשום

סוף (*sof*) > (פֿון העברע'יש) סוף [=ענדע]; אַראַמ.: סיפא

סופֿיט (*sufit*) תקרה > pol.: sufit

סטאָדיאָן (*stadyon*) איצטדיון > pol.: stadion > lat.: stadium > grk.: stadion > i-e: *sta

סטאָדע (*stade*) עדר > pol.: stado

סטאַלע (*stale*) קבוע > pol.: stale

סטאָדאַלע (*stadole*) חווה > pol.: stodola

סטאַלאַר, סטאַליער (*stolyar*) נגר > pol.: stolarz; [stol = טיש]

סטואָרד (*stuard*) דייל > eng.: weard < pg.: *wardaz > i-e: *wer [=הויז היטער]

סטעליע (*stelye*) תקרה > ukr.: stelya

סטראַשען (*strashen*) לאיים, להפחיד > pol.: straszyc

סטרונע (*strune*) מיתר > pol.: struna

סידור (*sider*) > (פֿון העברע'יש) סדר; akad.: sadaru [=איינאָרדענען]

סיטואַציע (*situatsye*) מצב > pol.: sytuacja > fr.: situation > lat.: situs > i-e: *tkei

סילוועט (*siluet*) סילוואַט > fr.: silhouette [לויט (1709-1767) Etienne de Silhouette וואָס האָט געשאַפֿן אַזאַ קונסט צו באַשרײַבן פֿיגורן און מענטשן]

סימן (*simen*) > (פֿון העברע'יש) semeion > grk.: sema [=צייכן]

סימעטריע (*simetrye*) בימטריה > גריכיש: סין [=צוזאַמען] + מעטראָן [=מאָס]

סימפּאַטיע (*simpatye*) סימפטיה > גריכיש: סין [=צוזאַמען] + פּאַטאָס [=געפֿיל]

סימפּאָניע (*simfonye*) סימפוניה > גריכיש: סין [=צוזאַמען] + פּאָנע [=קלאַנג]

סימפּטאָם (*simptom*) תסמין > גריכיש: סין [=צוזאַמען] + פיפטעין [=פֿאַלן, געשען]

סינטעז (*sintez*) סינטזה גריכיש: סין [=צוזאַמען] + טאַסעין [=איינאָרדענען]

סיראַפּ (*sirop*) סירופ > fr.: sirop > sp.: jarabe > it.: sciropo > arab.: sharab > געטראַנק

סכנה (*sakone*) > (פֿון העברע'יש) סכן [=אין געפֿאַר]

סכום (*skhum*) > (פֿון העברע'יש) סכּם [=צײלן, רעכענען]

סלוי (*sloy*) צנצנת > pol.: sloj

- סלופ (*slup*) מוט > pol.: *slup*
- סמאָרקאַטע (*smarkate*) זבה חותם > pol.: *smarkaty*
- סמוטנע (*smutne*) עצוב > pol.: *smutny*
- סמיעטניק (*smyetnik*) פח זבל > pol.: *smietnik*
- סמאָלע (*smole*) זפת > pol.: *smola*
- סמעטענע (*smetene*) שמנת > pol.: *śmietana*
- סעזאָן (*sezon*) עונה > fr.: *saison*
- סעלעריע (*selerye*) סלרי > fr.: *céleri*
- סעפטעמבער (*september*) ספטמבר > lat.: *september* [=זיבעטער מאָנאַט]
- סערוועטקע (*servetke*) מפית > pol.: *serwetka* > fr. *serviette* > lat.: *servus* > *servire* > i-e: **seruo*
- ספאָגעטי (*spageti*) אטריות > it.: *spaghetti* [=קליינע שטריקלעך]
- ספאָדעק, ספאָדיק (*spodek*) כובע פרווה גבוה > pol.: *spodek*
- ספודניצע (*spudnitse*) חצאית > pol.: *spodnica*
- ספיוואַק (*spivak*) זמר > pol.: *spiewak*
- ספֿר (*seyfer*) > (פֿון העברעיִש) ספר [=בריוו, דאָקומענט] > akad.: *shipru*
- סצירקע, סטשערקע (*stsiрке, stsherke*) מגבת כלים > pol.: *ścierka*
- סצענע (*stsiene*) במה, תמונה בהצגה > pol.: *scena* > fr. *scene* > lat.: *scena* > grk.: *skene*
- סקאַרפעט (*skarpet*) גרב > it.: *scarpe*
- סקווער (*skver*) כיכר > pol.: *skwer* > fr.: *square* > lat.: *ex-quadrare* > *exquadra* > [4=] i-e: **kwetwer*
- סקלאָד (*sklad*) מחסן > pol.: *skład*
- סקריניע (*skrinie*) ארגז > pol.: *skrzynia*
- סקריפען (*skripen*) לחרוק > pol.: *skrzypiec*
- סתם (*stam*) > (פֿון העברעיִש) סתם [=פֿאַרמאַכטע זאַך]

ע

- עבירה (aveyre) > (פֿון העברע'יש) עבר [=אָדורכגיין] ; akad.: eberu
- עגמת-נפש (agmes-neyfesh) > (פֿון העברע'יש) עגם [=פֿיין, לײַד] ; akad.: agamu
- עדות (eydes) > (פֿון העברע'יש) עוד [=איבערחזרן, זאָגן נאָך איין מאָל]
- עוואַקוירן (evakuirn) לפנות > pol.: ewakuuję > lat.: ex+ vacuus > evacuatus > i-e: *eue > *wak >
- עולה (oyle) > (פֿון העברע'יש) עלה [=אָרויפֿגיין] ; akad.: elu
- עולם (oylem) קהל, ציבור > (פֿון העברע'יש) עולם [=וועלט]
- עופעלע (oyfele, eyfele) תינוק > (פֿון העברע'יש 'עוף') [=פֿליען]
- עין-הרע (eyn-hore) > (פֿון העברע'יש) [=שלעכט + אויג]
- עיקר (iker) > (פֿון העברע'יש)
- עבאָ (ekho) הד > pol.: echo > lat.: echo > grk.: ἠχώ (echo)
- עכט (echt) אמיתי, טהור > ahd./mhd.: ehaft
- עלבבויגן (elnbaygn) מרפק > mhd.: elne, elle > ahd.: elina > pg.: *elino-bugon > i-e: *el
- עלנט (elnt) בדידות > [זע: 'אַליין' לבד]
- עלעקטרע (elektre) חשמל > pol.: elektro > lat.: electrum > grk.: elektron (amber)
- עמך (amkho) יהודי פשוט > (פֿון העברע'יש) עם [=פֿאַלק] ; אַראַם.: עמא
- עמער (emer) דלי > ahd.: amber > lat.: amphora
- ענג (eng) צר > mhd.: enge > ahd.: engi > pg.: *anguz > i-e: *hengh
- ענד[ע] (ende) סוף > mhd.: ende > ahd.: enti > pg.: *andiaz > i-e: *ant
- ענטפֿער (entfer) תשובה > mhd. antwürte > ahd.: antwurti > pg.: andswara > i-e: *and + swar >
- ענין (inyen) > (פֿון העברע'יש) ענה [=זײַן פֿאַרנומען] ; אַראַם.: ענינא
- ענלעך (enlekh) דומה > mhd.: enlich > ahd.: an+gleich> ahagillih

ענעס (enes) אַניס > lat.: anisum > grk: anison
 ענערגיע (energye) אנרגיה > pol.: energia > lat.: energia > energeia > grk.: en-ergos > [i-e: * werg = אַרבעט]
 עסטראָגאָן (estragon) לענה, דרקונית > d.: estragon
 עסן (esn) לאכול > mhd.: ezzen > ahd.: ezzan > i-e: *ed
 עסק (eysek) עסק, עניין > [פֿון העברעיש] עסק [=זיין פֿאַרנומען]
 עפֿאָכע (epokhe) תקופה > rus.: epokha > lat.: epocha > epokhe > grk.: epi+ekhein > [i-e: *segh >]
 עפל (epf) תפוח > mhd.: apfel > ahd.: apful > pg.: *ap(a)laz > i-e: *abel
 עפעס (epes) משהו > d. etwas
 עצה (eytse) > [פֿון העברעיש] עצה ; אַראַמ.: עיטא
 עק (ek) קצה, סוף, זנב > mhd.: ecke > ahd.: ecka > i-e: *ak
 עקזאַמען (ekzamen) בחינה > rus.: (ekzamen) > examinare > lat.: ex+ agere > i-e: *ag
 עקזיסטירן (ekzistirn) להתקיים > d.: existieren > fr.: exister > lat.: existere
 עקספּלואַטירן (ekspluatirn) לעשווק, לנצל > pol.: eksploatować > fr.: exploiter
 עקראַן (ekran) מסך > pol.: ekran > fr.: écran
 עקשן (akshn) > [פֿון העברעיש] עקש [=מאַכן קרום]
 עראָפּלאַן (eroplan) מטוס > pol.: aeroplan > aéroplan > fr.: air + plane
 ערבֿ (erev) ערב [=אַוונט] ; akad.: ereb shamshi ; [די זון קומט אַרײַן] ; אַראַמ.: ערובתא
 ערד (erd) אדמה > mhd.: erde > ahd.: erda > pg.: *ertho > i-e: *ert
 ערך (eyrekh) > [פֿון העברעיש] ערך [=אײַנאַרדענען, שאַצן] ; אַראַמ.: ערך
 ערלעך (erlekh) הוגן > mhd.: erlich > ahd.: erlih
 ערנסט (ernst) רציני > mhd.: ernest > ahd.: ernust > pg.: *er-n-os-ti > i-e: *er
 ערשט (ersht) ראשון > mhd.: er(e)st > ahd.: erist > pg.: *per > *pre-isto > i-e: *furisto >

פ

- פּאָגאָדע (*pogode*) מזג אוויר > pol.: **pogoda** (זע: 'וועטער')
- פּאָדלעגע, פּאָדלאָגע (*podlege, podloge*) רצפה > pol.: **podloga**
- פּאָדעשווע (*podeshve*) סוליה > pol.: **podeszwa**
- פּאָדפּאַן (*podpan*) תת-אדון > pol.: **podpan**
- פּאָדקעווע (*podkeve*) פרסה > pol.: **podkowa**
- פאה (*peye*) > (פֿון העברעיש) פאה ; akad.: **patu** [עק, גרענעץ]
- פּאָוואָליע (*pavolye*) לאט > pol.: **powoli**
- פּאָווידלע (*povidle*) ריבה > pol.: **powidló**
- פּאָווע (*pave*) טווס > pol.: **paw** > ahd.: **pfawo**
- פּאָזעמקע (*pozemke*) תות בר > pol.: **poziomka**
- פּאָטיליצע (*potilitse*) עורף > pol.: **potylica**
- פּאָטיקען זיך (*potiken zikh*) למעוד > pol.: **potykac, potknac sie**
- פּאָטעלניע (*patelnye*) מחבת > pol.: **patelnya**
- פּאַטש (*patch*) סטירה > d. **Patsche**
- פּאָטשט (*potsht*) \ פּאָסט (*post*) דואר > pol.: **poczta** > it.: **posta**
- פּאַטשקען (*patshken*) לקשקש \ ללכלך > slav.: **patshkat**
- פּאַיאָץ (*payats*) מוקיון > pol.: **pajac**
- פּאַכע/ פּאַכווע (*pakhe/pakhve*) בית השחי > pol.: **pacha**
- פּאַלאַץ (*palats*) ארמון > pol.: **pałac** > it.: **palazzo** > lat.: **Mons Palatinus** > palatium
- [איינע פֿון די 7 בערגלעך אין רוים]
- פּאָלוס (*polus*) קוטב > (polius) רוסיש > lat.: **polus**

פּאָליטיק (politik) מדיניות > pol.: poly > lat.: politicus > grk.: tpolis > i-e: *tpolh

פּאָליציי (politsey) משטרה > grk.: polis = שטאָט

פּאָליצע (politse) מדף > pol.: polica

פּאָלע (pole) כנף של בגד > pol.: pola

פּאַלעסטינע (palestine) פלשתינה (א"י) > דאָס לאַנד פֿון כנען האָבן בני ישראל גערופֿן "ארץ ישראל". אין 13-טן י"ה פֿאַר די געמיינע ציילונג (פג"צ) האָבן פלישתים (אַ גריכיש פֿאַלק) פֿאַרנומען אַ שטיקל לאַנד ביים ברעג ים און געהערשט עטלעכע יאָרהונדערטער. דער גריכישער היסטאָריקער העראָדאָטוס (435-484 פג"צ) האָט אויסגעטראַכט אַז דאָס גאַצע כנען (ארץ ישראל) איז דאָס לאַנד פֿון די פלישתים און ער איז דער "פֿאַטער" פֿון נאָמען פּאַלעסטינאַ. פֿון גריכיש איז אַריבער צו לאַטײַן און שפעטער אויף גאַנץ אייראָפּע. ספּעציעל די האָבן ענגלענדער אײַנגעפֿירט זייער מאָנדאַט מיטן נאָמען Palestine .

פּאַלקע (palke) מקל > pol.: palka

פּאָמויניצע (pomoynitse) כלי למי שופכין > pol.: pomyjnica

פּאָמידאָר (pomidor) עגבנייה > pol.: pomidor > it.: pomo d'amore [= ליבעס עפל]

פּאַמעלעך (pamelekh) לאט > pol.: pomalu

פּאַן (pan) אדון > pol.: pan

פּאַנטאָפֿל (pantofel) נעל בית > fr.: pantoufle

פּאַס (pas) טליה > pol.: pas ; [eng.: waist]

פּאַסטעך (pastekh) רועה צאן > rus.: nactyx (pastuch)

פּאָסטן (postn) מישרה > d.: Postamt

פּאַסטערנאַק (pasternak) גזר לבן > pol.: pasternak

פּאַסיק (pasik) חגורה > pol.: pasek

פּאַסן (pasn) להתאים > d.: passen

פּאָעזיע (poezye) שירה > pol.: poezja > lat.: poeta > grk.: poetes > i-e: *kwei

פּאָפּוגײַ (papugay) תוכי > mhd.: papegan > fr.: papagai

פּאַפּיר (papier) נייר > alt fr./mhd.: papier > lat.: papyrus > grk.: papyros

פּאַפּיראַס (*papiros*) סיגריה > pol.: **papieros** > lat.: **papyrus** > grk: **papyros** > [פּאַפּיר, פּאַפּירוס]

פּאַפּריקע (*paprike*) פּפּריקה > serb.: **paprika** > lat.: **piper**

פּאַציענט (*patsyent*) פּציינט > pol.: **pacjent** > fr.: **pacient** > lat.: **patitntem**

פּאַקן (*pakn*) לארוז > mitl nederlandish: **pac**

פּאַקשיווע (*pokshive*) סרפּד > pol.: **pokrzywa**

פּאַר (*por*) זוג > ahd./mhd.: **par** > lat.: **par**

פּאַראַד (*parad*) מצעד > rus.: **парад** (**parad**)

פּאַראַל (*parol*) סיסמה > rus.: **пароль** > fr.: **parol** > a.fr.: **parole** = וואָרט

פּאַראַנדקעס (*porondkes*) נקיון > pol.: **porządk**

פּאַראַשוט (*parashut*) מצנח > rus.: **парашют** (**parashyut**) > fr. **parachute**

פּאָרט (*port*) נמל > lat. **porta**

פּאַרענטש, פּאַרענטש (*parentsh, parentsh*) גדר > pol.: **poręcz**

פּאַרקן (*parkn*) גדר > pol.: **parkan**

פּאַרשיווע (*parshive*) מתועב, גועלי > pol.: **parszywy**

פּוטער (*puter*) חמאה > mhd.: **buter** > ahd.: **butera** > lat.: **butyrum** > grk.: **boutyron** > i-e: ***gwou-teue**

פּויער (*poyer*) איבר > ahd./mhd.: **bur** > i-e: ***bheu**

פּויק (*poyk*) תוף > mhd.: **puke**

פּוך (*pukh*) מוך > slav.: **пук**

פּונקט (*punkt*) נקודה > mhd.: **pun(c)t** > lat.: **pungere** > i-e: ***peuk**

פּוסט (*pust*) ריק > pol.: **pusty**

פּופּעק, פּופּיק (*pupek, pupik*) קורקבן > pol.: **pepek**

פּוצן (*putsn*) לנקות, לצחצח > mhd.: **bozen** > ahd.: **bozan**

פּושקע (*pushke*) קופסה > pol.: **puszka**

פֶטוּר (*poter*) > (פֶּון העברעיִש) פֶטֶר [=עֶפֶענען, צעטײלן] ; akad.: **pataru** ; [שפּאַלטן]

פּיאָווקע (*piyavke*) עלוקה > pol.: **pijawka**

פּיאָטע (*pyate*) כף רגל > pol.: **pieta**

פּיאָנע (*plane*) פסנתר > it.: **piano** > lat.: **planus**

פּידלע (*pidle*) קופסה גדולה > pol.: **pudlo**

פּיזשאָמע (*pizhame*) פיג'מה > pyjama > eng.: **pajama** > persish: **paerjamah**

פּײַן (*payn*) כאב > mhd.: **pine** > ahd.: **pina**

פּיל (*pil*) גלולה > mhd.: **pillel[e]** > lat.: **pilula**

פּילאָט (*pilot*) טייס > pol.: **pilot** > piloto > pedon > pous > grk.: **pous** > i-e: ***ped** [=פֶּלוֹס]

פּילקע (*pilke*) כדור > pol.: **pilka**

פּיסק (*pisk*) לועה, פה של חיה > pol.: **pysk**

פּיענטע (*pyente*) עקב > pol.: **pięta**

פּיעס (*pies*) כלב > pol.: **pies**

פּיעסע (*pyese*) מחזה > pol.: **pièce** > fr.: **pièce** > lat.: **pettia** > i-e: ***kwezd** [=שטיקל]

פּיעקעליק (*pyekelik*) תנור על פחם > pol.: **piekelko**

פּיפקע (*pipke*) מקטרת > pol.: **pipka**

פּיצע (*pitse*) פיצה > it.: **pizza** > grk.: **pitta**

פּיקניק (*piknik*) פיקניק > fr.: **pique-nique**

פּיצל (*pitsl*) חתיכונת > [זע פּיעסע]

פּירוש (*peyresh*) > (פֶּון העברעיִש) פֶרֶש [=באַזונדערן, באַזונדער מיינונג] ; akad.: **parashu**

פּלאַזשע (*plazhe*) חוף ים > pol.: **plaża** > fr.: **plage**

פּלאַכטע (*plakhte*) סדין > pol.: **plachta**

פּלאַן (*plan*) תכנית > pol.: **plan** > fr. **plan** > lat.: **planus** > i-e: ***pele**

פּלאָנטער (*plonter*) סבך > pol.: **plątać**

פלאַנעט (*planet*) כּוּבֵב לַכַּת > grk.: **planeos** [=וואַנדערער (שטערן)]

פּלאַץ (*plats*) מָקוֹם, כִּיכָר > pol.: **plac** > fr.: **place**

פּלאַצן (*platsn*) לִהְתַּפּוּצֵץ > mhd.: **platzen**

פּלוֹיט (*ployt*) גֵּדֶר > pol.: **plot**

פּלוּצִינג – פּלוּצֵעַם (*plutsling- plutsem*) פִּתְאוּם > d.: **plötzlich** > mhd.: **plotz**

פּלִיַּצֵּעַ (*pleytse*) כֶּתֶף, גֵּב > pol.: **plecy**

פּלִימֶעניק (*plimenik*) אַחִיין, בֶּן אַח > rus.: **plyemyanik** [=פֶּון דער פֶּאַמִּיליע]

פּלִימֶעניצע (*plimenitse*) אַחִינית, בֵּת אַחוּת > rus.: **plyemyanitsa**

פּלֶעווע (*pleve*) מוץ, סוּבִין > pol.: **plewy**

פִּנִּים (*ponem*) פִּנִּים > (פֶּון העברעִיש) פִּנָּם > akad.: **panu** [=גַּעֲזִיכֵט, פִּנִּים]

פּסוֹל (*posl*) > (פֶּון העברעִיש) פּסֵל [=נִישֵׁט נוצלעך] ; אַרָאֵמ.: פּסֵל

פּסוֹק (*posek*) > (פֶּון העברעִיש) פּסֵק [=צֶעטִיילן] ; אַרָאֵמ.: פּסֵק

פּסֵק (*psak*) > (פֶּון העברעִיש) פּסֵק [=צֶעטִיילן] ; אַרָאֵמ.: פּסֵק

פּעטרישקע (*petrishke*) פֶּתְרוּסִילִיָּה > rus./ pol.: **pietruska** > (גִּרִּיכִיש: 'טֶעפִּיר פֶּון שְׁטִיין')

פֶּעך (*pekh*) זֶפֶת > mhd.: **bech, pech** > ahd.: **beh, peh** > i-e: ***pik**

פֶּעלֶץ (*pelts*) אֲדָרֶת מַעוּר כִּבְשִׁים > d.: **Pelz** > mhd.: **belliz** > ahd.: **pelliz** > lat.: **pellis**

פֶּען (*pen*) עֵט > alt fr.: **pene**

פֶּענטֶען (*penten*) לִקְשׁוֹר, לֹאסוֹר > pol.: **pętać**

פֶּענקער (*penker*) שִׁלְפּוּחִית > pol.: **pęcherz**

פֶּערזאָן (*perzon*) אִישׁ > rus.: **nepcona** (*persona*) > lat.: **persona** > etrusk.: **phersu = mask**

פֶּערל (*perl*) פִּנִּינָה > pol.: **perla** > lat.: **perla**

פֶּערענע (*perene*) כֶּסֶת , כִּיסוּי מִיטָה מִמּוּלָא נוצוֹת > ukr.: **perina**

פּרֶאָבֶע (*probe*) נִיסוּי, חֲזָרָה > d.: **Probe** > fr.: **prove** > lat.: **probare**

פּרֶאָגראַם (*program*) תִּכְנִית פִּעּוּלָה > pol.: **program** > lat.: **programma**

grk.: **pro + graphein** > [= פֶּאָר + שרִיִּיבן]

פּראָדוקט (*produkt*) מוצר > pol.: **produkt** > lat.: **pro+ ductum** > [= אַרויס טראָגן]

פּראָווען (*praven*) לחגוג > pol.: **prawić**

פּראָסט (*prost*) פשוט > slav: **prost**

פּראָצע (*pratse*) עבודה > pol.: **praca**

פּראָצענט (*protsent*) אחוז > rus.: **процент (protsent)** > lat.: **pro + cent =100**

פּראַקטיק (*praktik*) ניסיון > belr: **praktika** > lat.: **practica** > fr.: **practique** > grk.: **praktike**

פּראָשיק/ פּראָשעק (*proshik*) אבקה > pol.: **proszek**

פּריז (*priz*) פרס > lat.: **premium**

פּרייז (*prayz*) מחיר > mhd.: **pris** > alt fr.: **pris**

פּריפעטשיק (*pripitshik*) תנור חימום קטן > pol.: **przypiecek/ ukr.: pripićok**

פּרינץ (*prints*) נסיך > rus.: **печать (prints)** > fr.: **prince** > lat.: **primo cap**

פּריץ (*porets*) בעל אחוזה > (פֿון העברעיִש)

פּרישטשיק (*prishtshik*) פצעון > slavism ?

פּרנסה (*parnose*) > (פֿון העברעיִש) פּרנס [= אויסהאַלטן] ; אַראַמ.: פּרנס

פּרעגלען (*preglen*) לטגן > mhd.: **breglen**

פּרעמיע (*premye*) פרס > pol.: **premia** > lat.: **pre + emere** > i-e: ***em**

פּרענט (*prent*) מוט, מקל > pol.: **pręt**

פּרעסן (*presn*) לגהץ > mhd.: **pressen** > ahd.: **presson**

פּרעסע (*prese*) עיתונות > ukr.: **печка (presa)** > fr.: **presse** > lat.: **pressus** > i-e: ***per**

פּרק (*peyrek*) > (פֿון העברעיִש) פּרק [=צעברעכן, צעטיילן] ; אַראַמ.: פּרק

פּשוט (*poshet*) פשוט > (פֿון העברעיִש) פּשט [=איינפֿאַך] ; אַראַמ.: פּשטא

פ

lat.: **faber** > **fabrica** > pol.: **fabryka** > בית חרושת (**fabrik**) פֶּאַבריק

i-e: ***pet** > ahd.: **fadum** > mhd.: **vadem, vaden** > חוט (**fodem**) פֶּאַדעם

ahd.: **fordaron** > mhd.: **vo(r)dern** > לדרוש (**fodern**) פֶּאַדערן

welsh: **Morgan** > eng.: **fairy** > מירד', חידיון שוא (**fata morgana**) פֶּאַטאַ מאָרגאַנאַ
Morgana > fata Morgana

די פֿעע מאָרגאַנאַ איז מלכ'ס אַרטור King Arthur שוועסטער לויט אַן ענגלישער לעגענדע. זי האָט געקענט שאַפֿן פֿאַלשע וויזיעס. אויף דער וועלשישער שפראַך 'מאָרגאַן' [= די/דער וואָס וווינט אין ים.]

i-e: ***bha** > grk.: **photos** + grk.: **graphos** > תצלום (**fotografye**) פֶּאַטאַגראַפֿיע
[געשריבן מיט ליכט]

fr.: **fauteuil** > pol.: **fotel** > כורסה (**fotel**) פֶּאַטעל

i-e: ***pæter** > pg.: ***fader** > ahd.: **fater** > mhd.: **vater** > אב (**tate; foter**) פֶּאַטער

it.: **fazzolo** > מטפחת (**fatsheyle**) פֶּאַטשיילע

i-e: ***pak** > ahd.: **fah** > mhd.: **vach** > מקצוע (**fakh**) פֶּאַך

פֶּאַכען (**fokhen**) לנפנף > mhd.: **fochen** > ahd.: **fochen/fachen** > lat.: **focus** > **focare** [= פֿײַער]

ahd./mhd.: **val** > מקרה (**fal**) פֶּאַל

d.: **folgen** > לציית (**folgn**) פֶּאַלגן

pol.: **volwark** > חווה (**folwark**) פֶּאַלװאַרק

i-e: ***pol** > pg.: ***fallanan** > ahd.: **fallan** > mhd.: **vallen** > ליפול (**faln**) פֶּאַלן

lat.: **falx** > ahd.: **falc(h)o** > mhd.: **valk(e)** > נץ (**falk**) פֶּאַלק

i-e: ***p_elu** > pg.: ***fulka** > ahd.: **folc** > mhd.: **volc** > עם (**folk**) פֶּאַלק

פֶּאַלקלאָר (**folklor**) פולקלור > eng.: **folk** + **lore** ; 'lore' [שטאַמט פֿון זעלבן שורש ווי 'לערנען']

lat.: **falsus** > mhd.: **valsch** > מזויף (**falsh**) פֶּאַלש

lat.: **famulus** > **familia** > d.: **Familie** > משפחה (*familye*) פֶּאָמיליע

i-e: ***pan** > ahd.: **fano** > mhd.: **van(e)** > פֶּאָן¹ (*fon*) דגל

it.: **sfondo** > rus.: **фон (fon)** > (בתפאורה בתיאטרון) פֶּאָן² (*fon*) רקע

rus.: **fonar** > פֶּאָנאַר (*fonar*) אורות המכונית

ahd.: **fahan** > mhd.: **va(he)n** > d.: **fangen** > פֶּאָנגען (*fangen*) לתפוס

i-e: ***dhen** > lat.: **fontis** > pol.: **fontanna** > פֶּאָנטאַן (*fontan*) מזרקה

grk.: **Atanasius** (> rus.: **Афанасий Afanasyi** > **Fanyi** > פֶּאָניע (*fonye*) רוסי (*Αθανασιος*)
 [אומשטערבלעך]
 אַ קירצונג פֿון רוסישן טיפישן נאָמען (אין די צײַטן פֿאַר 1917 איז 'פֶּאָניע גנב' געווען אַ רמז אויף דער
 צאָרישער רעגירונג אין רוסלאַנד, מיט אַ שפּאַטישע כּוונה)

> lat.: **patina** > pg.: ***panna** > ahd.: **phanna** > mhd.: **pfanne** > פֶּאָנע (*fane*) מחבת
 grk.: **patane** >

i-e: ***bha** > grk.: **phone** > lat.: **phoneticus** > pol.: **fonetyka** > פֶּאָנעטיק (*fonetik*) פֿונטיקה

i-e: ***ped, pod** > pg.: ***fatan** > ahd.: **faz** > mhd.: **vaz** > פֶּאָס (*fas*) חבית

belrus.: **fasolyu**/pol.: **fasola** > פֶּאָסאַליע [באַב] (*fasolye*) שועית

ahd.: **fasten** > pg.: ***fastanan** > mhd.: **vasten** > פֶּאָסטן (*fastn*) לצום

pol.: **fastrzyga** > פֶּאָסטריגע (*fastrige*) חוט מחליף

pol.: **facet** > פֶּאָצעט (*fatset*) גנדרן, חתיר

lat.: **facere** > פֶּאָקט (*fakt*) עובדה (= 'מאַכן')

lat.: **facula** > ahd.: **faccala** > mhd.: **vackel** > פֶּאָקל (*fakl*) לפיד

[עבור איזה סיבה?] > פֶּאַר וואָס (*far vos*) מדוע

d.: **vorhanden** > פֶּאַראַן (*faran*) ישנו

pol.: **farba** > פֶּאַרב (*farb*) צבע

d.: **verboten** > פֶּאַרבאָטן (*farbotn*) אסור

ahd.: **giunnan** > mhd.: **gunnen/ g\u00fannen** > d.: **verg\u00f6nnen** > פֶּאַרגינען (*farginen*) לפרגן

i-e: ***per** > ahd.: **for a** > mhd.: **vor** > d.: **voraus** > פֶּאַרויס (*foroys*) קדימה

mhd.: **vort** > בכל זאת (*fort*) פֶּאָרט
 pol.: **fartuch** > סִינר (*fartekh*) פֶּאָרטעך
 pol.: **furtka** > אשנב (*fortke*) פֶּאָרטקע
 d.: **verübeln** > להעלב (*faribl*) פֶּאָריבל
 lat.: **forma** > rus.: **форма (forma)** > צורה (*forme*) פֶּאָרמע
 i-e: ***per** > pg.: ***faranan** > ahd.: **faran** > mhd.: **varn** > לנסוע (*for*) פֶּאָרן
 i-e: ***per(e)k** > ahd.: **forscon** > mhd.: **vorschen** > לחקור (*forshn*) פֶּאָרשן
 [פֶּאָטבאָל (*futbol*) כדורגל > eng.: **foot + ball** = פֶּאָט + פֶּילקע]
 i-e: ***pat** > pg.: ***fodram** > ahd.: **fuotar** > mhd.: **vuoter** > פרווה (*futer*) פֶּוטער
 i-e: ***pleu(k)** > pg.: ***fuglaz** > ahd.: **fugal/ fogal** > mhd.: **vogel** > ציפור (*foycl*) פֶּויגל
 i-e: ***pu** > pg.: ***fulaz** > ahd.: **ful** > mhd.: **vul** > עצלני (*foyl*) פֶּויל
 i-e: ***penkwe (=5)** > pg.: ***funhstiz** > ahd.: **fust** > mhd.: **vust** > אגרוף (*foyst*) פֶּויסט
 i-e: ***pele** > pg.: ***fullaz** > ahd.: **fol** > mhd.: **vol** > מלא (*ful*) פֶּול
 i-e: ***po** > ahd.: **fon** > mhd.: **von** > מן (*fun*) פֶּון
 i-e: ***s)pen** > pg.: ***punda** > ahd.: **phunt** > mhd.: **pfunt** > ליברה, לירה (*fun*) פֶּונט
 ahd.: **funcho** > mhd.: **vunke** > ניצוץ (*funk*) פֶּונק
 i-e: ***ped** > pg.: ***fots** > ahd.: **fuoz** > mhd.: **vuoz** > רגל (*fus*) פֶּוס
 i-e: ***puk** > pg.: ***fuhsaz** > ahd.: **fuhs** > mhd.: **vuhs** > שועל (*fuks*) פֶּוקס
 [פֶּיאָלקע (*fialke*) סיגלית (פרח) > = צוליב דער וויאָלעט קאָליר]
 scand.: **fjord** > פיורד (*fyord*) פֶּיאָרד
 lat.: **febris** > ahd.: **fiebar** > mhd.: **fieber** > חום (*fiber*) פֶּיבער
 lat.: **figura** > mhd.: **figur** > rus.: **фигура (figura)** > צורה, גוף (*figur*) פֶּיגור
 ahd.: **fidula** > mhd.: **videl(e)** > כינור (*fidl*) פֶּידל
 i-e: ***bheue** > grk.: **physike** > lat.: **physica** > mhd.: **fisike** > פיזיק, גופני (*fizish*) פֶּיזיש

ahd.: **figa** > mhd.: **vige** > פִּיג (fayg) תאנה
 i-e: ***peu** > ahd.: **füht** > mhd.: **viute** > פִּיבט (faykht) לח
 i-e: ***peig** > pg.: ***fihalo** > ahd.: **fila** > mhd.: **vile** > פִּייל (fayl) פצירה
 i-e: ***pluk** > pg.: ***fleug** > ahd. / mhd.: **pfil** > פִּייל (fayl) חץ
 i-e: ***pe(i)** > pg.: ***fijand** > ahd.: **fiand** > mhd.: **viant, vint** > פִּינד (faynd) אויב
 i-e: ***paewr** > pg.: ***for** > ahd.: **fiur** > mhd.: **viur** > פִּיער (fayer) אש
 lat.: **pipare** > ahd.: **pipen** > mhd.: **pfifen** > פִּיפן (fayfn) לשרוק
 i-e: ***pelu** > ahd.: **filu** > mhd.: **vil** > פִּיל (fil) הרבה
 eng.: **film** > d.: **Film** > פִּילם (film) סרט קולנוע
 i-e: ***pel** > pg.: ***foljanan** > ahd.: **fuolen** > mhd.: **vüolen** > פִּילן (filn) להרגיש
 i-e: ***pel** > pg.: ***felt** > ahd.: **filz** > mhd.: **vilz** > פִּילץ (filts) לבד
 i-e: ***penkwe** > pg.: ***fingraz** > ahd.: **fingar** > mhd.: **vinger** > פִּינגער (finger) אצבע
 5 i-e: ***penkwe** > pg.: ***fimfe** > ahd.: **funf, finf** > mhd.: **vünv** > פִּינף (finf) חמש
 ahd.: **finstar** > mhd.: **vinster** > פִּינצטער (fintster) חשוך
 4 i-e: ***k^wetuer** > pg.: ***fedwores** > ahd.: **fior** > mhd.: **vier** > פִּיר (fir) ארבע
 ahd.: **fuoren** > mhd.: **vüeren** > פִּירן (firn) להוביל
 i-e: ***pisk** > pg.: ***fiskaz** > ahd.: **fisc** > mhd.: **visch** > פִּיש (fiš) דג
 ahd.: **flatern** > mhd.: **vladern** > פִּלאַטערל (flaterl) פרפר
 ahd.: **flah** > mhd.: **vlach** > פִּלאַך (flakh) שטוח
 lat.: **flamma** > mhd.: **vlamme** > פִּלאַם (flam) להבה
 i-e: ***plat** > lat.: **planta** > fr.: **plante** > פִּלאַנץ (plants) צמח, נטוע
 grk.: **plassein** > **emplastron** > lat.: **emplasrum** > mhd.: **pflaster** > פִּלאַסטער (flaster) אגד
 ahd.: **flaska** > mhd.: **vasche** > פִּלאַש (flash) בקבוק
 i-e: ***plou** > pg.: ***flauhaz** > ahd.: **floh** > mhd.: **vlo[ch]** > פִּלוי (floy) פרעוש

lat.: **pruna** > ahd.: **pfruma** > mhd.: **pflume** > פְּלוּמ (floym) שזיף
 i-e: ***pleuk** > pg.: ***fleugon** > ahd.: **fliege** > mhd.: **vliege** > פְּלִיג (flig) זבוב
 פְּלִיגל (fligl) כנף > mhd.: **flügel** [זע: 'פְּלִיעֵן']
 פְּלִיסיק (flaysik) חרוץ > mhd.: **vliz** > ahd.: **fliz**
 i-e: ***pleik** > pg.: ***flaiska, *fleiski** > ahd.: **fleisc** > mhd.: **vleisch** > פְּלִיש (fleysh) בשר
 פְּלִיכט (flikht) חובה > ahd./mhd.: **pflicht**
 פְּלִינק (flink) זריז > mhd.: **vlink** > ahd.: **flink**
 פְּלִיסן (flisn) לזרום > mhd.: **vliezen** > ahd.: **flioza** > pg.: ***fleutaz** > i-e: ***pleu**
 פְּלִיעֵן (flien) לעוף > mhd.: **vliegen** > ahd.: **fliogan** > pg.: **fleuganan** > i-e: ***pleu**
 פְּלעדערמויז (fledermoyz) עטלף > mhd.: **vledermus** > ahd.: **fledarmus**
 פְּלעג (fleg) היה רגיל > mhd.: **pfleg** > ahd./mhd.:
 פְּלעק (flek) כתם > mhd.: **flec(ke)** > ahd.: **flec(cho)**
 פֶּעברואַר (februar) פברואר > lat.: **februar**
 פֶּעדער (feder) נוצה\עט > mhd.: **veder(e)** > ahd.: **fedara** > pg.: ***fethro** > i-e: ***pet**
 פֶּעט (fet) שמן > d.: **fett** > nederlandish: **vet** > pg.: ***faita** > i-e: ***poid**
 פֶּעטער (feter) דוד > mhd.: **veter**
 פֶּעיק (feik) מוכשר > mhd.: **væhic**
 פֶּעכטן (fekhtn) להילחם עם חרב > mhd.: **vehten** > ahd.: **fehtan** > pg.: ***fe(u)hta** > i-e: ***pek**
 פֶּעל (fel) עור בהמה > mhd.: **vel** > ahd.: **pellis**
 פֶּעלד (feld) שדה > mhd.: **veld** > ahd.: **feld** > pg.: ***felthan** > i-e: ***pel**
 פֶּעלדז (feldz) סלע > mhd.: **vels[e]** > ahd.: **felis, felisa**
 פֶּעלער (feler) טעות > mhd.: **veler**
 פֶּענדל (fendl) סיר > [זע: 'פֶּאַנע']

d.: Fenchel > פֶּענְכֶל (*fenkhl*) שוּמֶר

ahd.: fenstar > mhd.: venster > פֶּענצטער (*fentster*) חלון

ahd.: festi > mhd.: veste > פֶּעסט (*fest*) חזק

i-e: *ped > ahd./ mhd.: vaz > פֶּעסל (*fesl*) חבית קטנה

grk: peperī > lat.: piper > ahd.: pfeffar > mhd.: pfeffer > פֶּעפֶּר (*fefer*) פלפל

ahd.: pfarifrit > mhd.: pfert > פֶּערד (*fērd*) סוס

i-e: *wer > lat.: versus > fr.: vers > d.: Vers > פֶּערז (*ferz*) שורה בשיר

[פֶּון פֶּערסיע] latin: persica > mhd.: pfersich > פֶּערשקע (*fershke*) אפרסק

i-e: *p(e)rek > ahd.: fraga > mhd.: vrage > פֶּראַגע (*frage*) שאלה

lat.: frons > fr.: front > פֶּראַנט (*front*) חזית

i-e: *preus > pg.: *frustaz > ahd.: frost > mhd.: vrost > פֶּראַסט (*frost*) קור, כפור

i-e: *pro > ahd.: frouwe > mhd.: vrouwe > פֶּרוי (*froy*) אישה

i-e: *bhrug > lat.: fructus > ahd.: fruht > mhd.: vruht > פֶּרוכט (*frukht*) פרי

ahd.: fruma > mhd.: vrume > פֶּרום (*frum*) אדוק

i-e: *pro > grk.: proi > ahd.: fruoji > mhd.: vrüe > פֶּרי מוקדם (*fri*)

ahd.: fridu > mhd.: vride > פֶּרידן (*fridn*) שלום

fr.: friseur > pol.: fryzjer > פֶּריזירער (*frizirer*) ספר

i-e: *prai > pg.: *friaz > ahd.: fri > mhd.: vri > פֶּריי חופשי (*fray*)

ahd.: frewida > mhd.: vroude > פֶּרייד (*freyd*) שמחה

Fria = Venus > mhd.: writac > פֶּרייטיק (*fraytik*) יום ו'

i-e: *pryont > pg.: *frijojands > ahd.: friunt > mhd.: vriunt > פֶּריינד (*fraynd*) חבר

mhd.: vruelinc > פֶּרילינג (*friling*) אביב

i-e: *preus > pg.: *freus > ahd.: friosan > mhd.: vriesen > פֶּרירן (*frirn*) לכפור

pg.: *frisko > ahd.: frisc > mhd.: vrisch > פֶּריש (*frish*) טרי

פֿרישטיק (*frishtik*) ארוחת בוקר > mhd.: vrüestücke

פֿרעמדער (*fremder*) זר > mhd.: vrem(e)de > ahd.: fremidi

פֿרעסן (*fresn*) לולול > mhd.: v(e)rezzen > ahd.: frezzan

צ

צאָל (*tsol*) מספר, כמות > ahd./mhd.: *zal* > i-e: **del*

צאָלן (*tsoln*) לשלם > mhd.: *zal* > ahd.: *zala* > i-e: **del*

צאַם (*tsam*) גדר > mhd.: *zoum* > ahd.: *zaum*

צאָן (*tsan*) שן > mhd.: *zant, zan* > ahd.: *zand, zan* > pg.: **tanths* > i-e: **dent*

צאָפּ (*tsop*) צמה > mhd.: *zopf* > ahd.: *zoph*

צאַצקע (*tsatske*) צעצוע > pol.: *cacko*

צאַרט (*tsart*) עדין, רך > ahd./mhd.: *zart*

צדקה (*tsdoka*) > (פֿון העברעיש) צדק [=גערעכטיקייט]; אַראַמ.: צדקא

צדיק (*tsadik*) > (פֿון העברעיש) צדק [=גערעכטיקייט]; אַראַמ.: צדקא

צו (*tsu*) אל, ל- > ahd./mhd.: *zuo*

צוג (*tsug*) רכבת > ahd./mhd.: *zuc*

צוואַגן (*tsvogn*) לחפוף ראש > mhd.: *zwahen*

צוויי (*tsvey*) שתיים > mhd.: *zwei* > ahd.: *zwene* > pg.: **twai* > i-e: **duwo*

צווייג (*tsvayg*) ענף < mhd.: *zwic* > ahd.: *zwig* > pg.: **twigga* > i-e: **dwo*

צווייפֿל (*tsveyfl*) > mhd.: *zwivel* > ahd.: *zwifal* > i-e: **pel*

צוויילינג (*tsviling*) תאומים > mhd.: *zwillinc* > ahd.: *zwinilinc* > 2

צווינגען (*tsvingen*) להכריח > mhd.: *zwingen* > ahd.: *twingen*

צווישן (*tsvishn*) בין > mhd.: *zwischen* > ahd.: *zuisken* > i-e: **dwo*

צונג (*tsung*) לשון > mhd.: *zunge* > ahd.: *zunga* > pg.: **tungo* > i-e: **dnghu*

צוקער (*tsuker*) סוכר > mhd.: *zucker* > arab.: *sukar*

צוריק (*tsurik*) בחזרה > d.: *zurück*

צי (*tsi*) האים > pol.: *czy*

ציבעלע, ציבל (tsibele) > בצל > mhd.: zwibel > ahd.: zwibollo > latin: cepula

ציבעלעס (tsibeles) > בצלית > פון 'ציבל'

ציג (tsig) > עד > mhd.: zige > ahd.: ziga

ציגאן (tsigan) > צועני > it.: zingaro [די ציגאנער שטאמען פון אינדיע, זיי רופן זיך זעלבסט "ראמאני" (= מענטשן); אין אייראפע האט מען געמיינט אז זיי שטאמען פון עגיפטן, אויף ענגליש: "זשיפסי" און אויף שפאניש: "כיטאנא" געקורצט פון "עביפטאנא". אין פראנקרייך האט מען געמיינט א זיי קומען פון טשעכן, באהעמיע = בהעמען. אזוי ווי די ארעמע ארטיסטן האבן געטראגן קאלירפולע בגדים, האט מען אויך די אלע ארעמע אינטעקטואלן גערופן: "באהעמע לייט"]

ציגאר (tsigar) > סיגר > zigar

ציגיינער (tsigayner) > צועני > d. Zigeuner > it.: zingaro

ציגל (tsigl) > לבנה > mhd.: ziegel > ahd.: ziegal

ציטאט (tsitat) > ציטטה > pol.: cytat > lat.: citare > i-e: * keie

ציטערן (tsitern) > לרעוד > mhd.: zittern > ahd.: zitteron > i-e: *der

ציט (tsayt) > זמן > ahd./mhd.: zit > i-e: * da(i)

ציטרין/ לימענע (tsitrin) > לימון > pol.: cytryna

צייכן (tseykhn) > סימן > mhd.: zeichen > ahd.: zeihhan [צייכענען (tseykhenen) > לצייר]

ציילן (tseyln) > לספור > (זע: 'צאלן')

ציל (tsil) > מטרה > ahd./mhd.: zil

צימבל (tsimbl) > מצילתים > d. Zimbel

צימעס (tsimes) > תבשל מתוק (בד"כ עם גזר, צימוקים וסוכר) > mhd.: zuomüese

צימער (tsimer) > חדר > mhd.: zimber > ahd.: zimbar > pg.: *tembra > i-e: *dem

צימרינג/ צימערניג/ צימבריק/ צימרינד (tsimring) > קינמון > mhd.: zinemin > ahd.: sinamin > [=זיסער האלץ] > grk.: kinnamon > malay: kayu+ manis

ציען (tsien) > למשוך > mhd.: ziehen > ahd.: ziohan > i-e: *deuk

ציפער (tsifer) > ספרה > d.: Ziffer

צירונג (tsirung) > תכשיט > mhd.: ziere > ahd.: ziari > i-e: *deu

lat.: circus > pol.: zyrk > **צירק** (*tsirk*) **קרקס**

akad.: šalmu > (פֿון העברעִיש) **צלם** (*tseylem*) **צלב** > [=**בילד**]

10 i-e: *dekm > ahd.: zehan > mhd.: zehen > **עזן** (*tsen*) **עשר**

lat.: centrum > d.: center > **מרכז** (*tsenter*) **צענטער**

pol.: cerkiew > **כנסיה** (*tserkve*) **צערקווע**

(פֿון העברעִיש) **צפן** [**גייין צו** נאָרד]; **צפֿון** (*tsofn*) >

akad.: šararu, šuru > **צור** (פֿון העברעִיש) **צרה** (*tsore*) > [=**האָבן פֿיִינט, זיין פֿאַלש**]

ק

קאַבאַן (*kaban*) חזיר זכר > rus.: кабан

קאַבאַק (*kabak*) דלעת > rus.: кабачок (*kabatshok*)

קאַבאַרע (*kabare*) קברט > fr.: cabaret [פֿריער האָט עס באַדײַט: "שענק, טרינק-הויז"]
הײַנט: "נאַכט-קלוב"

קאַבינעט (*kabinet*) חדר עבודה > rus.: кабинет (*kabinet*) > fr.: cabinet > lat.: cabina

קאַוואַליר (*kavalir*) אביר > czech: kavalir > fr.: chevalier > fr.: cheval [=פֿערד]

קאַוואַל (*koval*) נפח > pol.: kowal

קאַווע / קאַפֿע (*kave/kafe*) קפה, בית קפה > arab.: kahwa

קאַווענע (*kavene*) אבטיח > pol.: kawon

קאַטאַוועס (*katoves*) צחוק, קונדסות > [hb.: כתבות ?]

קאַזשעליק (*kozhelik*) התהפכות התגלגלות כמו עז > קאַזע = "עז" [רוסיש: кузелик ?]

קאַטאָרגע (*katorge*) עבודת פרך > ukr.: katorga

קאַטאַרינקע (*katarinke*) אורגן מוזיקלי נייד מופעל ידנית > sl.: katarinka
fr.: charmante Catherine

קאַטאָליש (*katoylish*) קתולי > pol.: katolik > lat.: catholicus > katholikos
> grk.: kata+holos > i-e: *sol

קאַטלעט (*kotlet*) קציצה > pol.: kotlet

קאַטער (*kater*) נזלת > pol.: katar > lat.: catarrus > katarrhus > grk.: kata+rhein
> i-e: *sreu

קאַטש (*kotsh*) כרכרה, > pol.: kocz

קאַטשקע (*katške*) ברווז > pol.: kaczk

קאַיאָר / באַיאָר (*kayor*) שחר > פֿון העברעיִש: 'באור' [= ווי ליכט (קומט)]

קאַיוט(ע) (*kayut[e]*) תא, קבינה > rus.: каюта (*kayuta*)

קאיענער פֿעפער (*kayaner fefer*) פלפלת > ???

קאַכל (*kakhl*) אריח > mhd.: *kachek(e)* > ahd.: *chachala*

קאָכן (*kokhn*) לבשל > mhd.: *kochen* > ahd.: *choh* > *kochon* > lat.: *cocus* > i-e: **pekwo*

קאָלאָניע (*kolonye*) מושבה > *colonia* > lat.: *cola* > i-e: **kwel* = וויינען

קאָלאַציע (*kolatsye*) ארוחה > pol.: *kolacja*

קאָלאָשן (*kaloshn*) ערדליים > pol.: *kalosze*

קאָלבאַס (*kolbas*) נקניק > ru: *kolbasa*

קאָלד(ע)רע (*kold(e)re*) שמיכה > pol.: *koldra*

קאָלודזשע (*kaluzhe*) שלולית > pol.: *kałuża*

קאָלט (*kalt*) קר > mhd.: *kalt* > ahd.: *calt* > pg.: **kaldaz* > i-e: **gel*

קאָלידאָסקאָפּ (*kalidoskop*) קלידוסקופ > grk.: *kalos + skopus* [זעען + שיין]

קאָליע מאַכן (*kalye*) לקלקל > pol.: *kalac*

קאָליפֿיאָר (*kalifior*) כרובית > pol.: *kalafior* > [mhd.: *kol* + fr. *fleur*]

קאָליקע (*kalyke*) נכה > pol. *kaleka*

קאָליר (*kolir*) צבע > pol.: *kolor*

קאָלך (*kalkh*) סיד > mhd.: *kalc* > ahd.: *kalk* > lat.: *calx*

קאָלכאָז (*kolkhaz*) קולחוז > rus.: *колхоз (kollektivnoe khozyaistvo* [= קאָלעקטיווע ווירטשאַפֿט])

קאָלנער (*kolner*) צווארון > pol.: *kolnierz*

קאָלעמוטנע, קאָלאָמוטנע (*kalemutne*) קודר, מדוכדך > sl.: *kalamutni*

קאָלענדאַר (*kalendar*) לוח שנה > (*kalendar*) > rus.: *календарь* > lat.: *calendae* > *calendarium*

קאַם (*kam*) מסרק > mhd.: *kam(p)* > ahd.: *kamb* > pg.: **kambaz* > i-e: **ghombho*

קאָמאָד (*komod*) שידה > fr.: *commode* [= באַקוועם]

קאָמאַר (*komar*) יתוש > pol.: *komar*

קאָמיטעט (*komitet*) ועד > rus.: *комитет (komitet)* > lat.: *comita* > *committee*

קאמין (*kamin*) קמין, אח > mhd.: *kamin* > ahd.: *kemin* > lat.: *caminus*

קאמיש – קאמעדיע (*komish*), מצחיק > [זע: 'קאמעדיע']

קאמעדיע (*komedye*) קומדיה > pol.: *komedia* > lat.: *comoedia* > gr.: *komoidos*

קאמער (*kamer*) חדר > mhd.: *kamer(e)* > ahd.: *chamara* > lat.: *camera*

קאמפאזיטאָר (*kompozitor*) מלחין > pol.: *kompozytor* > lat.: *com+ ponere > componere*

קאמפאָט (*kompot*) ליפתן > pol.: *kompot*

קאמפליצירט (*komplitsirt*) מסובך > d.: *kompliziert* > lat.: *com + plicare* > i-e.: **plek*

קאמף (*kampf*) קרב > mhd.: *kampf* > ahd.: *champf* > lat.: *campus(=feld)*

קאנאַל (*kanal*) תעלה > lat.: *canalis*

קאנאַרעק (*kanarek*) כנרית > pol.: *kanarek*

קאנדידאַט (*kandidat*) מועמד > pol.: *kandydat* > lat.: *candere > candidatus* > i-e.: **kand*

קאַנו (*kanu*) קנו (סירה) > sp.: *canoa* > שטאַמט פֿון אַ קאַריבישע שפּראַך: *canaoa*

קאַנטשיק (*kanchik*) מגלב > pol.: *kańczug*

קאָסטיום (*kostyum*) חליפה > pol.: *kostyum* > fr.: *costume* > lat.: *consuetudinem*

קאָסטן (*kastn*) ארגז > mhd.: *kaste* > ahd.: *kasto*

קאָסטן (*kostn*) לעלות > d.: *Kost* > alt fr.: *cost* > lat.: *co+ stare > costare* > i-e.: **sta*

קאָסע (*kase*) קופה > pol.: *kasa* > it.: *cassa* > lat.: *capsa*

קאָפּ (*kop*) ראש > mhd.: *haupt* > ahd.: *houbit* > pg.: **haubudan* > i-e.: **kaput*

קאָפּאָטע (*kapote*) קפוטה > pol.: *kapota* > fr.: *capote* > lat.: *cappa*

קאָפּויער (*kapoyer*) במהופך > ???

קאָפיטאַל (*kapital*) הון > pol.: *kapitał* > lat.: *capitalis > capital*

קאָפיטאַן (*kapitan*) רב חובל, סרן > pol.: *kapitan* > lat.: *caput > capitain* > i-e.: **kaput*
[קאָפּ]

קאָפיטל (*kapitel*) פרק > lat.: *caput > kapitel* > i-e.: **kaput*

קאַפּיען (kapyen) לטפּטף > pol.: kapać

קאַפעטע (kopete) פרסת סוס > pol.: kopyto

קאַפעליוש (kapelyush) כובע > pol.: kapelusz

קאַפעליע (kapelye) להקה קלזמרים > muzikantn in a "capella", it.: capella > [א צימער ווו מען דאַוונט]

קאַפען, קאַפּן (kopn) לבעוט > pol.: kopnac

קאַפעקע, קאַפּיקע (kopeke) מטבע רוסי, מאית הרובל > rus.: kopeyka

קאַפּטל (koftl) חולצת נשים > pol.: kofta

קאַפּטן (kaftn) בגד ארוך > persish: khaftan

קאַץ (kats) חתולה > mhd.: katze > ahd.: kazza > pg.: *kattuz > berber: kadiska

קאַקאַ (kakao) קקאו > shpanish: cacao > aztec.: cacauatl

קאַראַוואַן (karavan) שיירה < persish: karwan

קאַרב (korb) סל > mhd.: korp > ahd.: chorp > lat.: corbis

קאַרג (karg) קמצן, מעט > mhd.: karc > ahd.: karag

קאַרוזעלע (karuzel) קרוסלה > fr.: carouselle

קאַרט (kort) קלף > lat.: carta

קאַרטאָפּל (kartofl; bulbe) תפוח אדמה ; ukr.: bulba ; it.: tartufo

קאַרטע (karte) מפה > lat.: carta

קאַקאָשע (kokoshke) פופקורן > pol.: kukurydza [prażona]

קאַראַט (karat) קרט > arab.: qirat > heb. : גרעין של חרוב בו שקלו זהב או כסף
[=באַקסער קערן גענוצט צו וואַגן גאָלד און זילבער]

קאַרטשען (kortshen) להתפתל, להתכווץ > pol.: kurczyć

קאַרידאָר (koridor) פרוודור > d. Korridor > lat.: correre [=לויפֿן]

קאַרמען (kormen) להאכיל > ru/ukr.: korma

קאַרן (korn) שיפון > ahd./ mhd.: korn

קָאָרע (kore) קליפה > ru/ukr: kora

קָאָרעק (korek) פקק משהם > pol.: korek

קָאָרק (kark) עורף > pol.: kark

קָאָרש (karš) דובדבן > ahd.: chirsa > mhd.: kirse

קָאָלבאַס (kolbas) נקניק > rus.: kolbasa

קָאָנווערט (konvert) מעטפה > fr. couvert (< couvrir='tsudekn')

קָאָפּ (kop) ראש > ahd. / mhd.: kopf

קָאָשטאַן (kashtan) ערמון > pol.: kasztan

קָאָשע (kashe) דייסה \ כוסמת > pol.: kasza

קָבצן (kaptsn) > (פֿון העברעיש) קבץ ; אַראַמ.: קבץ

קֶבֶר (keyver) > (פֿון העברעיש) קבר > akad.: qibiru [=באַגראָבן]

קֶהִילָה (kehile) > (פֿון העברעיש) קהל > akad.: qu'ulu [=צוזאַמען]

קֶהֶל (kohl) > (פֿון העברעיש) קהל > akad.: qu'ulu [=צוזאַמען]

קו (ku) פרה > ahd. / mhd.: kuo > pg.: *kwon > i-e: *gʷous

קוגל/קיגל (kugl/kigl) קוגל, בצורת כדור > mhd.: kogel/kugel

קודם (koydem) > (פֿון העברעיש) קדם > akad.: qudmu [=געווען פֿריער]

קוואַדראַט (kvadrat) ריבוע > 4 lat.: quadrus

קוואַטער (kvater) סנדק > ahd.: gifatero > mhd.: gevater

קוואַטערין (kvaterin) סנדקית ; mhd.: gemuoder

קוואַליטעט (kvalitet) איכות > lat.: qualitas

קוואַנטיטעט (kvantitet) כמות > lat.: quantus

קוואַס (kvas) מי לימון > rus./ukr.: kvas

קוואַרט (kvort) נטלה, כלי לליטר (רבע גלון) > 4 pol.: kwarta

קוואַרטאַל (kvartal) רובע > Quartal

- קוויט (*kvit*) תיקו > pol.: kwita > d.: quitt
- קוויטל (*kvitl*) פתק > pol.: kwit > d.: Quittung
- קוועטשן (*kvetshn*) ללחוץ > mhd.: quetschen [ווייטערדיקע עטימאָלאָגיע נישט קלאָר]
- קוועלן (*kveln*) להנות מאוד > mhd.: quellen
- קוזין (*kuzin*) בן-דוד > pol.: kuzyn > fr.: cousin
- קוזשניע (*kuzhnye*) נפחיה > pol.: kuźnia
- קוטשער (*kutsher*) רכב, עגלון [זע: 'קאַטש']
- קויל (*koyl*) קליע > d. Kugel [=פילקע]
- קויל (*koyl*) פחם > mhd.: kol > ahd.: kol[s] > pg.: *kula(n) > i-e: *geulo
- קוילן (*koyln*) לדקור, להרוג > pol.: kluc
- קוילעטש (*koyletsh*) חלה > pol.: kolacz [אויף פויליש: טאַרט, קוכן], rus.: чалас .
[אָ קוילעבע (רובדיקע) חלה]
- קוים (*koym*) כמעט > d.: kaum
- קוימען (*koymen*); ארובה > pol.: komin > fr.: cheminee
- קויפֿן (*koyfn*) לקנות > mhd.: koufen > ahd.: koufon
- קויש (*koysh*) סל > pol.: kosz
- קוך (*kukh*) מטבח > mhd.: küchen > ahd.: chuhhina > lat.: cocina > i-e: *pekw
- קול (*kol*) > (פֿון העברעִיש) קול > akad.: qalu
- קולטור (*kultur*) תרבות > pol.: kultura > lat.: colere
- קוליע (*kulye*) קב > pol.: kula / rus.: kulya
- קומען (*kumen*) לבוא > mhd.: komen > ahd.: queman, koman > pg.: *kwemana
i-e: *guem >
- קונה (*koyne*) > (פֿון העברעִיש) קנה; אוגרית: קני; אַראַמ.: קנא
- קונסט (*kunst*) אומנות > ahd./mhd.: kunst [=שטאַמט פֿון 'קענען']
- קונץ (*kunts*) טריק, תעלול > (פֿון 'קונסט' ???)

קולאַק (*kulak*) אגרוף, איכר > pol.: *kulak* [=פֿױסט]

קוסט (*kust*) סנה, שיח > rus.: *kyct (kust)*

קופע (*kupe*) ערמה > pol.: *kupa*

קופער (*kuper*) נחושת < mhd.: *kupfer* > ahd.: *kupfar* > pg.: **kupar* > lat.: *cuprum* (פֿון גריכיש *kypris* אַ מעטאַל פֿון ציפּערן)

קופֿלעק (*kuflek*) ספל > pol.: *kufelek*

קוקן (*kukn*) להסתכל > d.: *gucken*

קורווע (*kurve*) זונה > pol.: *kurwa*

קורטשענטע (*kurtshente*) תרנגולת > pol.: *kurczę, (pl.: kurczęta)*

קורס (*kurs*) קורס > pol.: *kurs* > kurs > lat.: *currere*

קורץ (*kurts*) קצר > ahd./ahd.: *kurz* > lat.: *curtus* > pg.: **skurta* > i-e: (*s*)ker

קורקומע (*kurkume*) כורכום > [פֿון העברעיִש און אַראַביש]

קושן (*kushn*) לנשק > mhd.: *küssen* > ahd.: *kussen* > pg.: **kussjan*

קיאַסק (*kiosk*) קיוסק > pol.: *kiosk*

קייט (*keyt*) שרשרת > d.: *Kette* > mhd.: *ketene* > ahd.: *ketina* > lat.: *catena* > i-e: **kat*

קיילעכיק (*kaylekhik*) עגול > mhd.: *kugel*

קיין (*keyn*) שום > d.: *kein*

קייסער (*kayser*) קיסר > mhd.: *keiser* > ahd.: *keisar* > lat.: *caesar*

קײַען (*kayen*) ללעוס > mhd.: *kiuwen* > ahd.: *kiuwan* > pg.: **keuwwan* > i-e: **gyeu*

קײַקלען (*kayklen*) לגלגל > mhd.: *kugelen, kegelen*

קיך (*kikh*) מטבח > mhd.: *kuke(ne)* > ahd.: *chuhhina* > pg.: **kokina* > i-e: **pekw*

קילע (*kile*) שבר > belorus.: *кіла*

קימפעט (*kimpet*) לידה > kind + bet [= ילד + מיטה]

קימל (*kiml*) קימל > mhd.: *kümel* > ahd.: *kumin, kumil* > lat.: *cuminum* > grk.: *kyminon*

קינאַ (*kino*) קולנוע > rus.: *kino* > fr.: *cinematographie* > grk.: *kinemat + graphein*

i-e: *keie > [= באַוועגן + שרײַבן]

קינאה (*kine*) > (פֿון העברעײַש) קנא ; ארמיש: קנא

קינד (*kind*) ילד \ ילדה > mhd.: kint > ahd.: kind > pg.: *kunja > i-e: *gen(e)

קינסטלער (*kinstler*) אומן > [זע: 'קונסט']

קיצלען (*kitslen*) לדגדג > mhd.: kitzeln > ahd.: kizzilon

קירבעס (*kirbes*) דלעת > mhd.: kurbiz > ahd.: kurbiz

קישקע (*kishke*) מעי > pol.: kiszka

קלאַג (*klog*) קינה, זעקע > mhd.: klage > ahd.: klagō

קלאַמער (*klamer*) סגר > mhd.: klammer

קלאַנג (*klang*) צליל > mhd.: klanc > ahd.: clanch

קלאַס (*klas*) ביתה, מעמד, סוג > pol.: klasa > lat.: clasis > i-e: *kele

קלאַפּ (*klap*) מכה > mhd.: > ahd.: cloph

קלאַץ (*klots*) בול-עץ > pol.: kloc

קלאָר (*klor*) בהיר, ברור > mhd.: klär

קלוג (*klug*) חכם > mhd.: kluoc

קלויז (*kloyz*) בית כנסת קטן > mhd.: kluse > ahd.: klusa

קלויסטער (*kloyster*) מנזר, כנסיה > mhd.: kloster > ahd.: klostar [= פֿאַרמאַכט]

קלוסקע (*kluske*) פתית בצק > pol.: kluska

קליאַטשע (*klyatshe*) סוסה > pol.: klacze

קלייבן (*klaybn*) לבחור > d.: klauben

קלייד (*kleyd*) שמלה, בגדים > d.: kleid

קליין (*keyn*) קטן > mhd.: kleine > ahd.: kleini > i-e: *glei

קלימאַט (*klimat*) > אקלים > pol. climat

קללה (*klole*) > (פֿון העברעײַש) קלל > קל [= (מאַכן) לײַכט, נידעריק]

קלעקן (klekn) להספיק > mhd.: klecken

קלערן (klern) לחשוב > d.: klären

קמיניק (kminik) כמון > (זעלבער שטאַם ווי 'קימל')

קמצן (kamtsn) > (פֿון העברעִיש) קמץ ; אַראַמ.: קמצא, קמעא.

קנאַבל (knobl) שום > mhd.: knobelouh > ahd.: cnufloch

קנאַפֿל (knafl) עקב > pol.: knaflak

קנאַקן (knakn) לפצח > d.: knacken

קנופן (knupfn) לקשור > d.: knupfen

קני (kni) ברך > mhd.: knie > ahd.: kneo > pg.: *knewa > i-e: *genu

קנייטשן (kneytshn) לקמט > mhd.: knitschen, knautschen

קנס (knas) > [פֿון העברעִיש] קנס > lat.: census

קנעטן (knetn) ללוש > d.: kneten

קנעכט (knekht) עבד > ahd./ mhd.: kneht > pg.: *knehta

קעגן (kegn) נגד > d.: gegen

קעז (kez) גבינה > mhd.: kǣse > ahd.: chasi, kasi > latin: caseus

קעלישיק (kelishik) בוסית > pol.: kieliszek

קעלנער (kelner) מלצר > pol.: kelner

קעלער (keler) מרתף > mhd.: keller > ahd.: kellarī > lat.: cellarium
וויין-קעלער : (vayn-keler) מרתף יין < קעלנער (kelner) [= אַ מאַן וואָס אַרבעט אין אַ וויין-קעלער]

קעמל (keml) גמל > mhd.: kembel, kemmel > semitish: gamal

קעמפֿן (kemfn) להילחם > mhd.: kempfen > ahd.: chamfan > lat.: campus

קעניג (kenig) מלך > mhd.: kunic > ahd.: kuning > pg.: *kuningaz > i-e: *genu

קענען (kenen) מסוגל; להכיר, לדעת > d.: kennen

קעסט (kest) החזקת חתן בבית חותנו > d.: Kost

קעסל (*kesl*) דוד > d.: Kessel

קערבל (*kerbl*) סוג מטבע > ukr.: karbovanets

קערמיש (*kermish*) יריד > pol.: kiermasz

קערן (*kern*) לטאטא > mhd.: ker(e)n > ahd.: kerian

קערן (*kern*) זרע > mhd.: kerne > ahd.: kerno > pg.: *kernan > i-e.: *ġer

קערפער (*kerper*) גוף > mhd.: korper > latin: corpus

קעשענע (*keshene*) כיס > pol.: kieszeń

קצב (*katsev*) קצב > (פֿון העברעיִש) ; אַראַמ.: קצבא

קראָ (*kro*) עורב > pol.: kruk

קראַגן (*krag*) צואר > mhd.: krage

קראַוואַט (*kravat*) עניבה > fr.: *cravate* > it.: *cravatta* > [אָ טיכל אַרום האַלדז וואָס האָבן גענוצט די סאַלדאַטן פֿון קראַאַטיע]

קראַכמאַל (*krokhmal*) עמילן > pol.: krochmal

קראָם (*krom*) חנות אוכל > pol.: kram

קראַן (*kran*) ברז > rus.: kran

קראַנץ (*krantz*) זר > mhd.: kranz > ahd.: krenz

קראַנק (*krank*) חולה > mhd.: kranc

קראַפעווע (*krapeve*) סרפד > pol.: krapiva

קראַצן (*kratsn*) לגרד > mhd.: kratzen > ahd.: chrazzon

קרבן (*korbn*) > (פֿון העברעיִש) קרבן > קרב > akad.: qarabu [= שלאַכט]

קרויַם (*kroyvim*) בני משפחה (פֿון העברעיִש) קרב > akad.: qarabu [= קומען נאָענט]

קרוג (*krug*) כד > mhd.: kruoc > ahd.: kruog

קרויט (*kroyt*) כרוב > ahd./mhd.: krut

קרוין (*kroyn*) כתר > mhd.: krone > ahd.: corona > lat.: corona > grk.: korone

קרוליק (*krulik*) \ קראָליק (*krolik*) שפּן > pol.: *królik*
 קרום (*krum*) עקום > mhd.: *krump* > ahd.: *chrump*
 קרופניק (*krupnik*) מרק גריסים > pol.: *krupnik*
 קריג (*krig*) מלחמה \ קטטה > mhd.: *kriec* > ahd.: *chreg*
 קריוודע (*krivde*) עוול > pol.: *krzywda*
 קריזיס (*krizis*) משבר > pol.: *kryzis* > lat.: *crisis*
 קריזש (*krizh*) גב תחתון > pol.: *krzyż*
 קריטיק (*kritik*) ביקורת > pol.: *krytyk* > lat.: *critic*
 קרייד (*krayd*) גיר > mhd.: *kride* > lat.: *creta*
 קרייז (*krayz*) חוג, מעגל > ahd./mhd.: *kreiz*
 קריכן (*krikhn*) לטפס, לדחול > d.: *kriechen*
 קריפ (*krip*) שמיר > ukr.: *krip*
 קרעדענץ (*kredents*) ארון לכלים > it.: *credenza* > lat.: *credere*
 קרעטשמע (*kretshme*) בית מרחץ > pol.: *karczma*
 קרעכצן (*krechtsn*) לגנוח > d.: *krächzen*
 קרעלן (*kreln*) מחרוזת > fr.: *coral* ???
 קרעפל (*krepl*) כיסון > pol.: *krapel, krepl*
 קשיא (*kashe*) קושיה > (פֿון העברעִיש) > קשה [= שווער, אַ שווערע פֿראַגע]

ר

pol.: *róg* > רֶאָג (*rog*) פינת רחוב

pol.: *rogatka* > רֶאָגֶטקע (*rogatke*) קלע

czech: *robota* = עבודה > רֶאָבֶט (*robot*) רובוט

i-e:* *roto* > ahd.: *rad* > mhd.: *rat* > רֶאָד (*rod*) גלגל

pol.: *radziwilka* > רֶאָדזיווילקע (*rodzivilke*) מעיל רחב

pol.: *rower* > רֶאָווער (*rover*) אופניים

רֶאָזמאַרין (*rozmarin*) רוזמרין > רויז + מאַריאַ

czech: *hrozinka* > רֶאָזשינקע (*rozhinke*) צימוק

ahd./mhd.: *rat* > רֶאָט (*rat*) מועצה

pol.: *ratować* > רֶאָטעווען (*rateven*) להציל

fr.: *rayon* > רֶאָיאָן (*rayon*) אזור

mhd.: *rolle, rulle* > רֶאָלע (*role*) תפקיד

d.: *Rahm* > רֶאָם (*ram*) מסגרת

רֶאָמאַן (*roman*) רומן > [= אַ דערציילונג אין דער רֶאָמאַנישע שפּראַך]

d.: *raumen* > רֶאָמען (*ramen*) לנקות

pol.: *rząd* > רֶאָנד (*rond*) שורה

pol.: *rak* > רֶאָק (*rak*) סרטן

eng.: *rocket* > d.: *Rakete* > רֶאָקעטע (*rakete*) טיל

pol.: *rakietka* > רֶאָקעטקע (*raketke*) מחבט (טעניס)

רֶבֿ (*rov*) > (פֿון העברעיִש) > akad.: *rabu* [= אָנפֿירער, שער]

רֶדֿיפֿה (*redife*) > (פֿון העברעיִש) רדף ; אַראַמ.: רדף [= פֿאַנגען, נאַכלויפֿן]

lat.: > it.: **rubrica** > mhd.: **rubrik(e)** > **רובריק** (*rubrik*) עמוד בטבלה, או בעיתון, כותרת
[*rubric* = רויט]

i-e: ***re** > ahd.: **ruodar** > mhd.: **ruoder** > **רודער** (*ruder*) הגה

רווח (*reyvah*) > (פֿון העברעיש) **רוח** [= פראָפֿיט]; אַראַמ.: **רוּחָא** [=רוים, פלאַץ]

רוח (*riḥ*) **שד** > (פֿון העברעיש) **רוח**; אַראַמ.: **רוּחָא** [= ווינט, גייסט]

mhd.: **ruote** > **רוט** (*rut*) **זרד, שבט**

pol.: **roj** ? > **רוי** (*roy*) **לא מבושל**

i-e: ***vrDOS** > altpersish: ***varda** > ahd.: **rosa** > mhd.: **rose** > **רויז** (*royz*) **ורד**

i-e: ***reudh** > pg.: ***rauthaz** > ahd./mhd.: **rot** > **רויט** (*royt*) **אדום**

pg.: ***raukiz** > ahd.: **rouh** > mhd.: **rouch** > **רויך** (*roykh*) **עשן**

ahd./mhd.: **rum** > **רוים** (*roym*) **חלל**

ahd.: **ruowa** > mhd.: **ruo** > **רויך** (*ruik*) **שקט, שלו**

pol.: **rydel** > **רידל** (*ridl*) **את**

lat.: **rota, rotunda** > fr.: **ronde** > mhd.: **runt** > **רונד** (*rund*) **עגול**

ahd.: **ruofan** > mhd.: **ruofen** > **רופן** (*rufn*) **לקרוא**

ahd.: **ruki** > mhd.: **rück** > **רוקן** (*rukn*) **להיזר**

ahd.: **rucchen** > mhd.: **rücken** > **רוקן** (*rukn*) **גב**

[*rahmones* = רחמים] > (פֿון העברעיש) **רחמים** > akad.: **remu** > **רחמנות** (*rahmones*)

ahd.: **riso** > mhd.: **rise** > **ריז** (*riz*) **ענק**

d.: **risiko** > **ריזיקע** (*rizike*) **סיכון**

ריח (*reyah*) > (פֿון העברעיש); אַראַמ.: **ריחא**

i-e: ***sker** > pg.: ***hringaz** > ahd.: **(h)ring** > mhd.: **rinc** > **רינג** (*ring*) **טבעת**

ahd.: **riban** > mhd.: **riben** > **רייבן** (*raybn*) **לגוד, לשפשף**

ahd.: **reisa** > mhd.: **reise** > **רייזע** (*rayze*) **נסיעה**

ahd.: **ritan** > mhd.: **riten** > **רייטן** (*raytn*) **לרכוב**

i-e: *reg > latin: rex > ahd.: rihhi > mhd.: rich[e] > רִיךְ (raykh) עשיר
 ahd.: reini > mhd.: reine > רִיין (reyn) נקי
 ahd.: rizan > mhd.: rizen > רִיזן (raysn) לקרוע, לקטוף
 pg.: *ripijaz > ahd.: rifi > mhd.: rife > רִיף (rayf) בשל
 ahd.: reizzen > mhd.: reizen > רִיזן (reytsn) להיתגרות
 ahd./mhd.: rihten > רִיכטונג (rikhtung) כיוון
 pg.: *rehtaz ahd.: rihtig > mhd.: rihtec > רִיכטיק (rikhtik) נכון
 d.: richtn > רִיכטן זיך (rikhtn zikh) לצפות
 i-e: *reu > ahd.: riomo > mhd.: rieme > רִימען (rimen) מושכות, רסן
 mhd.: rinnen > רִינען (rinen) לנזול, לדלוף
 ahd.: ruoren > mhd.: rüeren > רִירן (rirn) לגעת
 i-e: *ker > ahd.: ruoren > mhd.: rüeren > רִירן (rirn) להזיז
 pol.: reakcja > רעאַקציע (reaktsye) תגובה
 lat.: regere > d.: Regierung > רעגירונג (regirung) ממשלה
 i-e: *reg > pg.: *regna > ahd.: regan > mhd.: regen > רעגן (regn) גשם
 pol.: redaktor > רעדאַקטאָר (redaktor) עורך
 ahd.: redian > mhd.: reden > רעדן (redn) לדבר
 pol.: rewolucja > רעוואָלוציע (revolutsye) מהפכה
 grk.: rheuma > lat.: rheumatismus > pol.: reumatyzm > רעוומאַטיזם (revmatizm) שגרון
 pol.: rzeźnik > רעזניק (reznik) קצב (זע: 'קצב')
 lat.: re+ servare > pol.: rezerwa > רעזערוו (rezerv) מלאי
 fr.: regisseur > rus.: режиссер (rezhisser) > רעזשיסאָר (rezhisor) במאי
 ahd.: ratih > mhd.: retich > רעטעך (retekh) צנן
 mhd.: rætsel > רעטעניש (retenish) חידה, תעלומה

רעכט (*rekht*) זכות > ahd./mhd: *reht* > pg.: **rehtan* > i-e: **reg*
 רעכט (*rekht*) ימין > ahd./mhd: *reht* > pg.: **rehtan* > i-e: **reg*
 רעכענען (*rekhenen*) לחשב > mhd.: *rechen* > ahd.: *rehhan*
 רעליגיע (*religye*) דת > pol.: *religia* > fr.: *religion* > lat.: *re+ legere*
 רעמאָנט (*remont*) שיפוצים > pol.: *remonte* > fr.: *re+ monter*
 רעניצער (*renitser*) רנו > alt nordish: *hreinn + dyr=* החיה וואָס לויפֿט > pg.: **renn*
 רעפעטיציע (*repetitsye*) חזרה > fr./ d. : *repetition* > lat.: *re+ petere*
 רעצעפט (*retsept*) מרשם > rus.: *рецепт (retsept)* > lat.: *receptio*
 רעקאָמענדירן (*rekomendirn*) להמליץ > rus.: *rekomendovat* > lat.: *re+ commendare*
 רעקל (*rekl*) מעיל קצר, ז'קט > דימינוטיוו פֿון 'ראָק' > ahd./mhd.: *roc*
 רעשט (*resht*) עודף > pol.: *reszta*
 רעשעטע (*reshete*) נפה > pol.: *rszszoto*
 רפואה (*refue*) תרופה > (פֿון העברעיִש) רפא [= היילן] ; אַראַמ.: רפא
 רשימה (*reshime*) > (פֿון העברעיִש) רשם [= פֿאַרשרײַבן] ; אַראַמ.: רשם
 רשע (*roshe*) > (פֿון העברעיִש) רשע [= זײַן שלעכט] ; אַראַמ.: רשע

ש

- שָׂדֶן (*shod*) נֶזֶק > mhd.: *schade* > ahd.: *scado*
- שָׂטֶן (*shotn*) צל > mhd.: *schate[we]* > ahd.: *scato* > pg.: **skadwaz* > i-e: **skoto*
- שָׂךְ, שָׂךְ (*shakh*) שח > mhd.: *schach* > pers.: *shah* [=מלך]
- שָׂכְטֶע (*shakhte*) מְכַרָּה > mhd.: *schacht*
- שָׂל , שָׂאָלִיק (*shal, shalik*) צִעִיף > eng.: *shawl* > pers.: *shal*
- שָׂלַל, שָׂאָלֶעכֶץ (*shol*) קְלִיפָּה > mhd.: *schal[e]* > ahd.: *scala* > pg.: **skaljo* > i-e: **skel*
- שָׂאָלֶט \ סָאָלֶט (*salat*) סַלַּט > mhd.: *salat* > it.: *insalata* > lat.: *sal* = זָאָלֶץ
- שָׂאָלווע (*shalve*) מְרוּוּה > pol.: *szalwia*
- שָׂאָמפּאַניער (*shampanyer*) שְׂמִפְנִיָּה (יין) > fr.: *Champagne* > fr.: *champ* [=פֶּעֶלד]
 (וויין פֿון דער פּראָווינץ שָׂאָמפּאַניע אין פֿראַנקרײַך)
- שָׂאָנְדֶע (*shand[e]*) בּוּשָׁה > mhd.: *schande* > ahd.: *scanta*
- שָׂאָנס (*shans*) סִיכּוּי, מִזַּל > mhd.: *schanze* > alt fr.: *cheance*
- שָׂאָנֶץ (*shants*) תַּעֲלָה > d.: *Schanze*
- שָׂאָנֶק (*shank*) אָרֹן > mhd.: *schranc* > ahd.: *scranc*
- שָׂאָס (*shos*) יִרְיָה > mhd.: *schoz* > ahd.: *scoz* > pg.: **skutan* > i-e: **skeud*
- שָׂאָסִי (*shosey*) כּבִּישׁ > rus.: *wocce* (*shosse*) > fr.: *chaussee*
- שָׂאָף (*shof*) כּבֶּשׂ > mhd.: *schaf* > ahd.: *scaf* > pg.: **skaepan*
- שָׂאָפִיר (*shafir*) אָבֶן סַפִּיר > (פֿון הֶעֱבֵרְעִישׁ) סַפִּיר > אַלט אינדיש: *sani-priyam* [= טײַער פֿאַר *Sani* - 'סאַני' איז דער נאָמען פֿון פּלאַנעט סאַטורן –שבתאי]
- שָׂאָפֶן (*shafn*) לִיצוֹר > mhd.: *schaffen*
- שָׂאָפֶע (*shafe*) אָרֹן > pol.: *szafa*
- שָׂאָפֶער (*shofer*) נֶהֱגָה > fr.: *chauffeur* (= דער וואָס הײַצט די מאָשין: fr.: *chau* [= הײַס])

שאצן (*shatsn*) להעריך > mhd.: *scha(t)z* > ahd.: *scaz*
 שאַקאַלאַד (*shokolad*) שוקולד > fr.: *chocolat* > sp.: *chocolate* > aztek.: *chocolatl*
 שאַקלען (*shoklen*) להתנענע > d.: *schauckelen*
 שאַרן (*sharn*) לגרוף > mhd.: *scharren*
 שאַרף (*sharf*) חד > mhd.: *scharf* > ahd.: *scarf* > pg.: **skarpaz* > i-e: **[s]ker*
 שבועה (*shvue*) > (פֿון העברעיִש) **שבע=7** [= פֿאַרבונדן זיך מיט 7 פֿליכטונגען ???]
 שבט (*sheyvet*) > (פֿון העברעיִש) ; akad.: *shabbitu* [= שטעקן] ; [= שטאַם]
 שבט (*shvat*) חודש שבט > akad.: *shabatu*
 שבת (*shabes*) > (פֿון העברעיִש) ; akad.: *shabatu* [=רוען, אויפֿהערן]
 שדכן (*shadkhn*) > (פֿון העברעיִש) **שדך** ; אַראַמ.: **שדוך** [= באַרויִקן] ; [= אונטערהאַנדלען]
 שוואַגער (*shvoger*) גיס > mhd.: *swäger* > ahd.: *suagur*
 שוואַך (*shvakh*) חלש > mhd.: *swach*
 שוואַלב (*shvalb*) סנונית > mhd.: *swalwe, swalbe* > ahd.: *swal(a)wa* > pg.: **swalwon*
 שוואַם (*shvom*) ספוג > ahd./mhd.: *swamm, swamp*
 שוואַן (*shvan*) ברבור > ahd. / mhd.: *swan* > i-e: **suen* > pg.: **swanaz*
 שוואַנגער (*shvanger*) בהריון > mhd.: *swanger* > ahd.: *swangar*
 שוואַרץ (*shvarts*) שחור > ahd. / mhd.: *swarz* > pg.: **swartaz* > i-e: **sword*
 שוויגער (*shviger*) חמות > mhd.: *swiger* > ahd.: *swigar*
 שווייגן (*shvaygn*) לשותוק > ahd./ mhd.: *swigen*
 שווייס (*shveys*) זיעה > mhd.: *switzen* > ahd.: *swizzen* > pg.: **sweid* > i-e: **swaitaz*
 שווימען (*shvimen*) לשחות > mhd.: *swimmen* > ahd.: *swimman* > pg.: **swimjan* > i-e: **swem*
 שווינדל (*shvindl*) הונאה, רמאות > mhd.: *swinden* > ahd.: *swintan*
 (שטאַמט אָפֿשן פֿון ייִדיש 'שווינדלט אין די אויגן')
 שווינקע (*shvinke*) חזרת (מחלה) > pol.: *świnka* [= שטאַמט פֿון 'שוויינ' = חזיר]

ahd.: **sweval** > mhd.: **swevel, swebel** > **שוועבל** (*shvebl*) **גופרית**
 ahd./mhd.: **sweben** > **שוועבן** (*shvebn*) **לרחף**
 mhd.: **swægerinne** > **שוועגערין** (*shvegerin*) **גיסה**
 ahd.: **swelli** > mhd.: **swelle** > **שוועל** (*shvel*) **מפתן**
 ahd./mhd.: **swenken** > **שווענקען** (*shvenken*) **לשטופ**
 i-e: ***suesor** > pg.: **swestr** > ahd. / mhd.: **swester** > **שוועסטער** (*shvester*) **אחות**
 ahd.: **swar(i)** > mhd.: **swære** > **שווער** (*shver*) **קשה**
 ahd.: **swar(i)** > mhd.: **swære** > **שווער** (*shver*) **בדד**
 ahd.: **swehur** > mhd.: **sweher** > **שווער** (*shver*) **חם**
 i-e: ***swer** > pg.: ***swarthu** > ahd. / mhd.: **swert** > **שווערד** (*shverd*) **חרב**
 > pg.: ***swerjanan** > ahd.: **swerien** > mhd.: **swern** > **שווערן** (*shvern*) **להישבע**
 i-e: ***swer** >
 [געבן] akad.: **shuhuzu** > **שוחד** (*shoyxed*) (פֿון העברעיש) **שחד**
 [שעכטן] akad.: **shahatu** > **שוחט** (*shoyhet*) (פֿון העברעיש) **שחט**
 i-e: ***skei** > ahd.: **sciba** > mhd.: **schibe** > **שויב** (*shoyb*) **זכוכית**
 ahd.: **scum** > mhd.: **schum** > **שוים** (*shoym*) **קצף**
 ahd.: **scono** > mhd.: **schon(e)** > **שוין** (*shoyne*) **כבר**
 i-e: ***skeu** > pg.: ***skokhaz** > ahd.: **scuoh** > mhd.: **schuoch** > **שוך** (*shukh*) **נעל**
שול (*shul*) **בית כנסת** [זע: שולע]
 latin: **schola** > ahd.: **scuola** > mhd.: **schuol[e]** > **שול(ע)** (*shul[e]*) **בית ספר**
 ahd.: **sculda** > mhd.: **schult, schulde** > **שולד** (*shuld*) **אשמה**
 lat.: **sutor** > ahd.: **sutari** > mhd.: > **שוסטער** (*shuster*) **סנדלר**
 pg.: ***skublo** > ahd.: **scuvala** > mhd.: **schuvel** > **שוּפֿל** (*shufl*) **את חפירה**
 d.: **schublade** > pol.: **szuflada** > **שוּפֿלאָד** (*shuflod*) **מגירה**
 ahd.: **scuzz[i]o** > mhd.: **schutze** > **שוץ** (*shuts*) **הגנה**

שורה (*shure*) > (פֿון העברע'יש) > ???
 שושקען (*shushken*) להתלחש > rus.: **shushukat**
 שותף (*shutef*) > (פֿון העברע'יש) שותף ; akad.: **shutapu**
 שטאַט (*shtat*) מדינה > d.: **Staat** > lat.: **stare**
 שטאַט (*shtot*) עיר > ahd. / mhd.: **stat**
 שטאַך (*shtokh*) דקירה > mhd.: **stechen** > ahd.: **stehhan** > i-e: ***[s]teg**
 שטאַל (*shtal*) פלדה > mhd.: **stal** > ahd.: **stahal** > pg.: ***stajlijan** > i-e: ***stak**
 שטאַלץ (*shtolts*) גאה, גאוה > mhd.: **stolz**
 שטאַם (*shtam*) גזע, מקור > ahd. / mhd.: **stam** > pg.: ***stamniz** > i-e: ***sta**
 שטאַמלען (*shtamlen*) לגמגם > mhd.: **stamelen** > ahd.: **stam[m]alon** > pg.: ***stamro**
 שטאַף (*shtof*) בד, אריג > alt fr.: **estoffe**
 שטאַפֿעט (*shtafet*) דוור לרואר מהיר > ital.: **staffeta**
 שטאַק (*shtok*) קומה > ahd. / mhd.: **stoc**
 שטאַרבן (*shtarbn*) למות > mhd.: **sterban** > ahd.: **starban** > pg.: ***sterbana**
 שטאַרק (*shtark*) חזק > mhd.: **stark** > ahd.: **star[a]ch** > pg.: ***starka** > i-e: ***ster**
 שטוב (*shtub*) בית, חדר > mhd.: **stube** > ahd.: **stuba**
 שטודירן (*shtudirn*) ללמוד > d.: **studieren** > lat.: **studere**
 שטויב (*shtoyb*) אבק > ahd. / mhd.: **stoup**
 שטול (*shtul*) כיסא > ahd. / mhd.: **stuol**
 שטום (*shtum*) אילם > ahd. / mhd.: **stum**
 שטופן (*shtupn*) לדחוף > ahd.: **supfen** > ahd.: **sciopan**
 שטורעם (*shturem*) סערה > mhd.: **sturm** > ahd. / mhd.: **sturm** > pg.: ***sturmaz** > i-e: ***stur-mo**
 שטורקאַץ (*shturkats*) לפיד > eng.: **torch** > fr.: **torch** > [זע: 'פֿאַקל']
 שטח (*sheytah*) > (פֿון העברע'יש) שטח ; אַראַמ.: שטח

ital. **stivale** > ahd./mhd.: **stival** > שטיוול (*shtivl*) מגף
 pol.: **stóg** > שטייג (*shtayg*) כלוב
 mhd.: **steic** > שטייגער (*shteyger*) אופן
 i-e: ***sta** > pg.: ***stana** > ahd.: **stan** > mhd.: **sten** > שטיין (*shteyn*) לעמוד
 i-e: ***stoi - no** > pg.: ***stainaz** > ahd./ mhd.: **stein** > שטיין (*shteyn*) אבן
 ahd.: **stiura** > mhd.: **stiure** > שטייער (*shtayer*) מס
 ahd.: **steft** > mhd.: **stift** > **steif** > שטייף (*shtayf*) קשיח
 i-e: ***stel** > pg.: ***stilli** > ahd.: **stilli** > mhd.: **stille** > שטיל (*shtil*) שקט
 ahd.: **stimma** > mhd.: **stimme** > שטים (*shtim*) קול
 ahd.: **stimma** > mhd.: **stimme** > שטימונג (*shtimung*) מצב-רוח
 pg.: ***stankwiz** > ahd.: **stincan** > mhd.: **stinken** > שטינק (*shtink*) סירחון
 d.: **stiften** ? > שטיפער (*shtifer*) שובב
 ahd.: **unterstuzzen** > mhd.: **understützen** > שטיצע (*shtitse*) תמיכה
 ahd.: **stucki** > mhd.: **stücke** > שטיק (*shtik*) חתיכה
 ahd./ mhd.: **sticken** > שטיקן (*shtikn*) לחנוק
 d.: **stellen** > שטעלן (*shteln*) להעמיד
 d.: **stellen** > שטעלע (*shtele*) משרה
 d.: **Stempel** > שטעמפל (*shtempl*) חותמת
 d.: **ständig** > שטענדיק (*shtendik*) תמיד, קבוע
 d.: **Stöpsel** > שטעפסל (*shtepsel*) שקע, תקע
 ahd./mhd.: **stoc** > שטעקן (*shtekn*) מקל
 'שטיקן' + 'שטאָף' > שטיקשטאָף (*shtikshtof*) חנקן
 i-e: ***ster** > pg.: ***sternan** > ahd.: **sterno** > mhd.: **stern[e]** > שטערן (*shtern*) כובב
 d.: **stören** > שטערן (*shtern*) להפריע

שטרַאל (*shtral*) קרן אור > d.: Strahl
 שטרַאם (*shtrom*) זרם > d.: Strieme
 שטרַאף (*shtrof*) עונש > d.: Strafe
 שטרוי (*shtroy*) קש > mhd.: stro > ahd.: strao > pg.: *straw > i-e: *stere
 שטריימל (*shtreym*) קובע עטור פרווה > d.: Streim ?
 שטרייִקן (*shtraykn*) לשבות > d.: Streik
 שטריק (*shtrik*) חבל > ahd./mhd.: stric
 שטריקן (*shtrikn*) לסרוג > ahd./mhd.: stric
 שטרעבן (*shtrebn*) לשאוף > d.: streben
 שטרענג (*shtreng*) מחמיר > d.: streng
 שיטן (*shitn*) לשפוך, לזרות > d.: schütten
 שיטער (*shiter*) דליל > d.: schiter
 שייגעץ (*sheygets*) נער לא יהודי > (פֿון העברעיִש) שקוץ > שקץ ; akad.: shaqṣu [= שלעכטקייט]
 שייך (*shayekh*) > (פֿון העברעיִש) שייך > אַראַמ.: שייך > ???
 שיינ (*sheyn*) יפה > d.: schön
 שײַער (*shayer*) אסם > mhd.: schiur[e] > ahd.: sciura > i-e: *[s]keu
 שיכור (*shiker*) שיכור > (פֿון העברעיִש) שכר ; akad.: shikaru [=שטאַרקער געטראַנק]
 שיכט (*shikht*) שכבה > d.: Schicht
 שילד (*shild*) מגן > mhd.: schilt > ahd.: scilt > pg.: *skelduz > i-e: *skel
 שימל (*shiml*) עובש > mhd.: schimel > ahd.: scimel
 שינע (*shine*) מסילת ברזל > pol.: szyny
 שינקע (*shinke*) בשר חזיר > pol.: szynka
 שיסל (*shisl*) קערה > mhd.: schüzzel(e) > ahd.: sxuzzila
 שיסן (*shisn*) לירות > mhd.: schiezen > ahd.: sciozan > pg.: *skeutanan > i-e: *[s]keu

שיער ניט (*shier nit*) כמעט > mhd.: *schier*
 שיף (*shif*) אוניה > mhd.: *schif* > ahd.: *scif* > gp.: **skipa* > i-e: **skei*
 שיקאָנירן (*shikonirn*) לרמות, להובות > d.: *schikane* > fr.: *chicane*
 שיקזאַל (*shikzal*) גורל > d.: *Schicksal*
 שיקן (*shikn*) לשלוח > mhd.: *schicken*
 שיקסע (*shikse*) נערה לא יהודיה > [זע 'שייגעץ']
 שירעם (*shirem*) מטרייה > mhd.: *scher* > ahd.: *scirm*
 שישקע (*shishke*) איצטרובל > slav.: *shishka*
 שכן (*shokhn*) > (פֿון העברעִיש) שכן ; akad.: *shakanu, mashkanu*
 שלאָגן (*shlogn*) להרביץ > mhd.: *slahen* > ahd.: *slahan*
 שלאַכט (*shlakht*) קרב > mhd.: *slaht[e]* > ahd.: *slahta*
 שלאַכטע (*shlakhte*) אצולה פולנית > pol.: *szlachta*
 שלאַנג (*shlang*) נחש > mhd.: *slange* > ahd.: *slango*
 שלאַנק (*shlank*) רזה, דק > mhd.: *slanc*
 שלאָס (*shlos*) מנעול > ahd./mhd.: *sloz*
 שלאָס (*shlos*) טירה > ahd./mhd.: *sloz*
 שלאָפֿן (*shlofn*) לישון > ahd./mhd.: *slaf* > pg.: *slepana* > i-e: *[s]leb - *[s]lab
 שלום (*sholem*) שלום > (פֿון העברעִיש) שלום ; akad.: *shalamu, shulmu* [=ווילזיין]
 שלינגען (*shlingen*) לבלוע > mhd.: *slingen* > ahd.: *slingan* > i-e: **slen-k*
 שלוקערץ (*shlukerts*) שיהוק > mhd.: *slucken*
 שליאך (*shlyakh*) דרך לא סלולה > pol.: *szlach*
 שליוז (*shliuz*) סכר > d.: *Schleuse* > fr. *écluse* > alt fr: *excluse* > lat.: *exclusa*
 שליח (*sheliah*) > (פֿון העברעִיש) > שלח > akad.: *teshlitu* [=אַרויסשיקן]
 שליטה (*shlite*) > (פֿון העברעִיש) > שלט > akad.: *shalatu* [=הערשן]

שליטן (*shlitten*) מזחלת > d.: Schlitten

שליים (*shleyim*) רירית, רפש, בוצ > ahd./mhd.: slim

שלייף (*shleyf*) רקה > ahd./mhd.: slaf

שלייף (*shleyf*) לולאה > mhd.: sloufe > ahd.: slouf

שלייפן (*schlafen*) לחדד > mhd.: slifen > ahd.: slifan > i-e: *[s]lei-

שלייקעס (*shleykes*) בריות, כתפיות > pol.: szelki

שלימזל (*shlimazl*) אומלל > ahd.: slimbi + heb.: mazi [=שלעכט]

שלינגען (*shlingen*) לבלוע > d.: schlingen

שליסל (*shlisl*) מפתח > d.: schliessen

שליסן (*shlisen*) לנעול, לסגור > d.: schliessen

שלעכט (*shlekht*) רע > ahd./mhd.: sleht

שלעפן (*shlepn*) לסחוב > mhd.: slepen

שמאַטע (*shmate*) סמרטוט > pol.: szmata

שמאַל (*shmol*) צר > ahd./mhd.: smal > pg.: *smal > i-e: *smelo

שמאַלץ (*shmalts*) שומן > d.: Schmalz

שמוגלען (*shmuglen*) להבריח > d.: schmuggeln > pg.: *smuganan

שמועס (*shmues*) שיחה > (פון העברע'יש) > שמע > akad.: shemu [=הערן]

שמוץ (*shmuts*) לכלוך > mhd.: smuz > pg.: *smutt

שמיד (*shmid*) נפח > mhd.: smit > ahd.: smid > pg.: *smithaz > i-e: *smei

שמיכל (*shmeykhl*) חיוך > mhd.: smeichen > pg.: *smil > i-e: *smei

שמינקע (*shminke*) איפור, אודם > mhd.: smicke > sminke

שמיץ (*shmits*) הצלפה > שמייסן = smizen > mhd.: smizen > ahd.: [bi]smizan

שמירן (*shmirn*) למרוח > mhd.: smir(we)n > ahd.: smirwen > pg.: *smerwjan > i-e: *smeru

שמעלצן (*shmeltsn*) להתיך > mhd.: *smelzen* > ahd.: *smelzan* > pg.: **smelt* > i-e: **mel*

שמעקן (*shmekn*) להריח > mhd.: *smecken* > ahd.: *smacan* > pg.: **smakka*

שמש (*shames*) > [פֿון העברע'יש] שמש [=דינען, זיין נוצלעך]

שנאָבל (*shnobl*) מקור של עוף > mhd.: *snabel* > ahd.: *snabul*

שנאָרער (*shnorer*) מקבץ נדבות > mhd.: *snurren*

שנור¹ (*shnur*) שרוך > ahd./mhd.: *snuor*

שנור² (*shnur*) כלה, אשת הבן > mhd.: *snuor*

שניטקע (*shnitke*) כריך, סנדויץ' > english: *sandwich* (דזשאַן מאָנטאָגו, לאָרד סאַנדוויטש, בייַם שפילן קאָרטן, האָט ער געגעסן קאַלט פֿלייש צווישן צוויי פענעצן ברויט - דער נאָמען שטאַמט פֿון ענגליש: *Sandwicae* = זאַמדיקער פאָרט, האַנדלס צענטער)

שניי (*shney*) שלג > mhd.: *sne* > ahd.: *sneo* > pg.: **snaiwaz* > i-e: **sneigh*

שניידן (*shnaydn*) לחתוך, לגזור > mhd.: *sniden* > ahd.: *snidan*

שניידער (*shnayder*) חייט [זע: 'שניידן']

שניפס (*shnips*) עניבה > d.: *Schnips* (זע: 'קראָוואַט')

שניצן (*shnitsn*) לחדד > mhd.: *snitzen* > ahd.: *snizzan*

שנעל (*shnel*) מהר > ahd./mhd.: *snel*

שנעק (*shnek*) שבלול > mhd.: *snecke, snecko* > ahd.: *snahhan* > pg.: **sneg* > i-e: **sneg* > **snagila*

שעה (*sho*) > [פֿון העברע'יש]

שעכטן (*shekhtn*) לשחוט > [פֿון העברע'יש]???

שעמען זיך (*shemen zikh*) להתביש > d.: *schämen*

שענק (*shenk*) בית מרח > mhd.: *schanc*

שענקען (*shenken*) לתת מתנה > d.: *schencken*

שעפטשען (*sheptshen*) ללחוש > pol.: *szeptac*

שעפס (*sheps*) בבש > mhd.: *schaf* > ahd.: *scaf* > pg.: **skæpan*

שעף (*shef*) מפקד, בוס > fr.: *chef* > lat.: *captum*

שער (*sher*) מספריים > mhd.: *schære* > ahd.: *scar* > pg.: **skero* > i-e: **sker*

שפּאָטן (*shpotn*) ללעג > mhd.: *spotten* > ahd.: *spotton*

שפּאַן (*shpan*) משר > ahd./mhd.: *span* > pg.: **spannan* > i-e: **spen*

שפּאַנונג (*shpanung*) מתח > d.: *spannen*

שפּאַניע (*shpanye*) ספרד > semit./hebr.: *shafan* [= לאַנד פֿון שפּנים, קרוליקעס] ; אויף
העברעיש און אַראַמעיש האָט מען עס גערופֿן "אספּמיה" און "אספּמיה" אַ לעגענדאַרער לאַנד אין
ווייטן מערבֿ פֿון גרויסן ים, צוזאַמען מיט גאַליא, רוימישע קאַלאַניעס. [לשון חז"ל]

שפּאַס (*shpas*) הילצה, בדיחה > d.: *Spass* > it.: *spasso*

שפּאַצירן (*shpatsirn*) לטייל > mhd.: *spazieren, spacieren* > it.: *spaziare* > lat.: *spatiari*

שפּאַקולן (*shpakuln*) משקפיים > alt fr.: *spectacle* > lat.: *spectare* > i-e: > **spek*

שפּאָר (*shpor*) דורבן > mhd.: *spor(e)* > ahd.: *sporo* > pg.: **spuron* > i-e: **spere*

שפּאַרבער (*shparber*) דרור > mhd.: *sperwer* > ahd.: *sparwari* > pg.: **spor-wo* > i-e: **sper-wo* > **sparwan*

שפּאָרן (*shporn*) לחסוך < mhd.: *sparn* > ahd.: *sparen* > i-e: **sp(h)e(i)*

שפּאַרע (*shpare*) סדק > ahd./mhd.: *spalt* > i-e: **[s]pa[h]el*

שפּול (*shpul*) סליל > mhd.: *spuol[e]* > ahd.: *spuolo, spuola* > pg.: **spolon* > i-e: **spel*

שפּור (*shpur*) עקב > mhd.: *spur* > ahd.: *spor* > i-e: **sp[h]er[e]*

שפּיגל (*shpigl*) ראי > mhd.: *spiegel* > ahd.: *spiagal* > i-e: **spek*

שפּיז (*shpiz*) חניט > mhd.: *spiez* > ahd.: *spioz*

שפּיטאַל (*shpitol*) בית חולים > mhd.: *spital* > alt fr.: *hospital* > lat.: *hospitalis*
(האַספּיטאַל האָט באַדייט אויף לאַטיין: 'געסט הויז' און פֿון דעם שטאַמט דאָס וואָרט 'האַטעל')

שפּיז (*shpayz*) מזון > mhd.: *spise* > ahd.: *spisa* > lat.: *expensa* > *spensa*

שפּייען (*shpayen*) לירוק > ahd.: *speien*

שפּיל (*shpil*) משחק > ahd./mhd.: *spil*

שפּילקע (*shpilke*) סיכה > pol.: *szpilka*

i-e: *spen > ahd.: spinna > mhd.: spinne > שפין (shpin) עביש
 > sp.: espinaca > it.: spinace > mhd.: spinat > תרד (shpinat) (שטאמט פון 'היספאהאן', שפאניע) arab./pers.: isfanah
 ahd.: spin[n]ala > mhd.: spinnel > פלך (shpindl) שפינדל
 i-e: *[s]p[h]e > ahd.: spizzi > mhd.: spiz > קצה (shpits) שפיץ
 ahd.: spizza > mhd.: spitze > תחרה (shpitsn) שפיצן
 d.: spüren > להרגיש (shpirn) שפירן
 ahd.: spati > mhd.: spæte > מאוחר (shpet) שפעט
 > pg.: *spreka > ahd.: sprähha > mhd.: spräche > שפאך, לשון (shprakh) שפראך
 i-e: *spreg >
 i-e: *sper > pg.: *sprut > ahd.: sprioza > mhd.: spriezen > נבט (shprots) שפראץ
 > pg.: *sprengan > ahd.: springan > mhd.: springen > לקפוץ (shpringen) שפרינגען
 i-e: *sperg >
 mhd.: sprützen > להזריק, להתיז (shpitsn) שפריצן
 rus.: shkaf ??? > סוסה (shkafe) שקאפע
 it.: scarpe > pol.: szkarpetka > גרב קצר (shkarpetke) שקארפעטקע
 lat.: sclavus > mhd.: slave, sclave > עבד (shklaf) שקלאף
 pol.: szkrab > סמרטוט (shkrab) שקראב
 mhd.: schram(me) > צלקת (shram) שראם
 alt fr.: escroue > fr.: ecrou > mhd.: schrube > בורג (shroyf) שרויף
 lat.: scribere > ahd.: scriban > mhd.: schriben > לכתוב (shraybn) שרייבן
 ahd.: scrian > mhd.: schrien > לצעוק (shrayen) שרייען
 d.: Schreck > פחד (shrek) שרעק

ש

שונא (*soyne*) **אויב** > (פון העברע'יש) > **שנא** [= האסן]

שטן (*sotn*) > (פון העברע'יש) ; אראמ.: **סטנא**; עטיאפ.: **shaytan** [= טייזל]

שימחה (*simkhe*) > (פון העברע'יש) > **שמח** ; akad.: **shamahu** [= בליען]

שינאה (*sine*) > (פון העברע'יש) > **שנא** [= האסן]

שכל (*seykhl*) > (פון העברע'יש) ; akad.: **shiklu** [= קלוג]

שר (*sar*) > (פון העברע'יש) > **שרר** ; akad.: **sharru** [= קעניג]

שרפה (*sreyfe*) > (פון העברע'יש) **שרף** ; akad.: **sharapu** [= ברענען]

שררה (*srore*) > (פון העברע'יש) > **שרר** > [=שטארק] **שרר** ; akad.: **sharru** [= קעניג]

ת

- תאוה** (*tayve*) **תאוה** > (פון העברע'יש) > **אוה** [= לוסט, ליידנשאפט]
- תבואה** (*tvue*) **תבואה** > (פון העברע'יש) > **בוא** [= ברענגען, פראדוצירן; א פעלד פראדוקט]
- תהום** (*tom*) **תהום** > (פון העברע'יש) > **tiamtu** akad.: [= ים]; **tiamat** akad.: [= ים-מאנסטער]
- תהילים** (*tehilim*) **תהילים** > (פון העברע'יש) > **הלל** [= לויבן]
- תורה** (*toyre*) **תורה** > (פון העברע'יש) > **הורה** [= געלערנט]
- תחום** (*txum*) **תחום** > (פון העברע'יש) > **taḥumu** akad.: [= גרענעץ]
- תחילת** (*txiles*) **התחלה של** > (פון העברע'יש) > **תחל** [= אנהייב]
- תחינה** (*txine*) **תחינה** > (פון העברע'יש) > **?** [= בקשה צו גאט]
- תיבה** (*teyve*) **תיבה** > (פון העברע'יש) > **תבה** > **tbt** egypt.: [= קאסטן]
- תיכף** (*teykef*) > (פון העברע'יש) > **תכף** [= נאכפאלגן באלד]
- תפלה** (*tifle*) **כנסיה** > (פון העברע'יש) > **תפל** [= אן א טעם]
- תיקון** (*tikn*) **תיקון** > (פון העברע'יש) > **תקן** [= אין ארדענונג]
- תכלית** (*takhles*) **תכלית** > (פון העברע'יש) > **כלה** [= ענדיקן]
- תכשיט** (*takhshit*) > (פון העברע'יש) > **אראמ.** **תכשיטא**
- תל** (*tel*) **תל, חורבה** > (פון העברע'יש) > **תל** > **sillu** akad.: > **dul** sumer.: [= בערגל, ברוסט פון א פרוי]
- תלין** (*talyen*) **תלין** > (פון העברע'יש) > **תלה** [= הענגען]
- תלמיד** (*talmed*) **תלמיד** > (פון העברע'יש) > **tilmedu** akad.: > **lamadu** akad.: [= לערנען]
- תם** (*tam*) **טיפש** > (פון העברע'יש) > **תמם** [= א פולקאמענע זאך, פערפעקט]
- תמוז** (*tamuz*) **חודש תמוז** > **Tammuz** [= נאמען פון באבילאנישן און אשורישן גאט]
- תמיד** (*tomid*) **תמיד** > (פון העברע'יש) > **קיצור פון 'תעמיד'** [= א זאך וואס שטייט ?]
- תנאים** (*tnoim*) **אירוסים** > (פון העברע'יש) > **תנאי** > **תנא** [= ווידער מאכן, דאס צווייטע מאל]
- תענית** (*tones*) **צום** > (פון העברע'יש) > **ענה** [= מאטערן, ליידן הונגער]

תפיסה (tfise) כלא > (פון העברע'יש) תפס [= כאפן; האלטן]

תרוץ (terets) תרוץ > (פון העברע'יש) > אראמ.: תרוצא > תרץ [= מאכן ריכטיק]

תקופה (tkufe) > (פון העברע'יש) תקופה > נקף [= געגאנגען ארום ; went around]

לשון קודש (העברעיש און אַראַמעיש) אין יידיש

דער "ווערטערבוך פון לשון-קודש שטאַמיקע ווערטער אין יידיש" פון יצחק נובאַרסקי, שמעון נויבערג, אליעזר נובאַרסקי און נאַטאַליע קריניצקא, ביים פאַרלאג מעדעם ביבליאטעק, פאריז 2012, אנטהאַלט אַ 500 זייטן (אומגעפֿער 9000 זוכווערטער און אויסדרוקן), יעדעס וואָרט מיט דער פֿאַנגעטיק כדי צו וויסן ווי אַזוי מען דאַרף עס זאָגן.

עטלעכע יידישע ווערטער מיט פוילישע קאָגנאַטן

אַבי, אַגרעס, אָט, אַזערע, אַזש, אײַ, אײַזל, איך, אָט, אַרבוז, באַבע, באַנקע, באַבע, באַדײַ, באַדנער, באַטשאַן/בוטשאַן, באַלקאַן, באַנקע, בולקע, בידע/בידנע, ביק, בלאָטע, בלאַנדזשקן, בלעכער, אַבצאַס, בראַט, ברעג, באַרעק, באַרשטש, דאָך, דאָליבוג, דאָברע, דורען, דושן, דזיעגעץ, דיניע, דיזש, דנאָ, דעמב, דאָמב, דראַב, האַטשעק, ווױען/וואַיען, וויגאַדע, וואַיט, וויעטשערע, ווישניאַק, זאַדאַטעק, זאַראַז, זיידע, זשאַבע, זשאַווער, זשאַלאַווען/זשאַלעווען, זשע, טאַטע, טאַקע, טלומעק, טאַרבע, טשוואַק, טשיקאַווע/ציקאַווע, טשעפען, טשערעק, כאַפּ-לאַפּ, כאַפּן, כאַטש, כאַטשבי, כאַלעווע, כריין, כראַפּן, לאַטע, לאַבוס, ליולקע, לאַפע, לייץ, לעמעשקע, לאַפעטע, לאַפּטשען, מאַיאַווע, מאַיאַנטעק, מאַמעליגע, מאַרשאַלעק, מוטשען [זיך], מאַלינע, מעווע, נאַט, נעבאַך, סאַווע, סאַסנע, סאַמע, סאַמאַטאַכע, סאַק, סאַסנע, סוויניאַק, סוכאַטע, סטאַדאַלע, סטראַשען, סטרונע, סמאַרקאַטע, סמוטנע, סמיעטניק, סמאַלע, סמעטענע, ספּודניצע, סקריניע, סקריפּן, פאַלבאַנע, פאַסטריגע, פאַסאַליע, פאַרטוך, פאַרטשעפען, פאַרפּראַשן, פאַווע, פאַלאַש, פאַלקע, פאַמיילעך, פאַן, פאַסטער, פאַסטערנאַק, פאַסן, פאַרעווע, פאַרשיווע, פאַגאַדע, פאַדעשווע, פאַדפאַן, פאַדקעווע, פאַוידלע, פופּעק / פופּיק, פושקע, פאַזיוויען זיך, פאַטיקען זיך, פאַטעם, פאַטשט, פיאַווקע, פיאַטע, פיעס, פיעקעליק, פיש נאָ, פלאַכטע, פלווּט/פלאַט, פלייצע, פאַלע, פלעווע, פוסט, פאַמויניצע, פאַפּאַסן, פאַקרישקע, פאַקשיווע, פראַטשקע, פראַצע, פשוד, צי, ציבעלע, צערקווע, קאַטשקע, קאַלאַציע, קאַליע, קאַליעקע, קאַנאַרעק, קאַנטשיק, קאַפּטן, קאַפּיען, קאַפעלוש, קאַץ, קאַרש, קובקע, קוואַטירל, קוואַרט, קוילן, קוילעטש, קולאַק, קופּלעק, קלוסקע, קאַלנער, קאַמאַר, קנאַפּל, קערמיש, קעשענע, קאַפּן/קאַפען, קאַפעטע, קרול, קרופּניק, קריוודע, קראַכמאַל, קרייז, קרעטשמע, קאַרעק, קראַפעווע, ראַדזיווילקע, ראַג/רוג, ראַגאַטקע, ריבע, רעשט, רעשעטע, שאַנעווען, שאַפּע, שובעניק, שמאַטע, שניי, שעפטשען, שפּילקע, שקראַב.

א ביישפיל פון אינטערנאציאנאלע ווערטער אין יידיש.

מען קען געפינען הונדערטער און טויזנטער ווערטער וועלכע זענען אריינגעקומען אין די לעצטע יארהונדערטער.

צום ביישפיל, ווערטער וואס הייבן אן מיט אל"ף:

אָאָזיס, אַבאַזשור, אַבאַנירן, אַבאַנעמענט, אַבאַע, אַבאַרט, אַבדיקירן, אַביטוריענט, אַביעקט, אַבליגאַציע, אַבסאַלוט, אַבסאַלווענט, אַבסורד, אַבסטראַקט, אַבסטעטריקער, אַבסטרוקציע, אַבסערוואַציע, אַגאַט, אַגיטאַציע, אַגנאַסטיק, אַגענט, אַדאַפּטירן, אַדוואָקאַט, אַדווערב, אַדיוטאַנט, אַדיע, אַדיעקטיוו, אַדיקציע, אַדמיניסטראַציע, אַדמיראַל, אַדעקאַלאַן, אַדעקוואַט, אַדרעס, אַוואַנגאַרד, אַוואַל, אַוואַנטוריסט, אַוואַנסירן, אַוואַציע, אַוויאַן, אַזורפאַטאָר, אַוטאַפּיע, אַוטיליטאַריש, אַידיטאַריע, אַידיענץ, אַידיציע, אַיטאַביאַגראַפּיע, אַיטאַמאַט, אַיטאַנאַמיע, אַיטאַריזירן, אַיטאַריטעט, אַיטענטיש, אַלטימאַטום, אַוניווערס, אַוניווערסיטעט, אַוניסאַן, אַוניפֿאַרם, אַוניקום, אַוראַניום, אַורין, אַזבעסט, אַזיל, אַטאָם, אַטאַנאַמיע, אַטאַק, אַטלאַס, אַטלעט, אַטמאָספֿער, אַטעזם, אַטעליע, אַטענטאַט, אַטראַקציע, אַטריבוט, אַידעאַל, אַידעאַלאָגיע, אַידענטיטעט, אַיזאַלירן, אַילוזיע, אַילומינאַציע, אַילוסטראַציע, אַימיגראַנט, אַימפּאַטאַנט, אַימפּאַטענט, אַימפּולסיוו, אַימפּליקאַציע, אַימפּעראַטאָר, אַימפּראָוויזאַציע, אַינדוסטריע, אַינדוקציע, אַינדעקס, אַינוואַליד, אַינזשעניער, אַינטעליגענץ, אַינטענסיוו, אַינטערנאַציאָנאַל, אַינטערעס(אַנט), אַינסטינקט, אַינסטאַלאַטאָר, אַינסטיטוציע, אַינסטרוקציע, אַינספּיראַציע, אַינספּעקטאָר, אַינערציע, אַינפֿאַמיע, אַינפֿאַרמאַציע, אַינפֿוזיע, אַינפֿעקציע, אַינקאַנגיטאַ, אַינקובאַציע, אַינקוויזיציע, אַינקוואַבל, אַיקאַנע, אַיראַניע, אַלאַבאַסטער, אַלאַרעם, אַלבום/אַלבאַם, אַלטערנאַטיוו, אַליאַנס, אַליוו, אַליטעראַציע, אַלכעמיע, אַלעאנדער, אַלעגאָריע, אַלערגיע, אַלפאַבעט, אַלקאַהאָל, אַמאַטאָר, אַמאַרטיזאַציע, אַמבאַסאַדאָר, אַמבולאַנס, אַמביציע, אַמוניציע, אַמלעט, אַמנעזיע, אַמנעסטיע, אַמפּוטירן, אַמפּיביש, אַנאַכראַניזם, אַנאַלאָגיע, אַנאַליז, אַנאַניזם, אַנאַנים, אַנאַנס, אַנאַרכיע, אַנגינע, אַנעסטעסיע, אַסאַציאַציע, אַסטמע, אַסטראַאיד, אַסטראַלאָגיע, אַסטראָנאָמיע, אַסטראָנויט, אַסימילאַציע, אַסעקוראַציע, אַספּיראַנט, אַספּירין, אַספּעקט, אַספּאַלט, אַסקעט, אַעראָפּלאַן, אַפּאַזיציע, אַפּאַלאָגיע, אַפּאַסטראָף, אַפּאַטיע, אַפּאַפּלעקציע, אַפּאַראַט, אַפּאַרטוניזם, אַפּלאַדירן, אַפּליקאַציע, אַפּעטיט, אַפּעלאַציע, אַפּענדיציט, אַפּעראַציע, אַפּערע, אַפּיציעל, אַפּיצער, אַפּענסיווע, אַקוואַרעל, אַקוואַריום, אַקוואַטיוו, אַקוסטיק, אַקטאַווע, אַקטואַליטעט, אַקטיאָר, אַקטיוו, אַקטריסע, אַקסיאַם, אַקעאַן, אַקצידענט, אַקציע, אַקצענט, אַקצעפּטירן, אַקראַבאַט, אַקראַסטיק, אַראַטאַריע, אַראַבעסק, אַראַנזשירן, אַראַקל, אַרביט, אַרביטער, אַרטיקל, אַריע, אַריענט, אַריסטאָקראַט, אַריענטאַציע, אַרכאַיש, אַרכיוו, אַרכיטעקט, אַרכעאַלאָג, אַרנאַמענט, אַרסענאַל, אַרענדאַרף, אַרענע, אַרקעסטער, , אַא"וו, אַא"וו.

דער אינדא-אייראפעישער צווייג

א קארעלאציע צווישן, סלאווישע, ראמאנישע און גערמאנישע ווערטער

גערמאניש	ראמאניש	סלאוויש	יידיש
ענגליש	שפאניש	רוסיש	
Eye	Ojo	Oko	אויג
Ear	Oído	Uxo	אויער
Egg	Huevo	Yaytso	אײ
Beard	Barba	Boroda	באַרד
Brother	Fray [fr] Frère	Brat	ברודער
Horn	Cuerno	-	האַרן
Heart	Corazón	Serdse	האַרץ
Wine	Vino	Vino	וויין
Wind	Viento	Vyeter	ווינד
Salt	Sal	Sol	זאלץ
Day	Día	Dyen	טאָג
Daughter	-	Doch	טאכטער
Tea	Té	Chay	טיי
Lion	León	Lev	לייב
Mother	Madre	Mat	מוטער
Milk	Leche	Moloko	מילך
Nose	Nariz [fr] Nez	Nos	נאַז
Night	Noche	Noch	נאַכט
Name	Nombre	Imia	נאָמען
New	Nuevo	Novi	ניי
Sugar	Azúcar	Saxar	צוקער
Coffee	Café	Kofe	קאַווע
Cat	Gato	Kot	קאַץ
Camel	Camello	-	קעמל
Sister	Sor [fr] Soeur	Syostra	שוועסטער
School	Escuela	Shkola	שול
Steel	-	Stal	שטאַל
Snow	Nieve	Snyeg	שניי

די טעג פֿון דער וואָך

די געשיכטע פֿון די טעג פֿון דער וואָך אויף יידיש שפּיגלט אָפּ דעם געראַנגל וואָס איז פֿאַרגעקומען אין אייראָפּע אין די יאָרהונדערטער פֿון מיטל-אַלטער. צווישן פּאַגאַנישע אַסטראָלאָגישע טראַדיציעס און די מאָנאָטעיסטישע רעליגיעס.

די אַמאָליקע באַבילאָנישע פֿעלקער און אויך די פֿעלקער וועלכע האָבן גערעדט אינדאָ-אייראָפּישע שפּראַכן, האָבן געגלויבט אין די כּוחות פֿון די שטערן. דער דאָזיקער גלויבן האָט זיך אויסגעדרוקט אין מאָגישע ריטואַלן און מיטאָלאָגישע געשיכטעס. לויט דער מיטאָלאָגיע איז געווען אַן אידענטיטעט צווישן שטערן און געטער.

יעדער שטערן-גאָט האָט געהאַט די מאַכט צו באַשטימען דעם גורל פֿון מענטשן און פֿון גאַנצע פֿעלקער. שפורן פֿון דעם דאָזיקן גלויבן זענען ביז היינט פֿאַרבליבן ביי די וועלכע שטיצן זיך אויף האַראַסקאָפּ און אין די צוועלף אַסטראָלאָגישע מזלות פֿון זאָדיאַק.

די אַסטראָלאָגישע-אַסטראָנאָמישע אַבסערווירונגען האָבן געוויזן אַז אלע שטערן האָבן זייער באַשטימטן אָרט אין הימל איינגעזעצט ווי דימענטן אין אַ קרישטאָלענע ספֿערע וואָס דרייט זיך פֿון מזרח קיין מערבֿ. אלע, אַ חוץ זיבן: די ספּעציעלע אויסנאַם שטערן האָבן זיך אַרומשפּאַצירט אין הימל. די גריכן האָבן זיי גערופֿן : פּלאַנעטן = וואַנדערער . די שטערן, ביי די גריכן, זענען געווען: הערמעס (מערקור), אַפֿראַדיטע (ווענוס), אַרעס (מאַרס), זעאוס (יופּיטער) און כראָנאָס (סאַטורן). אויך העליאָס (די זון) און סעלעניס (די לבנה) דעמאָלט זענען זיי פֿאַררעכנט געוואָרן אַלס פּלאַנעטן.

פֿאַר יעדן פּלאַנעט-גאָט האָט מען געווינדמעט אַ ספּעציעלן טאָג אים אָפּדינען. אַזוי האָט זיך געשאַפֿן די זיבן-טאָגיקע וואָך. אין פֿאַרלויף פֿון הונדערטער יאָרן זענען פֿאַרגעסן געוואָרן די ריטואַלן און די צערעמאָניעס. פֿון דעסטוועגן, די נעמען פֿון די טעג זענען פֿאַרבליבן אין אַ סך שפּראַכן. דאָ און דאָרט זענען געווען פּרוּוון צו אָפּשאַפֿן די אַסטראָלאָגישע נעמען אָבער אַפֿילו היינט דערקענט מען גאַנץ קלאַר, די שפורן פֿון די שטערן אין די נעמען פֿון די טעג פֿון דער וואָך.

די מאָנאָטעיסטישע רעליגיעס האָבן זיך אָנגעשטרענגט צו אויסוואַרצלען יעדער עבֿודה זרה צו די שטערן, צו דער זון און צו דער לבנה. דעריבער, אויף העברעיש האָבן די טעג באַקומען נומערן: זונטיק=ראשון, מאָנטיק=שני, אַ"וו. נאָר דער זיבעטער טאָג, דער הייליקער שבת און האָט באַקומען אַ באַזונדערן נאָמען. די מוסולמענער האָבן אויך נומערירט די טעג פֿון דער וואָך. דער זעקסטער טאָג, אָבער, איז געוואָרן הייליק און געקראָגן אַ באַזונדערן נאָמען: דזשומאַ (פֿאַרזאַמלונג) (דער זיבעטער איז געבליבן "סיבת" (אַ ירושה פֿון העברעישן "שבת").

די קריסטלעכע קירכע האָט איבערגעמאַכט דעם רוימישן "דיעס סאַליס" (טאָג פֿון דער זון) און געביטן דעם נאָמען אויף "דאָמיניקוס" (דער טאָג פֿון האַר).

אַלע אַנדערע טעג (אַ חוץ שבת) זענען געבליבן אַסטראָלאָגיש ווי פֿריער. נאָר אין פֿאַרטוגעזיש און איסלאַנדיש האָט די קירכע געהאַט אַ דערפֿאָלג און געפּוועלט צו נומערירן די אַסטראָלאָגישע טאָג-נעמען .

ביי די גערמאַנישע שטִיטן זענען די רוימישע געטער-נעמען פֿאַרביטן מיט נעמען פֿון זייערע אייגענע געטער. אַזוי צ"ב אין ענגליש:

Sunday	day of the Sun
Monday	day of the Moon
Tuesday	day of Tiwas
Wednesday	day of Wodan
Thursday	day of Thor
Friday	day of Friya
Saturday	day of Saturn

דורך דער השפעה פון די מיסיאנערן אין דייטשלאנד (אין 6-טן י"ה) האָט מען פראָבירט צו "קריסטלעכן" די נעמען פֿון די טעג אָבער צום סוף איז געוואָרן אַ פשרה:

- 1) זונטאָג [פלאַנעט-גאָט]
- 2) מאָנטאָג [פלאַנעט-גאָט]
- 3) דינסטאָג [פלאַנעט-גאָט < גאָט טיוואָס דער באַשיצער פֿון דינגס.
- 4) מיטוואָך [נייטראָל]
- 5) דאָנערסטאָג [פלאַנעט-גאָט] גאָט דאָנאָר
- 6) פֿרייטאָג [פלאַנעט-גאָט] געטין פֿריאַ
- 7) זאַמבאַסטאָג < לאַטייניש/גריכיש > sambaton שבת.

אין געוויסע ראַיאָנען אין דייטשלאנד מיט אַנטיסעמיטישע כוונות האָט מען אויסגעטראַכט "זאָנאָוענד" (ערבֿ זאָנטאָג).

און פֿון מיטל-הויך-דייטש האָט יידיש געירשנט די נעמען פֿון די טעג. נאָר "שבת" איז געבליבן מיט דעם אַריגינעלן העברעיִשן נאָמען.

די עטימאלאגיע פֿון די טעג אויף יידיש

זונטיק – מאָנטיק – דינסטיק – מיטוואָך – דאָנערשטיק – פֿרייטיק – שבת

די זיבן-טעגיקע וואָך שטאַמט פֿון מעסאָפּאָטאַמיע (בָּבֶל). יעדער טאָג איז געווען געווידמעט צו אַ באַזונדערן גאָט. די דאָזיקע טראַדיציע האָט זיך צעשפּרייט אויף דער וועלט. אין דער העברעיִשער שפּראַך איז געבליבן די זיבן-טעגיקע וואָך, אָבער די נעמען פֿון די געטער זענען אָפּגעשאַפֿט געוואָרן. דער זיבעטער טאָג איז פֿאַרוואַנדלט געוואָרן אויף שבת (אַ טאָג פֿון רו). אַנדערע פֿעלקער האָבן איבערגענומען די ירושה פֿון מעסאָפּאָטאַמיע און צוגעשטעלט די נעמען פֿון זייערע אייגענע געטער אַנטשטאָט די באַבילאָנישע.

די זיבן געטער זענען געווען אידענטיפֿיצירט מיט די זיבן פלאַנעטן (די זון, די לבנה, מאַרס, מערקור, יופֿיטער, ווענוס און סאַטורן). דאָס זענען געווען די נעמען אין לאַטיין, די שפּראַך פֿון דער רוימישער אימפעריע.

די גערמאַנישע שַבֿטים האָבן געלערנט פֿון די רוימער דעם באַגריף פֿון דער זיבן-טעגיקע וואָך און אָנגעהויבן צו פֿאַרטוישן די רוימישע געטער מיט זייערע אייגענע. די זון, די לבנה און סאַטורן זענען געבליבן אָבער די אַנדערע פֿיר האָט מען געענדערט אויף טיוואָס, וואָדאָן, דאָנאָר און פֿריאַ.

ווען די קריסטלעכע קירכע איז געקומען צו דער מאַכט אין דער רוימישער אימפעריע אין 4-טן י"ה האָט מען פראָבירט צו ענדערן די נעמען פֿון די טעג אויף נומערן, אַזוי ווי אויף העברעיִש. די אויסנאָמען זענען געווען דער ערשטער טאָג און דער זיבעטער. אַנטשטאָט "זון" האָט מען געזאָגט dominis dies (טאָג פֿון האַר) און שבת איז געבליבן sabbatum צוליב דעם גריכישן. (sambatun)

דאָס באַמיען זיך פֿון דער קירכע צו באַזייטיקן די פּאָגאַנישע געטער איז נישט שטאַרק מצליח געווען. אין פֿראַנצייזיש, שפּאַניש, איטאַליעניש און רומייניש זענען געבליבן די פלאַנעטאַרישע נעמען אין די פֿינף מיטלסטע טעג [.פֿראַנץ, lundì, mardi, mercredi, [jeudi, vendredi]. נאָך שטאַרקער איז געווען ביי די גערמאַנער. ביי זיי זענען אַלע זיבן פלאַנעטאַרישע-געטלעכע נעמען געבליבן. אַזוי איז געוואָרן אין ענגליש, האַלענדיש און אויך אין די סקאַנדינאַווישע לשונות.

יידיש	האלענדיש	שוועדיש	ענגליש	אלט דייטש	דייטש
זונטיק	zondag	söndag	Sunday	sonnûntag	Sonntag
מאנטיק	maandag	måndag	Monday	mânatag	Montag
דינסטיק	dinsdag	tisdag	Tuesday	zîostag	Dienstag
מיטוואך	woensdag	onsdag	Wednesday	mittawêhha	Mittwoch
דאנערשטיק	donderdag	torsdag	Thursday	donares tag	Donnerstag
פרייטיק	vrijdag	fredag	Friday	frījetag	Freitag
שבת	zaterdag	lördag	Saturday	sambaztag	Satertag

אין דייטשלאנד איז דער קאָנפֿליקט צווישן די פלאַנעטאַרישע נעמען און די קריסטלעכע נעמען פֿון די טעג געווען אינטערעסאַנט און געהאַט שפּעטער אַ השפּעה אויף ייִדיש.

דינסטיק: דער טעווטאַנישער גאָט Ziu אָדער אין ענגליש Tiwas איז געווען דער גאָט פון מלחמה און געשוצט דעם גערמאַנישן מלחמה-ראָט, dings דעריבער איז דער דריטער טאָג פֿון די רוימער (טאָג פֿון מאָרס) געוואָרן dingstag << dings-dag אָבער די קירכע האָט אויגענוצט דעם ענלעכן קלאַנג און געמאַכט פֿון דעם dienstag (אַ טאָג צו דינען) .

מיטוואָך: בנוצנדיק דעם לאַטיינישן media hebdomas האָט מען איינגעפֿירט mittawêhha און שפּעטער Mittwoch און אַזוי איז עס געוואָרן אויך אויף ייִדיש.

דאָנערשטיק: אַזוי ווי דער רוימישער גאָט יופּיטער (Jupiter) איז געווען דער אַ גאָט פֿון שטורעם, בליצן און דונערן, האָבן די גערמאַנען אים פֿאַרגלייכט מיט זייער Donar דער גאָט פֿון דונער. געוואָרן איז אין אַלט-שײַטש donares tag און פֿון מיטל-הויך -דייטש אַריבער אויף ייִדיש.

פֿרייטיק: די געטין ווענוס (Venus) פֿון די רוימער האָבן די גערמאַנער פֿאַרגלייכט מיט פֿריאַ (Fria) די געטין פֿון ליבע. אויך אין דעם פֿאַל האָט די קירכע פֿאַרענדערט דעם קלאַנג און פֿון פֿריאַטאָג friatag "געמאַכט freitag : פֿרייטאָג"

די רוימישע געטער פֿון דער וואַך

Saturn	Venus	Jupiter	Mercury	Mars	Luna	Sol
						

סקאַנדינאַווישע געטער פֿון דער וואַך

די עטימאלאגיע פֿון די יידישע-העברעישע חדשים

אלע צוועלף נעמען פֿון די העברעישע חדשים שטאַמען פֿון אַקאַדיש:

חודש	שומעריש	אַקאַדיש	Akkadian	העברעיש
1	bara-zag-gar-ra	ניסנו	nisanu	ניסן
2	gu-si-su	אירו	ayaru	אייר
3	sig-ga	סימנו **	simanu	סיוון **
4	shu-numun	דומוזו	dumuzu	תמוז
5	ne-ne-gar	אבו	abu	אב
6	kin-inanna	אולולו	ululu	אלול
7	du-ku	תשריתו	tashritu	תשי
8	apin-du-a	ארחשמנו **	(w)arahshamnu *	מרחשוון **
9	gan-gan-e	כיסלימו **	kislimu	כסלו **
10	ab-e	טבטו	tebetu	טבת
11	ziz-a	שבטו	shabatu	שבט
12	she-kin-ku	אַדרו	adaru	אדר

(*) ורח= ירח = חודש + שמנו = 8 [= דער 8-טער חודש]
 (**) די אותיות "ו" און "מ" פֿאַרטוישט צווישן אַקאַדיש און העברעיש

די עטימאלאגיע פֿון די וועלטלעכע מאָנאַטן

מאָנאַט	לאַטיין	שטאַם	באַדייט
יאנואַר	janurius	Janus	גאָט מיט צוויי פנימער
פֿעברואַר	februarius	februaire	לייטערונג
מערץ	martius	Mars	גאָט פֿון מלחמה
אַפּריל	aprilis	Aphrodite	געטין פֿון ליבע
מיי	maius	mai<magnum	גרויס [גרעסטער גאָט: יופֿיטער]
יוני	junius	Juno	געטין פֿון היים-ווירטשאַפֿט
יולי	julius	Julius Caesar	קייסער יוליוס
אויגוסט	augustus	Augustus Caesar	קייסער אויגוסטוס
סעפטעמבער	september	septem=7	7-טער מאָנאַט
אָקטאָבער	october	octem=8	8-טער מאָנאַט
נאָוועמבער	november	novem=9	9-טער מאָנאַט
דעצעמבער	december	decem=10	10-טער מאָנאַט

מקורות

- " יידיש – וויסרוסישער ווערטערבוך " – אלעקסאנדער אסטראוויך , מינסק 2008
- "מאדערן ענגליש-יידיש , יידיש-ענגליש ווערטערבוך " - אוריאל וויינרייך - יווא – שאקען 1977
- "מילון עדכני מרכז אנגלי-עברי עברי-אנגלי – שמעון זילברמן – ירושלים 2006
- "נייער ווערטערבוך העברעיש – יידיש , יידיש – העברעיש" - חנה רייכר - הוצאת זק – ירושלים
- "יידיש-פראנצויזיש ווערטערבוך" – בערל וויסבראט און יצחק ניבארסקי" - פאריז 2002
- "ראזשינקעס און מאנדלען" - עמנואל אלסוואנגער - גלאסאר פון פוילישע ווערטער אין יידיש. באזעל- 1931
- "ישראלית שפה יפה" גלעד צוקרמן – עם עובד – תל אביב 2008
- "ווערטערבוך פון לשון-קודש אין יידיש" - יצחק ניבארסקי, שמעון נויבערג, אליעזר ניבארסקי, נאטאליע קריניצקא – מעדעם ביבליאטעק, דריטע אויפלאגע, פאריז 2008.
- "במקדשי לרסה" - ג'ון גודניק ווסטנהולץ - מוזיאון ארצות המקרא ירושלים - 2006
- "A Comprehensive Etymological Dictionary of the Hebrew Language" – Ernest Klein – Univ. of Haifa - 1987
- "Der Herkunfts- wörterbuch – Die Etymologie der deutschen Sprache" – DUDEN - Mannheim 1963
- "Comprehensive English-Esperanto Dictionary" - Peter Benson- USA – 1995
- "From Hair to Heel: Ugaritic Terms for Parts of the Body" - Wilfred G.E. Watson
- <https://lithub.com/i-cant-stop-scrolling-through-this-blog-of-etymological-maps/>
- <https://www.etymonline.com/>